

**Powiat
Kartuski**

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
83-300 Kartuzi, ul. Mściwoja II 20
Tel/fax. 58 685 33 20, 684 00 82
e-mail: sekretariat@pcprkartuzy.pl
[http:// www.pcprkartuzy.pl](http://www.pcprkartuzy.pl)

Sprawozdanie
z działalności
Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie
w Kartuzach
za okres od stycznia do grudnia 2022 roku
wraz z wykazem potrzeb w zakresie pomocy społecznej na rok 2023

Kartuzi, marzec 2023 r.

Wprowadzenie

Stosownie do zapisów art. 112 ust. 12 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2021 r. poz. 2268 z późn. zm.) dyrektor powiatowego centrum pomocy rodzinie składa radzie powiatu coroczne sprawozdanie z działalności centrum oraz przedstawia wykaz potrzeb w zakresie pomocy społecznej.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kartuzach jako jednostka organizacyjna powiatu kartuskiego utworzona na mocy uchwały Nr VI/24/99 Rady Powiatu Kartuskiego z dnia 25 marca 1999 r. realizuje zadania w zakresie pomocy społecznej, wsparcia rodziny i systemu pieczy zastępczej, przeciwdziałania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy jak również w zakresie rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych oraz ich wsparcia na podstawie programów celowych PFRON. Ponadto w oparciu o uchwałę Rady Powiatu Kartuskiego Nr XXXVI/266/06 z dnia 13 czerwca 2006 r. prowadzi Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności.

Starosta Kartuski zarządzeniem Nr 58/11 z dnia 8 września 2011 r. wyznaczył Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kartuzach na organizatora rodzinnej pieczy zastępczej w powiecie kartuskim.

SPIS TREŚCI

I.	Zatrudnienie w 2022 roku	3
II.	Sprawozdanie finansowe za 2022 rok	4
III.	Realizacja działań w zakresie pieczy zastępczej w roku 2022	6
IV.	Poradnictwo specjalistyczne w 2022 roku	39
	Punkt konsultacyjny dla osób uzależnionych od środków psychoaktywnych	42
	Punkt konsultacyjny dla osób uzależnionych behawioralnie	46
V.	Realizacja zadań w ramach ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, programy celowe PFRON w 2022 roku	55
	Realizacja programu PFRON „Aktywny samorząd”	60
	Finansowanie i nadzór nad działalnością WTZ	61
	Domy Pomocy Społecznej w Kobysewie oraz w Stężycy	64
	Środowiskowy Dom Samopomocy w Kobysewie	68
VI.	Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Kartuzach w 2022 roku	70
VII.	Realizacja strategii rozwiązywania problemów społecznych i programów	74
VIII.	Doradztwo Metodyczne i Szkolenia Kadry Pomocy Społecznej w 2022 roku	79
	Załącznik do sprawozdania – wykaz potrzeb w zakresie pomocy społecznej w powiecie kartuskim na rok 2023	83

I. Zatrudnienie w 2022 roku

Wszechstronny i złożony charakter udzielanych świadczeń oraz wsparcia wymaga zatrudnienia odpowiednich specjalistów. Stan zatrudnienia na dzień 31 grudnia 2022 roku wyniósł 42 etaty (tj. 44 pracowników), w tym 7 osób są na urloпах wychowawczym, rodzicielskim i macierzyńskim. Wśród zatrudnionych 7 osób posiada orzeczenie o stopniu niepełnosprawności. Wskaźnik zatrudnienia osób niepełnosprawnych wynosi 16%.

Nadzór merytoryczny nad działalnością PCPR sprawuje Wydział Polityki Społecznej Pomorskiego Urzędu Wojewódzkiego w Gdańsku.

Tabela 1. Struktura wykształcenia pracowników Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Kartuzach

Lp.	Wykształcenie	Liczba osób
1	Średnie	8
2	Licencjat	1
3	Magisterskie	35
4	Podyplomowe	11

Tabela 2. Struktura zatrudnienia pracowników Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Kartuzach

Lp.	Komórki organizacyjne/ stanowiska pracy	Liczba osób zatrudnionych
1	Dyrektor	1
2	Dział Organizacyjny	9
3	Zespół ds. rodzinnej pieczy zastępczej	12
4	Dział Świadczeń i Pomocy Instytucjonalnej	5
5	Dział Pomocy Osobom Niepełnosprawnym	5
6	Księgowość	3
7	Centrum Interwencji Kryzysowej	2
8	Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności	6
9	Samodzielne stanowisko Radcy Prawnego	1
Łącznie:		44

I. Sprawozdanie finansowe za 2022 rok

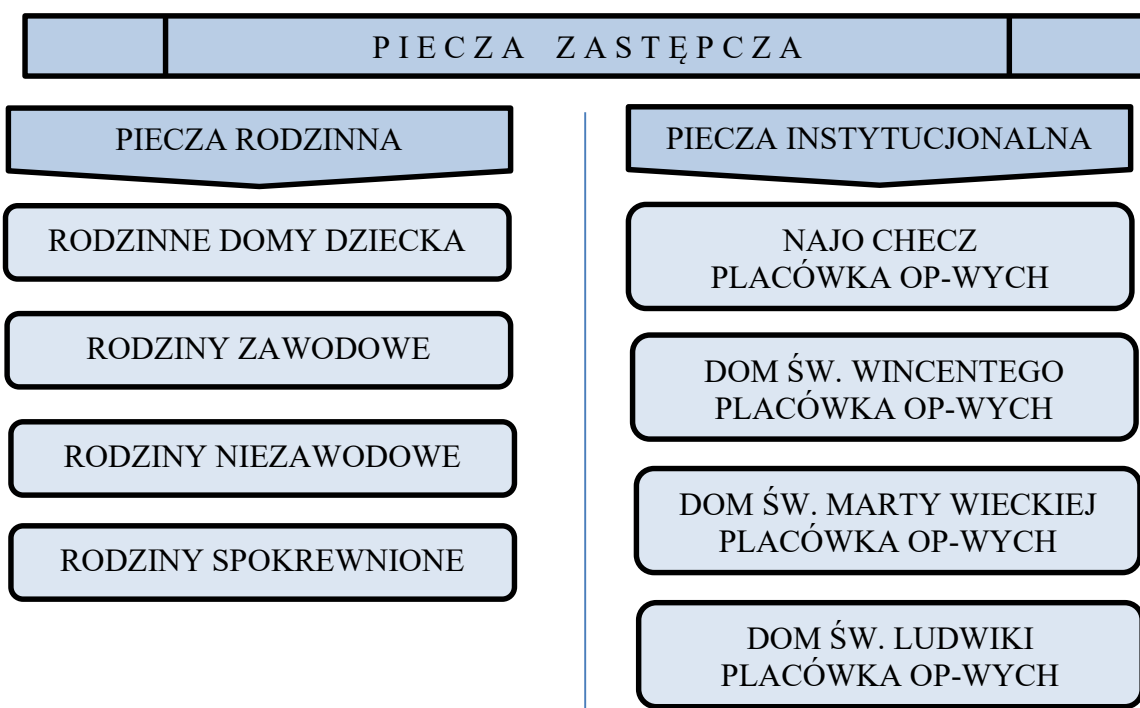
Dział 852 rozdział 85218 Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	
Plan	1 968 747,00 zł
Wydatki	1 945 986,39 zł
w tym:	
- wynagrodzenia osobowe i bezosobowe wraz z pochodnymi	1 664 069,79 zł
- działalność PCPR	281 916,60 zł
Dział 855 rozdział 85510 Działalność placówek opiekuńczo –wychowawczych	
Plan	168 865,00 zł
Wydatki:	149 553,60 zł
w tym:	
świadczenia na kontynuowanie nauki	95 978,57 zł
pomoc na pokrycie kosztów wynajmu pokoju	9 200,00 zł
pomoc na usamodzielnienie	17 340,00 zł
pomoc na zagospodarowanie	8 649,00 zł
zwrot opłaty rodzica biologicznego	17 864,23 zł
inne	88,19 zł
zakup usług przez JST od innych JST	433,61 zł
Dodatek z art. 113a (500+)	
Plan	115 000,00 zł
Wydatki:	98 158,36 zł
w tym:	
dodatek z art. 113a	97 008,36 zł
koszty obsługi	1 150,00 zł
Otrzymana dotacja:	115 000,00 zł
Dział 855 rozdział 85508 Rodziny zastępcze	
Plan	6 116 132,00 zł
Wydatki	6 086 322,63 zł
w tym:	
- wynagrodzenia bezosobowe dla zawodowych rodzin zastępczych i prowadzących rodzinne domy dziecka, osoby do pomocy, rodziny pomocowe wraz z pochodnymi	1 895 372,24 zł
- wynagrodzenie koordynatorów wraz z pochodnymi	440 525,19 zł
- wynagrodzenie pracowników pieczy zastępczej	161 643,38 zł
- świadczenia na utrzymanie dziecka w pieczy rodzinnej	2 890 786,70 zł
- świadczenia na kontynuowanie nauki	133 782,84 zł
- pomoc na usamodzielnienie	23 136,00 zł
- pomoc na zagospodarowanie	17 558,00 zł
- inne	246 785,73 zł
- zakup usług przez JST od innych JST	276 732,55 zł
Dodatek wychowawczy (500+)	
Plan	409 000,00 zł
Wydatki	404 520,73 zł
w tym:	
dodatek wychowawczy	400 430,73 zł
koszty obsługi	4 090,00 zł
Otrzymana dotacja:	409 000,00 zł
Dział 852 rozdział 85205 Zadania w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie	
Można Inaczej	
Plan	24 980,00 zł
Wydatki	24 980,00 zł
Otrzymana dotacja:	24 980,00 zł

Program psychologiczno-terapeutyczny dla osób stosujących przemoc	
Plan	10 200,00 zł
Wydatki	10 200,00 zł
Otrzymana dotacja:	10 200,00 zł
Dział 852 Rozdział 85220 Jednostki specjalistycznego poradnictwa, mieszkania chronione i ośrodki interwencji kryzysowej	
Centrum Interwencji Kryzysowej	
Plan	389 834,00 zł
Wydatki	386 277,74 zł
w tym:	
wynagrodzenia osobowe i bezosobowe wraz z pochodnymi	230 909,79 zł
działalność CIK	155 367,95 zł
Dział 853 rozdział 85324 Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych	
Plan	4 119 798,00 zł
Wydatki	4 111 284,97 zł
w tym:	
WTZ Somonino (40 uczestników)	1 027 328,66 zł
WTZ Chmielno (30 uczestników)	776 880,00 zł
WTZ Stężycza (25 uczestników)	647 400,00 zł
Rehabilitacja społeczna	4 029 284,97 zł
Rehabilitacja zawodowa	82 000,00 zł
Dział 855 rozdział 85595 Pozostała działalność	
Klub Młodzieżowy	
Plan	11 000,00 zł
Wydatki	10 578,87 zł
Fundusz pomocy Ukraina	
Plan	1 241,00 zł
Wydatki	1 127,29 zł
Dział 853 Rozdział 85321 Zespoły do spraw orzekania o niepełnosprawności	
Plan	733 290,00 zł
Wydatki	727 700,00 zł
w tym:	
wynagrodzenia osobowe i bezosobowe wraz z pochodnymi	483 162,79 zł
działalność	244 537,21 zł
Otrzymana dotacja z Urzędu Wojewódzkiego:	724 290,00 zł
Dział 853 rozdział 85395 pozostała działalność	
POMORSKIE DZIECIOM – udzielony grant	
Plan	286 779,00 zł
Wydatki	239 058,38 zł
Fundusz pomocy Ukraina	
Plan	24 556,00 zł
Wydatki	10 494,26 zł
Dział 852 rozdział 85231 Pomoc dla cudzoziemców	
Plan	54 419,00 zł
Wydatki	54 418,50 zł
Otrzymana dotacja:	54 419,00 zł

II. Realizacja działań w zakresie pieczy zastępczej w roku 2022

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kartuzach jest organizatorem pieczy zastępczej na terenie powiatu kartuskiego, co wynika z ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej oraz jest jednym z elementów powiatowej strategii rozwiązywania problemów społecznych. Na mocy tych aktów prawnych Starosta Kartuski powierzył PCPR rolę organizatora pieczy zastępczej, wydzielając Zespół ds. rodzinnej pieczy zastępczej oraz Dział Świadczeń i Pomocy Instytucjonalnej. Działania obu struktur nastawione są na organizowanie najbardziej efektywnych oraz przyjaznych dziecku i jego rodzinie działań w zakresie pieczy zastępczej, co zgodne jest z polityką Państwa w tym obszarze. Z założenia piecza zastępcza ma charakter tymczasowy, a wdrażane rozwiązania mają na celu skrócenie okresu pobytu dziecka poza rodziną pochodzenia. Tym samym, PCPR jako organizator pieczy zastępczej, zajmuje się jej organizacją w sposób kompleksowy i całościowy.

Opieka nad dzieckiem w powiecie kartuskim jest realizowana w formie opieki rodzinnej i instytucjonalnej. Poniżej rodzaje pieczy:

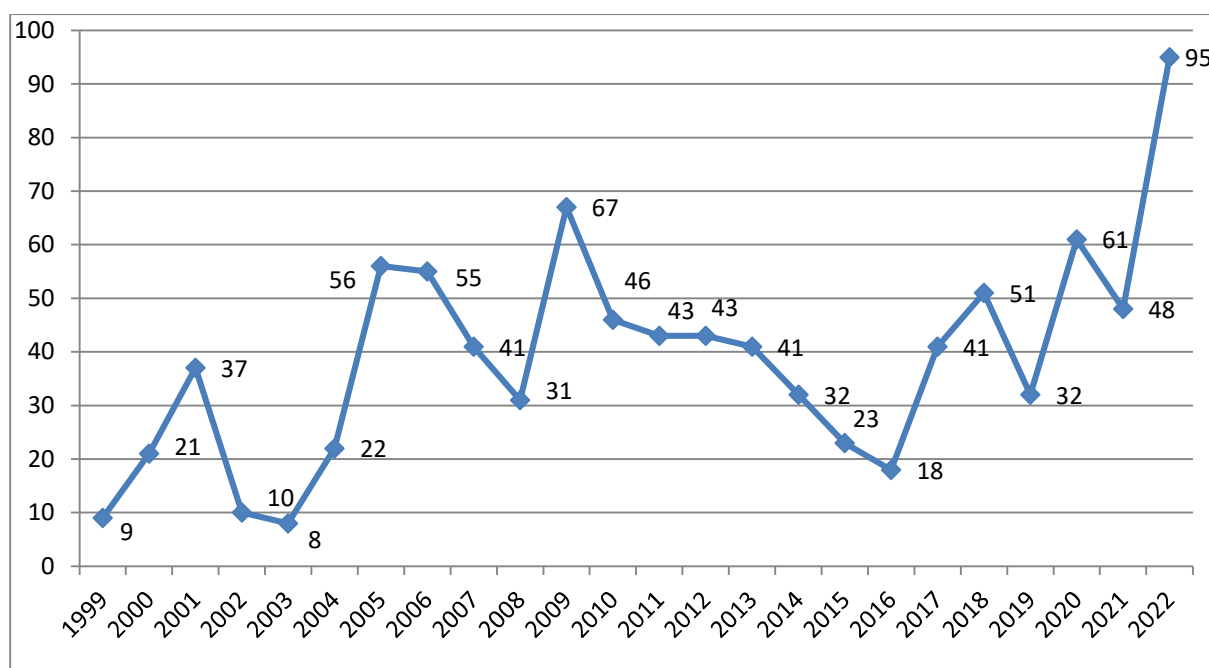
Od dnia 31 stycznia 2019 r. na podstawie umów zawartych pomiędzy Zarządem Powiatu Kartuskiego a Zgromadzeniem Sióstr Miłosierdzia św. Wincentego a' Paulo w Chełmnie realizowane jest zadanie zlecone polegające na prowadzeniu czterech placówek opiekuńczo-

wychowawczych w zakresie pieczy instytucjonalnej dla 56 dzieci. W ramach ww. umów na terenie Kartuz funkcjonują 4 placówki opiekuńczo-wychowawcze (po 14 wychowanków każda) spełniające warunki określone w art. 106 ww. ustawy, posiadające zezwolenia Wojewody Pomorskiego wydane w dniu 23 stycznia 2019 r. na czas nieokreślony.

Od tego czasu coraz bardziej palący problem stanowi brak miejsc interwencyjnych w pieczy instytucjonalnej. W ogłoszeniu konkursu na prowadzenie placówek opiekuńczo-wychowawczych w 2019 roku nie przewidziano takiej dynamiki umieszczeń jaka nastąpiła w okresie pandemii i tuż po niej. Nie wyodrębniano miejsc interwencyjnych ze względu na fakt, że przewidywano, że placówka zawsze będzie dysponować co najmniej jednym wolnym miejscem na „awaryjne” sytuacje (tj. interwencje służb poza standardowymi godzinami pracy i w weekendy), poza tym powiat dysponuje pogotowiem rodzinnym z 3 miejscami.

Dynamikę umieszczeń dzieci w środowiskach zastępczych na przestrzeni lat działalności PCPR pokazuje wykres nr 1. Wynika z niego, że poza krótkim okresem pomiędzy 2010 a 2013 rokiem, kiedy liczba umieszczeń utrzymywała się na podobnym poziomie, to charakterystyczna jest fluktuacja – po okresach spadku liczby umieszczeń następuje gwałtowny wzrost. Znacząca różnica jest zauważalna pomiędzy rokiem sprawozdawczym 2021 a 2022, gdzie do samej rodzinnej pieczy przyjęto 69 dzieci, **tj. o 21 więcej**. Podkreślić należy, że nadal nie są to wszystkie dzieci wymagające zabezpieczenia, tylko przypadki niecierpiące zwłoki w ocenie kuratorów.

Wykres 1. Liczba dzieci z terenu powiatu kartuskiego umieszczonych w zastępczych formach opieki w latach 1999 – 2022

W roku sprawozdawczym zabezpieczono w pieczy zastępczej aż 95 dzieci, w tym 69 dzieci trafiło do pieczy rodzinnej, a 26 trafiło do pieczy instytucjonalnej. Oprócz nowych dzieci przyjętych do rodzin zastępczych i placówek opiekuńczo-wychowawczych w pieczy zastępczej w roku 2022 łącznie przebywało 274 dzieci, co obrazuje tabela nr 3.

Tabela 3. Liczba dzieci w pieczy zastępczej w 2022 roku stan na 31.12.2022 r.

Lp.	Wyszczególnienie form pieczy	Liczba rodzin i placówek	Liczba dzieci korzystających
1	Rodziny zawodowe.	11	24
2	Rodziny zawodowe o charakterze pogotowia.	1	2
3	Rodziny zawodowe specjalistyczne.	1	1
4	Rodziny niezawodowe.	38	49
5	Rodziny spokrewnione.	45	78
6	Rodzinne domy dziecka.	9	64
7	Placówki opiekuńczo-wychowawcze typu socjalizacyjnego.	4	56
Razem			274

Aktualna diagnoza społeczna

W roku 2022 zaobserwowano pośredni wpływ pandemii na kondycję rodzin. O ile trudno dopatrywać się frustracji wskutek kolejnych lockdownów, których od dłuższego czasu nie doświadczaliśmy, nie było również znaczących ograniczeń w życiu społecznym, to pojawiły się wtórne mechanizmy zakłócające rozwój dzieci, takie jak:

- wielu rodzinom w czasie pandemii obniżyła się stopa życiowa przez ograniczenie zarobków lub utratę zatrudnienia i mimo poprawy sytuacji rodziny nie są w stanie wrócić do wcześniejszego standardu;
- przez długie okresy nauczania zdalnego dzieci odzwyczyły się od zasad i reguł panujących w szkołach, pojawiły się znaczące zaległości, których dzieci z gorzej funkcjonujących rodzin nie są w stanie nadrobić – skutkuje to pogorszeniem zachowania dzieci w szkole, zachowaniami demoralizacyjnymi, zaburzeniami psychicznymi; a rodzice przy słabej wydolności opiekuńczo-wychowawczej nie są w stanie poradzić sobie z nimi i otoczyć dzieci wystarczającą pomocą;
- znacząco nasiliły się zaburzenia depresyjne, lękowe itp. u dzieci i młodzieży, oraz zachowania suicydalne – mimo wprowadzenia wielu owych form pomocy specjalistycznej (np. poradnie zdrowia psychicznego z pierwszego poziomu referencyjności, pomoc środowiskowa, zwiększenie ilości punktów pomocy

psychologicznej, pojawienie się na rynku większej ilości prywatnych praktyk psychologicznych) nadal wielu rodziców ma problem z dostępem do pomocy specjalistycznej dla dzieci; rodzice często nie widzą też zasadności udzielania takiej pomocy, szczególnie odpłatnie; mówi się o zapaści w psychiatrii dziecięcej – faktycznie w sytuacjach ekstremalnych niemożliwością jest pozyskanie miejsca w szpitalu psychiatrycznym. Często służbom pracującym na rzecz rodziny wydaje się, że umieszczenie dziecka w pieczy będzie pewnym rozwiązaniem, ponieważ rodzina zastępcza lub placówka ma lepszy dostęp do pomocy specjalistycznej, co nie jest prawdą; natomiast istotny jest czynnik stabilności środowiska rodzinnego czy instytucjonalnej.

- pośrednim skutkiem pandemii wpływającym na sytuację wychowawczą w rodzinach jest fakt, że w okresie zaostreżeń ograniczeń wprowadzono różne, często sprzeczne przepisy albo ograniczenia niezrozumiałe dla społeczeństwa lub na zbyt wysokim poziomie ogólności. Sprawilo to, że wiele osób przyjęło strategię „kombinowania” i omijania ograniczeń (np. nieprzestrzeganie kwarantanny, komentowanie zaleceń rządu itp..) co przełożyło się na sytuację wychowawczą dzieci – skoro rodzice jawnie nie uznają autorytetu służb powołanych do kontroli, komentują wprowadzane przepisy, zachęcają dzieci do ich nieprzestrzegania to modelują u dzieci funkcjonowanie oparte na negowaniu porządku prawnego, niepodporządkowywaniu się zasadom np. szkolnym, poza tym im samym trudno wprowadzać system wychowawczy oparty na regułach i zasadach.

Przez cały okres pandemii nie było konieczności skorzystania z miejsca kwarantanny dla dzieci utworzonego w Ostrzycach – mieszkanie dla 5 osób w dawnej placówce interwencyjnej „Ostrzyk” oraz w pieczy instytucjonalnej (mieszkanie dla 6 osób w budynku Zgromadzenia Sióstr Miłosierdzia św. Wincentego a’Paulo w Kartuzach) stworzone w oparciu o dodatkowe środki finansowe przekazane przez Wojewodę Pomorskiego w ramach realizacji projektu „Wsparcie dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w okresie epidemii COVID-19”, co stanowiło znacząco oszczędność środków. Wyposażenie tych miejsc zostało przekazane na użytek placówek opiekuńczo-wychowawczych oraz na doposażenie mieszkania chronionego.

W roku 2022 kiedy to powoli wychodzono ze skutków pandemii, to w marcu 2022 r. pojawił się kolejny kryzys zagrażający kondycji rodzin, czyli wybuch wojny w Ukrainie ze wszystkimi tego konsekwencjami.

Konflikt zbrojny w pobliżu naszego kraju spowodował zarówno psychologiczne załamanie w społeczeństwie, jak i realne skutki socjalno-ekonomiczne. Pojawiły się również niepokojące zjawiska socjologiczne.

1. Psychologiczne skutki wojny (dotyczące indywidualnej jednostki lub rodzin):

- pojawienie się lub nasilenie zaburzeń lękowych przejawiających się w zachowaniach dotykających całą rodzinę;
- poczucie zagrożenia i braku stabilizacji aż do stanów psychotycznych;
- odnowienie się traum wojennych i powojennych w rodzinach, przekaz transgeneracyjny, który w znacznym stopniu dotyczy społeczności kaszubskiej (znajdujące odzwierciedlenie zarówno w literaturze fachowej, jak i kulturze: „Kaszebe” T. Słomczyński, „Nieczułość” M. Bunda, „Kamerdyner” reż. F. Bajon, „Borucino – transgeneracyjne próby opracowania traumy indywidualnej i grupowej. Gdy milczysz 70 lat” dr V. Rębecka Davie);
- poczucie bycia „ograbionym”, niemożności cieszenia się własnym życiem;
- ponadnormatywne poczucie solidarności, żałoby, zbyt zaangażowane psychicznie w straty narodu ukraińskiego.

2. Ekonomiczne:

- pogorszenie się sytuacji finansowej jeszcze bardziej niż w pandemii;
- utrata zatrudnienia na rzecz uchodźców wojennych;
- subiektywne odczucie przekierowania środków finansowych na rzecz uchodźców, które mogłyby otrzymać polskie rodziny (nieprawdziwe, ale w odczuciu rodzin jest tak, że uchodźcy otrzymują duże środki, które nie były wcześniej dostępne dla polskich rodzin; nie rozumieją pochodzenia tych środków i ich dystrybucji, ponadto rodziny upatrują w tym „usprawiedliwienie” dla własnej stagnacji – np. mówią, że nie ma sensu szukać pracy, bo wszystkie stanowiska zajęli Ukraińcy);
- znaczący i odczuwalny wzrost inflacji, który przekłada się na wzrost wydatków codziennych.

3. Socjologiczne:

- poczucie zagrożenia ze strony uchodźców (wzrost przestępczości),
- poczucie nierówności traktowania (np. szybszy dostęp uchodźców do lekarzy itp.)
- odtwarzanie wcześniejszych traum i niezgodności narodowych, konfliktów na tle narodowościowym;
- inny system wychowania, podejście do spożycia alkoholu i stosowania przemocy w rodzinach obcokrajowców – tym samym coraz częściej potrzeba zabezpieczania

dzieci w oparciu o przepisy polskiego prawa (coraz częściej występują sprawy, gdzie dziecko nie utraciło rodziców wskutek działań wojennych, a wymaga zabezpieczenia ze względu na złą sytuację rodzinną).

W rodzinach dysfunkcyjnych, gdzie charakterystyczny był brak planowania zarówno procesu opiekuńczo-wychowawczego, jak i organizacji życia rodzinnego, częste i łatwe wybuchy frustracji i agresji oraz brak wiedzy na temat procesów społecznych oraz ogólnej wiedzy o świecie jak również aktualna sytuacja społeczno-polityczna powoduje znaczące nasilenie kryzysów i patologii.

Powyższe przyczyny spowodowały, że rok 2022 zakończył się bardzo wysoką liczbą umieszczeń w pieczy zastępczej. Warto dodać, że aktualna sytuacja związana z miejscami w pieczy zastępczej jest dramatycznie trudna i dokonane umieszczenia dotyczą najtrudniejszych sytuacji rodzinnych. Z pewnością w ocenie pracowników socjalnych, jak i kuratorów sądowych sprawujących nadzór nad rodzinami, dużo więcej dzieci jest w trudnej sytuacji wymagającej tak poważnej ingerencji we władzę rodzicielską, jaką jest odebranie dziecka ze środowiska rodzinnego. Dodatkową trudność stanowi fakt, że z powodu braku miejsc w profesjonalnej pieczy zastępczej, kuratorzy sądowi posilkowali się interwencyjnymi umieszczeniami pod opieką członków najbliższej rodziny dziecka. Niestety, ta forma opieki nie sprawdza się, ponieważ interwencyjnie utworzone rodziny zastępcze w osobach dziadków czy dorosłego rodzeństwa zazwyczaj same stanowią niewydolne środowisko wychowawcze, nie stawiają jasnych granic rodzicom, a często pozostają z nimi w konflikcie, nie chronią dzieci przed dalszym krzywdzeniem przez rodziców i sytuacje takie wymagają szybkiego przeniesienia dzieci. Spokrewnione rodziny nie są chętne do podnoszenia własnych kompetencji, nie chcą uczestniczyć w proponowanych formach pomocy, a ich poziom funkcjonowania i częste uzależnienie od systemu pomocy społecznej spowodowują, że sytuacja umieszczonych tak dzieci niewiele się poprawia lub wcale.

Wydłuża się również czas pobytu dzieci w pieczy. Wydaje się, że po umieszczeniu małoletnich w pieczy zastępczej, rodzice tracą zainteresowanie odzyskaniem opieki nad dziećmi. Ograniczają się do utrzymywania sporadycznego kontaktu, nie angażując się w proces wychowawczy – powierzają to placówce lub rodzinom zastępczym. Pozostają bierni, nie zmieniają swojej sytuacji życiowej ani nie podnoszą kompetencji opiekuńczych. W związku z tym, więzi emocjonalne rozluźniają się. Im więcej czasu upływa od umieszczenia dziecka, tym mniejsze szanse i zainteresowanie rodziców powrotem dzieci pod ich opiekę.

Trudnością dla organizatora pieczy, a także dla dzieci przebywających w pieczy są zachowania rodziców, pozornie mające na celu odzyskanie opieki. Przejawiają się na przykład poprzez składanie rozmaitych pism, wniosków i skarg do różnych instytucji, niepopartych realnym działaniem na rzecz powrotu dziecka. Takie zachowania nie wpływają bezpośrednio na stan psychiczny dzieci, natomiast zaciemniają i przedłużają toczące się postępowania. Dla dzieci natomiast raniące są obietnice rodziców o podjętych działaniach (np. o leczeniu a potem zamieszczenia w portalu społecznościowym zdjęcia z napojem alkoholowym) lub rychłym powrocie do domu. Coraz częściej zdarza się, że dzieci bywają bardziej przerażone tą obietnicą i od opiekunów zastępczych oczekują zapewnień, że tak się nie stanie.

Nowym zjawiskiem są dzieci pochodzące z innych krajów (głównie bloku wschodniego, ale nie tylko uchodźcy wojenni z Ukrainy). Wydaje się, że w tych krajach jest inny standard opieki nad dziećmi i wyższa tolerancja dla patologii społecznych takich jak uzależnienia od alkoholu lub/i przemoc wobec dzieci. Skutkiem tego jest fakt, że kiedy dzieci te trafiają do polskiego systemu m. in. edukacji, diagnozuje się wg polskich przepisów zaniedbania i przemoc i następuje konieczność udzielenia zabezpieczenia.

Na wskazanie środowiska zastępczego oczekuje również pięcioro rodzeństwa z Mołdawii – dzieci doświadczające przemocy fizycznej, psychicznej, zamieszkujące w trudnych warunkach bytowych z matką i jej partnerem, z historią porzuceń, zranień, pobytów w placówkach na terenie kraju pochodzenia.

Tabela 4. Powód umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej w roku 2022

Lp.	Powód umieszczenia	Ilość dzieci
1	nadużywanie alkoholu, narkotyki	16
2	zaniedbania i bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych	37
3	Sieroctwo/pólsieroctwo	4
4	pobyt za granicą rodziców	-
5	długotrwała choroba rodziców	8
6	przemoc	10
7	pobyt rodzica w zakładzie karnym	-
8	pozostawienie w szpitalu	4
9	pozostawienie w „oknie życia”	-
10	niepełnoletność rodziców	1
11	Inne (przeniesienie z placówki, porzucenie)	14
12	Dzieci cudzoziemców	1
Razem		95

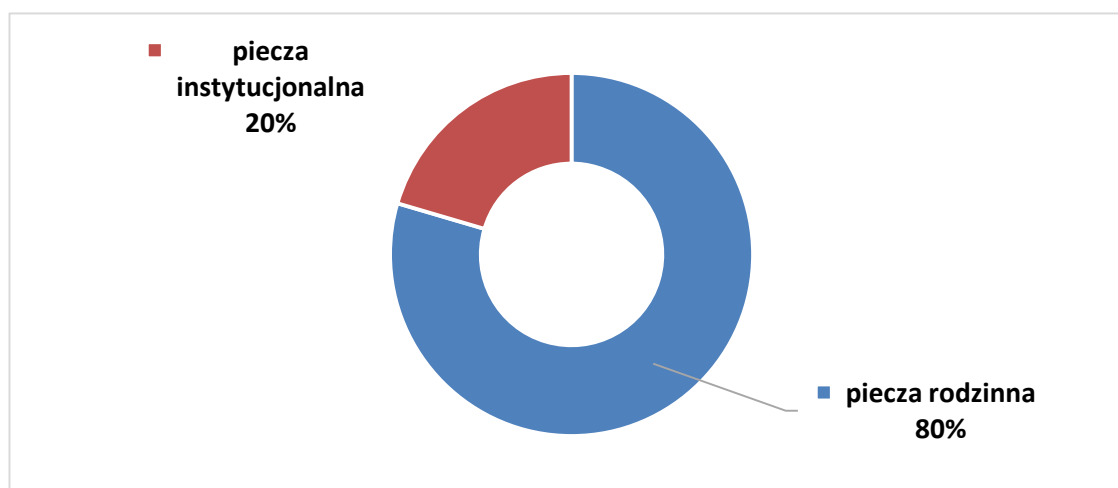
Jak pokazuje powyższa tabela, niezmiennie od wielu lat obserwujemy, że najczęstszą przyczyną umieszczeń dzieci w pieczy zastępczej jest uzależnienie od alkoholu i, jako nowy trend, używanie innych substancji psychoaktywnych (narkotyki) oraz niewydolność opiekuńczo-wychowawcza. Kolejną przyczyną jest przemoc domowa, najczęściej w połączeniu z uzależnieniami, jednakże niepokoi fakt, że zdarzają się sytuacje, gdzie do przemocy dochodzi „na trzeźwo”. Te dane wskazują, jak ważne szczególnie w sytuacji izolacji społecznej oraz innych kryzysów społecznych, są interwencje służb społecznych oraz umożliwienie dostępu do szeroko zakrojonej pomocy specjalistycznej, a także realizacja długofalowych planów pomocy rodzinie uwzględniających tendencję do sięgania po substancje psychoaktywne w sytuacjach trudnych. Dramatycznie wzrosła ilość obserwowanych u dzieci zaburzeń potraumatycznych wywołanych przemocą seksualną w drastycznym wydaniu, gdzie prawdopodobnym sprawcą niekoniecznie był ktoś z rodziców ale krewny za cichym przyzwoleniem rodziców. Ukazuje to dramatyczne zależności w rodzinach, systemy rodzinne funkcjonujące od pokoleń w sposób patologiczny, niemożność rodziców do ochrony własnych dzieci. Ciągłe zastanawia fakt, dlaczego niektóre dzieci są tak długo pozostawiane w rodzinach pochodzenia, ignorowane są sygnały

o nieprawidłowościach (np. zespół FAS jest bardzo charakterystyczny wizualnie, pracownik socjalny powinien rozpoznać go wstępnie bez udziału specjalisty, stwierdzenie takiego zespołu ewidentnie oznacza, że matka dziecka piła alkohol w z czasie ciąży). To z kolei oznacza, że albo jest tak uzależniona, że nie potrafiła się powstrzymać, albo ma tak małą wiedzę, co by oznaczało że w ogóle ma niskie kompetencje opiekuńcze itd. W ocenie Zespołu ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej, stwierdzając po poziomie zaburzeń dzieci trafiających do pieczy, w pracy socjalnej jest zbyt duża tolerancja dla zachowań krzywdzących wobec dzieci, ciągle powielany jest model chronienia dorosłego a nie dziecka oraz zbyt mała wnikliwość w analizowaniu sytuacji rodziny i zgłaszania takich spraw do sądu. Wydaje się, że szczególnie w sytuacji kiedy jest mało dostępnych miejsc w pieczy zastępczej to na pracę socjalną i asystenturę powinien być kładziony szczególny nacisk. Nie jest rozwiązaniem wyjęcie dzieci z ich środowisk i zabezpieczenia w środowiskach zastępczych. Praca socjalna i asystentura powinny być intensywne, prowadzone przez zaangażowane osoby, z dostępnością wielomodalnych narzędzi i środków, a celem powinno być utrzymanie dziecka w środowisku rodzinnym. Ale nie w patologiczny sposób, ukrywając dysfunkcje, tylko wyprowadzając rodzinę z jej trudności. Natomiast zabezpieczenia powinny być orzekane w sytuacjach gdzie wyczerpano wszystkie środki i zasoby rodziny.

Rok 2022 zakończył się kolejką 25 dzieci oczekujących na pilne wskazanie środowiska zastępczego.

W dalszym ciągu utrzymuje się tendencja, że w pierwszej kolejności dzieci kierowane do pieczy umieszczane są w rodzinach zastępczych. Do placówek trafiają głównie dzieci powyżej 10 roku życia, co pokazuje wykres nr 2.

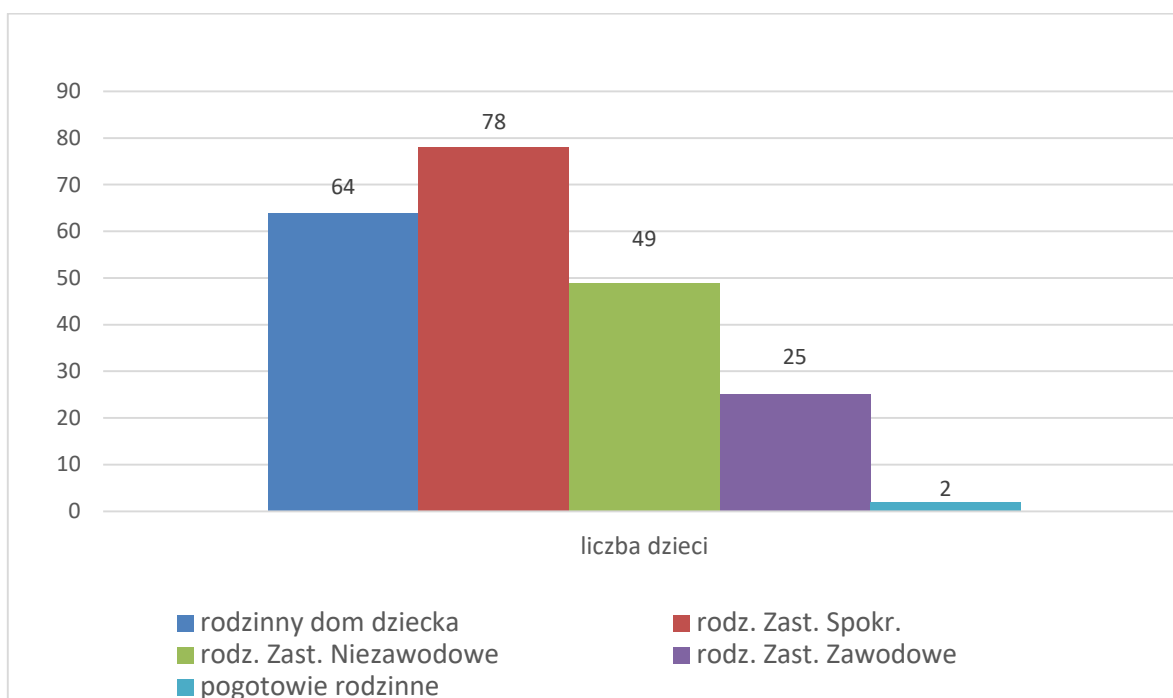
Wykres 2. Procentowy udział dzieci przebywających w pieczy zastępczej w roku 2022

Struktura rodzinnego środowiska zastępczego wskazuje na przewagę ilości dzieci przebywających w niezawodowych rodzinach zastępczych, aczkolwiek w ostatnim czasie trend ten wyrównuje się na korzyść rodzin spokrewnionych z dzieckiem. Niestety, jak nadmieniono na wstępie, rodziny spokrewnione zazwyczaj mają niskie kompetencje wychowawcze, same żyją w trudnych warunkach bytowych, mają też utrudnioną możliwość korzystania ze specjalistycznego wsparcia (np. nie dysponują własnym pojazdem). Często negują potrzebę otaczania dzieci fachową pomocą np. psychiatry czy psychologa, ponadto zdarza się, że w sytuacji odkrycia krzywdzenia dziecka negują ten fakt, próbują go umniejszyć czy ukryć celem ochrony rodzica dziecka, który jest ich dzieckiem. Na sytuację taką składa się mnóstwo czynników psychologicznych – m. in. zaprzeczanie krzywdzie dziecka, własne poczucia winy, lęk przed konsekwencjami prawnymi. Wydaje się przy uznaniu, że konieczne jest podtrzymywanie więzi z rodziną pochodzenia oraz tożsamości dziecka, jednak w wielu sytuacjach korzystniejsze jest umieszczanie dzieci w niespokrewnionych środowiskach zastępczych, gdzie jakość opieki jest wyższa. Na koniec roku 2022 koordynatorzy wskazywali na pilną konieczność zmiany środowiska zastępczego w pięciu takich rodzinach spokrewnionych.

Ilość dzieci przebywających w poszczególnych formach pieczy obrazuje wykres nr 3.

Wykres 3. Ilość dzieci przebywających w pieczy zastępczej rodzinnej w roku 2022

Deficyt miejsc w pieczy zastępczej

Nadal znaczącą trudność w kształtowaniu systemu pieczy zastępczej stanowi brak kandydatów do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, a w szczególności rodzin specjalistycznych. Aktualnie nie ma możliwości umieszczania w pieczy rodzinnej rodzeństw liczniejszych niż 3-osobowe. W roku 2022 przeszkolono i zakwalifikowano w pierwszej edycji szkolenia 3 pary (rodziny) do pełnienia funkcji niezawodowej rodziny zastępczej. Wszystkie zostały zgłoszone do umieszczenia dzieci i już w pierwszym tygodniu po kwalifikacji, jedna z par od razu otrzymała troje rodzeństwa. W ramach drugiej edycji przeszkolono 4 pary stanowiące rodziny zastępcze dla dzieci swoich krewnych, a tylko jedna jako kandydatów do przyjęcia niespokrewnionych dzieci. Rodziny takie uzyskują status rodziny niezawodowej, jednakże nie powiększają bazy miejsc, gdyż ich kompetencje zazwyczaj są wystarczające lub nawet nie aby świadczyć opiekę nad przyjętymi dziećmi swoich krewnych, natomiast na pewno nie wystarczające aby zajmować się innymi dziećmi, ponadto zazwyczaj nie deklarują takiej woli.

W związku z powyższym, rok 2022 zakończył się nie tylko brakiem miejsc w rodzinnej pieczy zastępczej, ale wręcz znaczącym deficytem. Podobna sytuacja jest w powiatach ościennych oraz właściwie w całej Polsce. Tym samym, nie ma możliwości pozyskiwania miejsc nawet w oddalonych powiatach.

W tej sytuacji konieczne jest pozyskanie w szybkim czasie dużej ilości dodatkowych miejsc w pieczy zastępczej, zarówno instytucjonalnej jak i rodzinnej. Zespół prowadzi rozmowy z istniejącymi rodzinami zastępczymi o możliwości uruchomienia dodatkowych miejsc lub/i przekształceń w rodzinnych domach dziecka, natomiast zawsze będą to pojedyncze miejsca pojawiające się w dużej rozciągłości czasowej. O ile mimo kampanii promocyjnych, nie zgłaszają się kandydaci do pełnienia funkcji rodziny zastępczej, ponadto proces szkolenia i kwalifikacji jest długotrwały, to wydaje się stosunkowo prostym rozwiązaniem powołanie nowej placówki opiekuńczo-wychowawczej typu socjalizacyjnego lub nowej formuły – typu rodzinnego. Jest to rozwiązanie kosztowne, natomiast przy zleceniu takiego zadania wyspecjalizowanemu podmiotowi, dawałoby wysokiej jakości opiekę np. dla dużych rodzeństw bez konieczności ich rozdzielania.

W ocenie osób pracujących u organizatora pieczy zastępczej oraz jednostek współpracujących, działania takie należy podjąć niezwłocznie, ponieważ też jest to proces. Potrzeba taka była zgłaszana od kilku lat, natomiast „na dziś” wydaje się, że rozwiązaniem byłyby co najmniej 2 takie placówki (placówka oferuje w zależności od typu od 8 do 14 miejsc, a już oczekuje na liście 25 dzieci). Dodatkowym utrudnieniem jest, że w lutym 2023 r. zaczęła obowiązywać nowelizacja ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, która praktycznie zakazuje tworzenia placówek, niemniej nie wnosi rozwiązań dających więcej miejsc w pieczy w krótkim okresie czasu. W związku z tym, przystępując do tego przedsięwzięcia, konieczne będzie dodatkowe uzasadnienie tej potrzeby i pozyskanie stosownych zgód (opinia Rzecznika Praw Dziecka i zgoda Wojewody Pomorskiego). Powoduje to znaczącą niepewność co do tej inwestycji, jednakże nie zmienia faktu jej konieczności.

W naszej ocenie, na podstawie dotychczasowych doświadczeń, jak również rokowań na rozwój pieczy rodzinnej w przyszłości, uważamy, że niewielka placówka wypełni lukę w systemie, pozwoli na niezwłocznie wykonywanie postanowień Sądu oraz zapewni profesjonalną opiekę dzieciom, które nie mogą wychowywać się we własnym środowisku rodzinnym.

Struktura pieczy zastępczej w powiecie kartuskim w 2022 roku

Pamiętać należy, że rodzina zastępcza czy rodzinny dom dziecka pełnią funkcję opiekuńczą cały czas, co sprawia, że w przypadku nasilenia trudnych sytuacji z wychowankami trudno zachować tzw. higienę psychiczną. Placówka opiekuńczo-wychowawcza pracuje na zasadzie dyżurów poszczególnych wychowawców, z których każdy kończąc dyżur udaje się do własnego miejsca zamieszkania i do własnych zajęć, co pozwala na „złapanie psychicznego oddechu”, zdystansowanie się od problemów i możliwość spojrzenia na sytuację wychowanka z innej

perspektywy. Ponadto, placówka daje możliwość jednoczesnego umieszczenia kilkorga dzieci naraz, co jest istotne przy stosowaniu zasady nierozdzielania rodzeństw. W związku z powyższym, należy zaplanować powstanie niewielkiej placówki o wysokim stopniu wyspecjalizowania personelu, celem umożliwienia pilnego zabezpieczania dzieci w sytuacji zagrożenia zdrowia i życia. Zamyśl ten odbiega od ogólnopolskiego trendu deinstytucjonalizacji, jednakże odpowiada na lokalne potrzeby powiatu w tym zakresie.

W naszej ocenie, na podstawie dotychczasowych doświadczeń, jak również rokowań na rozwój pieczy rodzinnej w przyszłości, uważamy, że niewielka placówka wypełni lukę w systemie, pozwoli na niezwłocznie wykonywanie postanowień Sądu oraz zapewni profesjonalną opiekę dzieciom, które nie mogą wychowywać się we własnym środowisku rodzinnym.

Strukturę liczbową rodzinnej pieczy zastępczej obrazuje tabela nr 5.

Tabela 5. Liczba rodzin zastępczych w powiecie kartuskim w latach 2012 - 2022

Lp.	Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
1	Rodzina zastępcza spokrewniona	32	31	32	29	32	26	28	29	40	42	45
2	Rodzina zastępcza niezawodowa	30	38	37	38	39	32	35	30	34	37	38
3	Rodzina zastępcza zawodowa	3	7	9	9	11	10	10	12	10	14	12
4	Rodzina zastępcza pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego	5	2	2	2	2	2	2	1	1	1	1
5	Rodzinny dom dziecka	2	2	3	3	3	5	6	6	8	7	9
OGÓLEM		72	80	83	81	87	75	81	78	93	101	105

Jak wynika z tabeli największą grupę stanowią rodziny niezawodowe i spokrewnione. Strukturę rodzinnej pieczy zastępczej przedstawia wykres nr 4.

Wykres 4. Procentowy udział poszczególnych form w pieczy zastępczej rodzinnej w roku 2022

Powiat Kartuski jest otwarty na profesjonalizację pieczy zastępczej – zawieranie umów o świadczenie usług jako zawodowa rodzina zastępcza i prowadzący rodzinny dom dziecka, zgodnie z Programem Rozwoju Pieczy Zastępczej, jednakże działanie takie podnosi jakość opieki, a nie przekłada się na ilość pozyskiwanych miejsc.

Kolejnym istotnym aspektem jest wiek opiekunów zastępczych – w ocenie Zespołu ds. rodzinnej pieczy zastępczej najefektywniejsza jest opieka sprawowana przez osoby w wieku 40–55 lat, ze względu na stosunkowo duże doświadczenie życiowe, przy jednoczesnym dobrym stanie zdrowia i kondycji psychofizycznej. Kandydaci młodszy najczęściej mają mniej cierpliwości oraz zrozumienia dla stanów psychicznych dzieci, ponadto, z oczywistych względów sami mają małe dzieci, co uniemożliwia sprawowanie opieki nad nastolatkami. Utrzymuje się tendencja do umieszczania starszych dzieci w placówkach opiekuńczo-wychowawczych mimo, że doświadczenia pokazują, że jest to wiek szczególnej wrażliwości i o wysokich potrzebach indywidualnego kontaktu (znaczące sukcesy wychowawcze odnoszą opiekunowie z rodzinnych domów dziecka przyjmujący do opieki nastolatki).

Strukturę wieku opiekunów zastępczych pokazuje poniższa tabela nr 6.

Tabela 6. Struktura wieku rodziców zastępczych

Lp.	Wiek	Rodzina zastępcza spokrewniona	Rodzina zastępcza niezawodowa	Rodzina zastępcza zawodowa	Rodzina zastępcza zawodowa pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego	Rodzinny dom dziecka	Razem
1	Do 21 lat	0	0	0	0	0	0
2	22-30	1	1	1	0	0	2
3	31-40	0	13	1	0	0	14
4	41-50	10	6	3	0	6	25
5	51-60	11	16	7	1	3	38
6	61-70	18	1	0	0	0	19
7	powyżej 71 lat	6	1	0	0	0	7

Jak wynika z tabeli wiek opiekunów zastępczych podnosi się i większość stanowią osoby pomiędzy 41 a 60 rokiem życia, co przekłada się znacząco na jakość sprawowanej opieki ze względu na stan zdrowia i ogólną sprawność psychofizyczną. Nie bez znaczenia jest fakt, że w takiej sytuacji zwiększa się różnica pokoleniowa pomiędzy opiekunami a wychowankami, co również prowadzi do konfliktów międzypokoleniowych, ale także banalnych w swoim wymiarze trudności – np. starsze osoby mają trudności z obsługą komputera. W związku z tym, nie są w stanie na bieżąco monitorować sytuacji szkolnej za pośrednictwem dziennika elektronicznego,

ale także świat wychowanka i jego problemy w dużym stopniu umiejscowione w rzeczywistości wirtualnej są dla opiekuna obce i niezrozumiałe. Są to sytuacje wymuszone losowo, natomiast jakość tej opieki nie jest wysoka.

Największą grupę wiekową dzieci trafiających do pieczy stanowią dzieci w wieku 7–13 lat. Wydaje się, że jest to czas, kiedy dzieci rozpoczynają naukę szkolną, rozpoczyna się okres dojrzewania, i kompetencje rodziców, którzy wcześniej jakoś radzili sobie z opieką, wyczerpują się. Ponadto, w tym wieku poszerza się środowisko społeczne dzieci i ewentualne deficyty domu rodzinnego są zauważane przez więcej instytucji. Jest to o tyle niepokojące, że jest to wiek dużej wrażliwości emocjonalnej dzieci, potrzeby indywidualnego kontaktu oraz kształtowania się osobowości i postaw w oparciu o doświadczenia w środowisku zewnętrznym. Są to dzieci, które nie mają już szans na adopcję, a rodzice biologiczni nie są szczególnie zainteresowani ich powrotem do domu rodzinnego. Często są to ludzie jeszcze stosunkowo młodzi i zdarza się, że zamiast podjąć intensywne działania na rzecz powrotu dzieci z pieczy, powołują do życia kolejne dzieci i brak zainteresowania sprawami starszych dzieci usprawiedliwiają koniecznością opieki nad niemowlęciem. Sytuacja taka psychologicznie jest tragiczna dla dzieci przebywających w pieczy – oto pojawia się rodzeństwo, które powinno kochać, natomiast dominującym uczuciem jest rozpacz i zazdrość o miejsce niemowlęcia w rodzinie.

Strukturę wieku dzieci w pieczy zastępczej obrazuje poniższa tabela nr 7.

Tabela 7. Struktura wieku dzieci w pieczy zastępczej w powiecie kartuskim – stan na 31.12.2022 r.

Lp.	Wiek dziecka	Rodzina zastępcza spokrewniona	Rodzina zastępcza niezawodowa	Rodzina zastępcza zawodowa	Rodzina zastępcza pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego	Rodzinny dom dziecka	Placówki opiekuńczo-wychowawcze	Razem
1	Do 3 lat	8	11	5	2	6	0	32
2	4 - 6	6	4	2	0	7	0	19
3	7-13	38	9	9	0	33	29	118
4	14-17	19	14	7	0	13	24	77
5	18-24	7	11	2	0	5	3	28

Jak wspomniano wcześniej, dużą trudność stanowi brak kandydatów do sprawowania opieki nad licznymi rodzeństwami. W powiecie dominuje model rodziny zastępczej opiekującej się 1 dzieckiem (jest to aż 57 rodzin). Najczęściej są to rodziny, które podjęły się tej funkcji z powodów losowych – spokrewnione wg definicji ustawowej lub sprawujące opiekę nad

dzieckiem z dalszej rodziny, mające status rodziny niezawodowej. Rodziny takie rzadko deklarują rozszerzenie swojej działalności i przyjęcie do opieki większej ilości dzieci.

Strukturę rodzin wg ilości dzieci pod opieką ukazuje poniższa tabela nr 8.

Tabela 8. Struktura rodzin zastępczych wg ilości dzieci przebywających w pieczy w 2022 roku

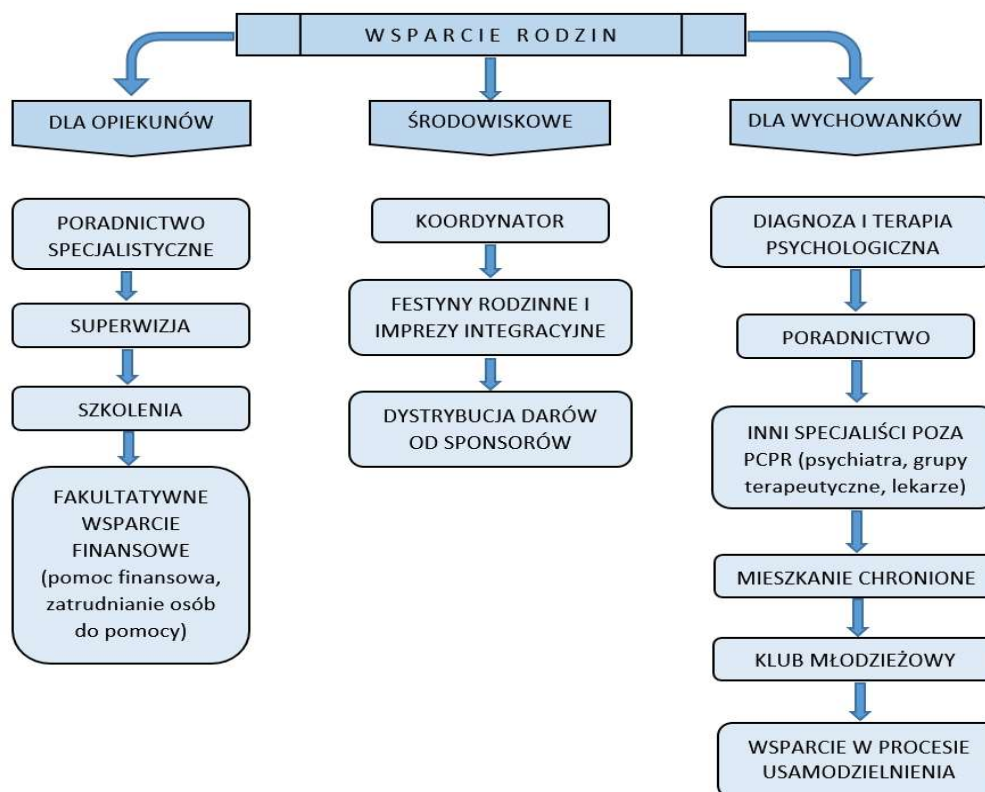
Lp.	Liczba dzieci	Rodzina zastępcza spokrewniona	Rodzina zastępcza niezawodowa	Rodzina zastępcza zawodowa	Rodzina zastępcza pełniąca funkcję pogotowia rodzinnego	Rodziny dom dziecka	Razem
1.	* bez dziecka	0	2	0	0	0	2
2.	z 1 dzieckiem	26	27	4	0	0	57
3.	z 2 dziećmi	11	6	4	1	0	22
4.	z 3 dziećmi i więcej	8	3	4	0	9	24

* rodziny oczekujące na przyjęcie dziecka

Wsparcie dla rodzin zastępczych i prowadzących rodzinne domy dziecka

Ze względu na wysoki poziom zaburzeń prezentowanych przez dzieci trafiające do pieczy, trudności w kontakcie i budowaniu spójnego frontu wychowawczego z rodzicami biologicznymi oraz trudności pozostające po stronie opiekunów zastępczych (m. in. zagrożenie wypaleniem, wiek i wynikające z niego pogorszenie stanu zdrowia, stres itp.) konieczne jest stałe wspieranie zarówno opiekunów zastępczych w pełnionej funkcji jak i niwelowanie negatywnych skutków wychowywania się w niesprzyjającym środowisku u dzieci.

Wsparcie rodzin zastępczych realizowane jest poprzez następujące działania:

Wsparcie dla rodzin zastępczych można podzielić na 2 główne grupy – wsparcie finansowe w postaci rozmaitych świadczeń fakultatywnych oraz wsparcie merytoryczne poprzez podnoszenie ich kompetencji, organizację różnego rodzaju pomocy, towarzyszenie im w trudnych sytuacjach.

W roku sprawozdawczym kontynuowano realizację świadczeń fakultatywnych na wniosek rodzin zastępczych. Za najcenniejszą formę pomocy opiekunowie zastępczy uznają zatrudnianie osób do pomocy przy wychowaniu i pracach gospodarskich, w sytuacji konieczności – więcej niż 1 takiej osoby. Rozwiązanie to przynosi bardzo dobre efekty w zakresie przeciwdziałania wypaleniu u opiekunów oraz znacząco podnosi jakość sprawowanej opieki. W roku sprawozdawczym właściwie żadne wnioski nie spotkały się z odmową, w większości przyznawano również pomoc we wnioskowanym wymiarze.

Koordinatorzy rodzinnej pieczy zastępczej nadal wspierają rodziny w pozyskiwaniu miejsc na terapię u specjalistów. Aktualnie w PCPR zatrudnionych jest dwóch psychologów w wymiarze 1,5 etatu łącznie, ponadto jedna psycholożka przebywa na urlopie macierzyńskim. W ramach grantu POMORSKIE DZIECIOM raz w tygodniu przyjmuje psychoterapeutka. Psycholożki prowadzą diagnostykę psychologiczną i konsultacje dla wychowanków oraz opiekunów. Prowadzimy również stałą współpracę z prywatnym gabinetem psychiatrii dziecięcego. Dobra współpraca łączy Zespół ds. rodzinnej pieczy zastępczej z Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną w Kartuzach oraz z jednostkami służby zdrowia na terenie

powiatu.

W roku 2022 kontynuowano realizację dwóch projektów nastawionych na wspieranie rodzin zastępczych i ich wychowanków – „Zintegrowany system usług społecznych Powiatu Kartuskiego – POKOLENIA” oraz grant „Pomorskie dzieciom”, realizowane w ramach Poddziałania 6.2.2 Rozwój usług społecznych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020.

Dzięki tym projektom zrealizowano dodatkowe szkolenia dla opiekunów zastępczych z obszarów dla nich interesujących (m. in. rozwój psychoseksualny, proces usamodzielnienia, zaburzenia ze spektrum FAS itp.). W ramach grantu odbyło się również szkolenie wyjazdowe dla opiekunów zastępczych zawodowych oraz prowadzących rodzinne domy dziecka, co było okazją nie tylko do podnoszenia swoich kompetencji wychowawczych, ale również do spotkań integracyjnych oraz relaksu – szkolenie odbyło się w hotelu z infrastrukturą spa dostępną dla uczestników.

W roku 2022 kontynuowano superwizję dla opiekunów zastępczych – grupową i indywidualną wg potrzeb.

Rodziny korzystały także ze wsparcia koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej. W roku 2022 zwiększono zatrudnienie w tym obszarze i aktualnie Zespół dysponuje 8 koordynatorkami i koordynatorami o łącznym wymiarze 7,5 etatu (ponadto 1 osoba przebywa na urlopie macierzyńskim). Koordynatorzy i koordynatorki mają wysokie kwalifikacje, które również sukcesywnie podnoszą. Wszyscy mają przygotowanie psychologiczne lub pedagogiczne oraz psychotraumatologiczne. Regularnie poddają swoją pracę superwizji. Uczestniczą w kursach i szkoleniach. Jedna osoba aktualnie jest słuchaczką szkoły psychoterapeutycznej i jest w procesie certyfikacji na psychoterapeutę. Jedna osoba podjęła studia psychologiczne mimo że posiada wykształcenie wyższe magisterskie pedagogiczne. Podnoszenie kwalifikacji jest czasochłonne

i kosztowne, mimo dofinansowań z zakładu pracy, co świadczy o zaangażowaniu w pracę i woli podnoszenia jej jakości. Oprócz indywidualnych dofinansowań do długoterminowych szkoleń, PCPR umożliwił (również finansowo) udział w jednodniowych szkoleniach i konferencjach naukowych oraz zorganizował przy wsparciu finansowym z PUP w Kartuzach w ramach Krajowego Funduszu Szkoleniowego dwa szkolenia z przeciwdziałania wypaleniu zawodowemu.

Trudnością dla Zespołu z pewnością jest brak wystarczającej przestrzeni biurowej. Aktualnie koordynatorki i koordynatorzy pracują w systemie dyżurowym, a większość swoich czynności „biurowych” wykonują w domach ze względu na fakt, że PCPR nie dysponuje wystarczającą

ilością biur i przestrzeni biurowej. Dzięki realizowanym projektom jednakże koordynatorki i koordynatorzy zostali wyposażeni w narzędzia pracy zdalnej (laptopy) i jest to możliwe. Niestety nie dysponują telefonami służbowymi i do codziennych obowiązków wykorzystują prywatne aparaty, jak również własne abonamenty telefoniczne. Do codziennych odwiedzin w rodzinach zastępczych i rodzinnych domach dziecka wykorzystują również prywatne samochody. Otrzymują oczywiście zwrot za paliwo, tzw. kilometrówkę. Kolejną trudnością jest fakt, że Zespół nie posiada pracownika biurowo-administracyjnego, w związku z czym nawet najbliższe czynności biurowe wykonuje kierowniczka lub specjalista ds. pracy socjalnej lub koordynatorzy.

Realizowane projekty unijne

Aktualnie realizowane są 2 duże projekty:

1. Grant mający na celu minimalizowanie skutków pandemii POMORSKIE DZIECIOM; zapewniający wsparcie terapeutyczne indywidualne i grupowe dla dzieci i młodzieży, szkolenia specjalistyczne dla opiekunów zastępczych, superwizje dla opiekunów i koordynatorów, doposażenie koordynatorów w sprzęt do pracy zdalnej, rehabilitacje dzieci;
2. Zintegrowany system usług społecznych powiatu kartuskiego POKOLENIA – bieżąca działalność Klubu Młodzieżowego oraz wyjazdy integracyjne, szkolenia dla opiekunów zastępczych, psychoterapia i konsultacje psychologiczne dla dzieci i młodzieży z pieczy zastępczej, aktywizacja zawodowa dla młodzieży z pieczy zastępczej (konsultacje psychologiczne i pedagogiczne, doradztwo zawodowe, trening pracy, kursy i szkolenia zawodowe, staże zawodowe).

Projekty te dają finansowanie na niestandardowe działania, w związku z czym oferta pomocowa Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Kartuzach jest szersza i bardziej atrakcyjna, pozwala również na wdrażanie ciekawych i nowatorskich rozwiązań.

Rodziny zastępcze i rodzinne domy dziecka zostały wyposażone również w sprzęt do nauki zdalnej – laptopy, komputery, słuchawki, telewizory, rzutniki, tablety itp. wg potrzeb w ramach projektu „Wsparcie dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej w okresie epidemii COVID-19” i zgodnie

z regulaminem, będą korzystać z tego sprzętu przez kolejne lata.

Kolejnym ważnym elementem wsparcia w 2022 r. była realizacja zapisów ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej poprzez umożliwianie opiekunom zastępczym zawodowym

oraz prowadzącym rodzinne domy dziecka tzw. „urlopów”, tj. czasowego niesprawowania opieki w związku z wycieczką. Ze względu na ogólny brak miejsc w pieczy zastępczej, niemożliwe było w roku 2022 uczynienie zadość zapisom ww. ustawy i zapewnienie opieki dla dzieci na czas wycieczki ich opiekunów poprzez umieszczenie ich w tzw. rodzinach pomocowych. Niemniej opiekunowie zastępczy, zmęczeni pandemią, potrzebowali wycieczki i nie byli wyrozumiali dla trudności organizacyjnych. W związku z tym, zaproponowano niestandardowe rozwiązanie – zorganizowano 30-dniowe kolonie dla dzieci finansowane ze środków Powiatu Kartuskiego oraz ze środków na utrzymanie dzieci w pieczy zastępczej. Okazało się być to bardzo dobrym pomysłem. Z wyjazdu skorzystało 50 dzieci. Warunki były typowo „kolonijne”, jednakże organizator kolonii zadbał o atrakcyjne spędzanie czasu – było wiele atrakcji, wycieczek, gier i zabaw, co sprawiło, że ogólnie dzieci były bardzo zadowolone. Tym samym, uznano, że taki sposób organizowania wycieczki jest dobrym rozwiązaniem i planuje się wdrożyć go na stałe. Całkowity koszt zadania w roku 2022 to 150.000,00 zł. Oczywiście w tego rodzaju wycieczki mogą uczestniczyć dzieci powyżej 6 roku życia, co oznacza, że młodsze i tak trzeba umieścić w rodzinach pomocowych.

Przebieg dzieci w ramach różnych form pieczy obrazuje tabela nr 9.

Tabela nr 9. Przebieg dzieci w pieczy rodzinnej i instytucjonalnej w 2022 r.

Lp.	Liczba dzieci	Powód przeniesienia	Pierwotne środowisko zastępcze	Docelowe środowisko zastępcze
1	1	Wysoki poziom zaburzeń	Zawodowa rodzina zastępcza	Placówka opiekuńczo-wychowawcza
2	1	Zaniedbanie opiekuńczo-wychowawcze opiekunów	Niezawodowa rodzina zastępcza	Placówka opiekuńczo-wychowawcza

Tabela 10. Liczba rodzin zastępczych uczestniczących w szkoleniach w roku 2022

Lp.	Temat szkolenia	Termin	Adresaci szkolenia	Prowadzący	Liczba osób
1	Jak rozmawiać z dzieckiem o wojnie.	stacjonarnie - 9.3.2022 r. online - 11.3.2022 r.	Rodziny zastępcze oraz osoby prowadzące RDD, koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej, wychowawcy POW.	Bartosz Karcz - psychoterapeuta	41
2	Zapobieganie trudnościom wychowawczym w warunkach izolacji.	4.5.2022 r.	Rodziny zastępcze oraz osoby prowadzące RDD.	PW Tamari Tamara Duško Maciej Łysak – psychoterapeuta, socjolog.	17

3	Trening umiejętności wychowawczych przydatnych w sytuacji izolacji.	7-8.5.2022 r.	Rodziny zastępcze oraz osoby prowadzące RDD, koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej.	Daniel Mróz – pedagog, trener, członek Zespołu Monitorującego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w MRiPS.	30
4	Radzenie sobie ze stresem i lękiem w sytuacji globalnego zagrożenia.	7.6.2022 r.	Rodziny zastępcze oraz osoby prowadzące RDD.	PW Tamari Tamara Duško	17
5	Współpraca z rodziną pochodzenia dziecka, wspieranie więzi w sytuacji izolacji.	7.9.2022 r.	Rodziny zastępcze oraz osoby prowadzące RDD.	PW Tamari Tamara Duško Maciej Łysak – psychoterapeuta, socjolog.	26
6	Rozpoznawanie symptomów zaburzeń depresyjnych u dzieci i młodzieży.	20.9.2022 r.	Rodziny zastępcze oraz osoby prowadzące RDD.	Marta Rymer – psycholog, biegły sądowy.	17
7	Zaburzenia lekowe w funkcjonowaniu dzieci i młodzieży.	20.10.2022 r.	Rodziny zastępcze oraz osoby prowadzące RDD.	Marta Rymer – psycholog, biegły sądowy.	18
8	Trening umiejętności wychowawczych.	25.10.2022 r.	Rodziny zastępcze.	Danuta Morawska - pedagog, psychotraumatolog, socjoterapeuta, animator profilaktyki.	13
9	Psychologiczne aspekty procesu usamodzielnienia.	27.10.2022 r.	Rodziny zastępcze oraz osoby prowadzące RDD.	Katarzyna Łangowska – psycholog terapeuta.	10
10	Konferencja tematyczna „Rodzina. Tu powstaje człowiek. Rozważania o więzi”. Zadanie realizowane przy współpracy z Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną w Kartuzach oraz Starostą Kartuskim.	28.10.2021 r.	Rodziny zastępcze oraz osoby prowadzące RDD, koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej, pracownicy socjalni, asystenci rodzin, psychologowie i pedagodzy, sędziowie, nauczyciele, wychowawcy POW, funkcjonariusze Policji, kuratorzy sądowi.	Wykładowcy: Dr Anita Sumiła – psychiatra dziecięcy, Joanna Chmurzyńska-Golińska – psychoterapeutka, Anna Piaskowska – psycholog kliniczny, Marzena Margarethe Salamon – pielęgniarka rodzinna, Ana Petrović-Chojnacka – psychoterapeutka.	167
11	Rozwój psychoseksualny dzieci i młodzieży.	14.11.2022 r.	Rodziny zastępcze oraz osoby prowadzące RDD.	Ewa Zarębińska-Szczodra – trener.	8
12	Trening umiejętności wychowawczych.	10.11.2022 r. 15.11.2022 r.	Rodziny zastępcze oraz osoby prowadzące RDD.	Danuta Morawska - pedagog, psychotraumatolog, socjoterapeuta, animator profilaktyki. Magdalena Moćko-pedagog, koordynator rodzinnej pieczy zastępczej.	36
13	Budowanie kontaktu dziecka z rodzicem biologicznym.	16.11.2022 r.	Rodziny zastępcze oraz osoby prowadzące RDD.	Ewa Zarębińska-Szczodra – trener.	4

14	Profilaktyka uzależnień behawioralnych.	21.11.2022 r.	Rodziny zastępcze oraz osoby prowadzące RDD.	Ewa Zarębińska-Szczodra – trener.	13
15	Superwizja dla rodzin zastępczych i prowadzących RDD.	2022 r.	Rodziny zastępcze oraz osoby prowadzące RDD.	Tomasz Kwiatkowski - psychoterapeuta, psychotraumatolog.	17

Strukturę wykształcenia i kompetencji koordynatorów przedstawia tabela nr 11.

Tabela 11. Struktura wykształcenia, kwalifikacji, czasu pracy i ilości objętych rodzin przez koordynatorów

Koordynatorzy w Zespole Rodzinnej Pieczy Zastępczej		
Wykształcenie	Zatrudnienie	Ilość rodzin
Pedagog – pracownik socjalny	1 etat	7
Pedagog – psychotraumatolog	1 etat	14
Pedagog – trener	1 etat	15
Pedagog	1 etat	13
Pedagog – psychoterapeuta w trakcie kursu -	1 etat	11
Psycholog – psycholog kliniczny	½ etatu	8
Pedagog – psychotraumatolog	Umowa- zlecenie – ½ etatu	8

Deficyty dzieci trafiających do pieczy – trudności opiekunów

Większość dzieci trafiających do pieczy zastępczej przejawia szereg zaburzeń i zakłóceń w rozwoju. Nie są to pojedyncze deficyty, tylko kompleksowe zaburzenia – np. niepewność intelektualna współwystępująca z zaburzeniami potraumatycznymi i zaburzeniami przywiązania, co dodatkowo utrudnia ich diagnozę i terapię. Znaczące dla specjalistycznej pomocy dla dzieci w pieczy zastępczej jest ujęcie w ostatnich rewizjach klasyfikacji DSM (amerykańska) i ICD (europejska) wreszcie tzw. complex PTSD. Jest to o tyle znaczące, że wreszcie zwrócono uwagę na fakt, że traumy wczesnodziecięce i relacyjne rzadko mają pojedynczy charakter, uderzają w bazalną tożsamość człowieka i dlatego wymagają odrębnej jednostki nozologicznej, która obejmie spektrum objawów. Jednakże jest to dopiero krok ku diagnozie, ponieważ ICD rewizja 11 obowiązuje, jednakże nie jest przetłumaczona na język polski i służy jedynie do raportowania przyczyn chorób i zgonów a nie ma jeszcze szerszego zastosowania w diagnozie i leczeniu. Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nakłada na organizatora pieczy obowiązek gromadzenia informacji dotyczących dziecka mającego trafić do środowiska zastępczego. Realizacja tego obowiązku napotyka na wiele zewnętrznych trudności – np. placówki służby zdrowia zasłaniają się tajemnicą medyczną i nie udostępniają dokumentacji medycznej dziecka, Sąd w prowadzonym postępowaniu opiekuńczym posiada w większości informacje dotyczące rodzica i dysfunkcji w jego

funkcjonowaniu, natomiast niewiele informacji związanych bezpośrednio z sytuacją dziecka, ośrodki pomocy społecznej również mają informacje przydatne do realizacji swoich zadań. Powoduje to sytuację, że prawie niemożliwe jest ustalenie potrzeb psychicznych i emocjonalnych dziecka tuż przed umieszczeniem w pieczy. Żadna z jednostek nie przeprowadza też wymaganej ustawowo diagnozy psychofizycznej dziecka. Brakuje głębokiej i trafnej informacji na temat dotychczasowej sytuacji osobistej i rodzinnej.

Diagnozy sytuacji rodziny sporządzane przez asystentów czy kuratorów dotyczą w znaczącym stopniu sytuacji socjalnej, natomiast nie zawierają szczegółowych informacji o historii rodziny, genogramie, więziach i zaburzeniach emocjonalnych.

W związku z tym, diagnoza (tzw. diagnoza psychofizyczna dziecka) jest sporządzana dopiero po umieszczeniu dziecka w pieczy, na podstawie badania psychologicznego, wywiadu z opiekunami oraz rodzicami dziecka, jeśli są dostępni. Diagnoza taka jest jednakże obciążona błędem, ponieważ na wynik badania ma wpływ sytuacja odebrania dziecka ze środowiska rodzinnego, tym samym nie jest możliwe określenie jego wyjściowego stanu psychicznego oraz poziomu rozwoju. Powoduje to, że plan pomocy dziecku sporządzany jest na bieżąco i „na gorąco” dopiero w toku codziennego funkcjonowania i obserwacji opiekuna zastępczego, a nie może być opracowany wcześniej, aby dziecko mogło szybko otrzymać skuteczną pomoc terapeutyczną. Tak jak w poprzednich latach, mimo szeroko zakrojonych akcji informacyjnych i wysokiego poziomu świadomości społecznej, nadal najczęściej występującym zaburzeniem są nasilone deficyty wynikające ze spektrum FAS – zarówno somatyczne (niedobór wagi i wzrostu, wolniejszy rozwój fizyczny, wady serca i inne), jak i psychologiczne (niepełnosprawność intelektualna, zaburzenia emocjonalne, trudności w funkcjonowaniu społecznym).

U starszych dzieci pojawiają zaburzenia potraumatyczne (w tym PTSD complex), które często w przeszłości były źle rozpoznane i leczone (np. skutki przemocy domowej jako ADHD). Zaburzenia te mają postać niepokoju psychoruchowego, nadpobudliwości z deficytem uwagi (u nastolatków przejawiającą się poprzez zachowania opozycyjno-buntownicze), obniżenia sprawności intelektualnej, oznak demoralizacji, depresji młodzieńczej. Często pojawiają się zachowania ryzykowne, nieadekwatne do wieku zachowania seksualne, specyficzne zaburzenia umiejętności szkolnych, autoagresja. Zaburzenia te często były diagnozowane jako zaburzenia zachowania usprawiedliwiające np. przemoc ze strony dorosłych, a nie zostało zauważone że są one skutkiem a nie przyczyną. W związku z tym, zamiast fachowej pomocy dzieci były obwiniane – w sytuacjach ekstremalnych nawet za alkoholizm rodziców.

Właściwie wszystkie dzieci przyjęte w ostatnich latach do pieczy prezentują znacząco zaburzone więzi w połączeniu z deficytami zdrowotnymi. Schorzenia somatyczne wynikają zarówno

z chorób, jak i z zaniedbań opiekuńczych we wczesnym okresie rozwoju (brak szczepień o czasie, brak adekwatnej opieki medycznej, częste infekcje wynikające np. z występującej próchnicy lub nieodpowiedniej higieny), wreszcie trwałe uszkodzenia będące skutkiem przemocy. Wiele zaburzeń występuje łącznie.

Dzieci w pieczy zastępczej wymagają szczegółowej diagnozy, zarówno psychologiczno-pedagogicznej jak i medycznej oraz szerokiej opieki specjalistycznej.

Częstotliwość występowania poszczególnych zaburzeń prezentuje tabela nr 12.

Tabela 12. Częstotliwość występowania zaburzeń u wychowanków rodzinnej pieczy zastępczej

Lp.	Obszar zaburzeń	Liczba dzieci
1	FAS, FASD	24
2	ADHD	8
3	PTSD, inne zaburzenia potraumatyczne	30
4	Demoralizacja, zachowania ryzykowne	15
5	Zaburzenia depresyjne i nerwicowe	9
6	Erotyzacja zachowań	8
7	Specyficzne zaburzenia umiejętności szkolnych	21
8	Autoagresja	9

Pomoc specjalistyczna dla dzieci i młodzieży przebywającej w pieczy zastępczej

Ze względu na przejawiane zaburzenia i deficyty, istnieje konieczność specjalistycznej pomocy terapeutycznej blisko miejsca zamieszkania dla dzieci i młodzieży. Pomoc ta jest realizowana w postaci konsultacji psychologicznych, psychiatrycznych, terapii grupowej (warsztaty przeciwdepresyjne), socjoterapii (Klub Młodzieżowy). Aktualnie w Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Kartuzach pracuje dwóch psychologów w łącznym wymiarze 1,5 etatu. Część konsultacji opłacana jest z grantu POMORSKIE DZIECIOM.

Wypracowano dobrą współpracę z Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną w Kartuzach, dzięki czemu diagnoza pod kątem trudności szkolnych odbywa się szybko i sprawnie, przychylnie rozpatrywane są wnioski o nauczanie indywidualne czy specjalne, jeśli sytuacja tego wymaga.

Nawiązano współpracę z prywatnym gabinetem psychiatry dziecięcego, w związku z czym w sytuacjach pilnych dzieci otrzymują wizytę w ciągu kilku dni do tygodnia. Niestety są to wizyty odpłatne. W ramach grantu POMORSKIE DZIECIOM finansowane są te wizyty ze

środków unijnych.

Jak wspomniano wyżej, w ramach realizowanych projektów, dzieci i młodzież są objęte pomocą psychologiczną, pedagogiczną, socjoterapeutyczną i inną w zależności i adekwatnie do potrzeb.

Zakres udzielanej pomocy oraz ilość dzieci korzystających pokazuje kolejna tabela nr 13.

Tabela 13. Ilość dzieci pozostających pod stałą opieką specjalistyczną

Lp.	Specjalista/obszar pomocy	Ilość dzieci
1	Psycholog/psychoterapeuta	35
2	Psychiatra	24
3	Hospitalizacja psychiatryczna	0
4	Neurolog	11
5	Endokrynolog	4
6	Rehabilitacja ruchowa	28
7	Inne	25

Klub Młodzieżowy działający przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Kartuzach

W 2022 roku Klub Młodzieżowy działał bez zakłóceń spowodowanych ograniczeniami wynikającymi z pandemii. Nie było przerw w zajęciach ani konieczności wprowadzania zdalnego kontaktu z uczestnikami. W związku z tym, obserwowano jak bardzo potrzebne są te spotkania i jak szybko i znacząco poprawia się funkcjonowanie młodzieży, kiedy uczęszcza regularnie na zajęcia klubowe. Grupę 25 osób podzielono na dwie grupy wiekowe, ze względu na fakt, że trudno dostosować tematykę adekwatną do potrzeb i zrozumiałą przy tak dużych różnicach wiekowych. Pomysł ten sprawdza się. Natomiast w czasie wspólnych wyjazdów następuje integracja obu grup.

Zajęcia nadal prowadzone są przez 3 trenerów będących pracownikami PCPR. Dzięki temu młodzież nawiązuje z nimi serdeczny kontakt, dzieli dobre wspomnienia, co ułatwia później proces usamodzielnienia. Oprócz zajęć socjoterapeutycznych w Klubie prowadzone są spotkania z ciekawymi ludźmi oraz organizowane są wyjazdy i wycieczki. W roku 2022 zrealizowano 5 takich wyjazdów finansowanych ze środków projektu POKOLENIA. Były to:

1. Wyjazd integracyjny do Gdyni - Muzeum Marynarki Wojennej.
2. Wyjazd integracyjny do Gdyni - Muzeum Emigracji.
3. Wyjazd integracyjny do Gdańska - Muzeum II Wojny Światowej.
4. Wyjazd do Strefy Zoltar w Gdańsku.
5. Całodzienna wizyta w Przystanku Św. Mikołaja w Drzewinie – zwiedzanie wioski

Mikołaja, ręczne wykonywanie ozdób świątecznych, wizyta w namiocie Saamów, spotkanie z Mikołajem, wspólny obiad.

Uzupełnieniem zajęć w Klubie były warsztaty dla dzieci i młodzieży przeciwdziałające zaburzeniom depresyjnym, zorganizowane wspólnie z Centrum Terapii Depresji w Gdyni a finansowane z grantu POMORSKIE DZIECIOM.

W ramach realizowanego projektu POKOLENIA młodzi ludzie przygotowujący się do usamodzielnienia w Klubie Młodzieżowym, mają możliwość korzystania z konsultacji psychologicznych, zajęć z aktywizacji zawodowej oraz kursów zawodowych (m. in. prawa jazdy).

Przez ostatnie lata obserwujemy, że takie kompleksowe podejście do młodych ludzi, zadbanie zarówno o ich rozwój od strony podnoszenia konkretnych kompetencji zawodowych jak i opieka psychologiczno-terapeutyczna przynoszą efekty. Młodzież w proces usamodzielnienia wchodzi z lepszą samoocena, pewnością i wiarą we własne możliwości.

Promocja rodzicielstwa zastępczego

Od kilku lat obserwowany jest znaczący spadek zainteresowania pełnieniem funkcji rodziny zastępczej, co przekłada się na bardzo małą liczbę nowych kandydatów, tym samym brak miejsc i przepełnienie w istniejących rodzinach. W ramach promocji rodzicielstwa zastępczego organizowano kampanie promocyjne w mediach społecznościowych, aktywny jest również fanpage PCPR na bieżąco aktualizowany, co ma na celu pokazywanie codzienności pieczy zastępczej i tym samym wskazywanie na wagę tego obszaru w życiu społecznym. Kontaktowano się z parafiami, gminami oraz szkołami z terenu powiatu, celem promowania idei rodzicielstwa zastępczego. Przedstawiciele pieczy zastępczej wystąpili z materiałami promocyjnymi na festynie rodzinnym w Grzybnie w czerwcu 2022 r.

Materiały informacyjne są dostępne w siedzibie PCPR w wersji papierowej, a także na stronie www i fanpage'u.

Wydrukowano plakaty i kalendarze, które rozdystrybuowano w jednostkach współpracujących. Zorganizowano rodzinny festyn mikołajkowy z udziałem Starosty Kartuskiego, który był okazją do podziękowania opiekunom zastępczym za ich codzienny trud, a dla dzieci był okazją do wspólnej zabawy. Oczywiście ważną częścią były prezenty od Św. Mikołaja zakupione za środki przekazane przez Zarząd Powiatu Kartuskiego oraz pozyskane od sponsorów, a także wspólny poczęstunek.

Inne zadania Zespołu ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej

Jak co roku, Zespół, ds. Rodzinnej Pieczy Zastępczej zorganizował konferencję szkoleniową. W 2022 roku tematem wiodącym było wieloaspektowe spojrzenie terapeutyczne na rodzinę, a tytuł konferencji brzmiał „Rodzina. Tu powstaje Człowiek. Rozważania o więzi.” Dzięki zaangażowaniu pracowników Zespołu, udało się pozyskać wysokiej klasy wykładowców: Marzena Salamon z Niemiec, Ana Petrovic-Chojnacka z Warszawy, Anita Sumiła, Anna Piaskowska i Joanna Chmarzyńska-Golińska z Trójmiasta. Po raz pierwszy konferencję zorganizowano w formie hybrydowej – była możliwość udziału osobistego oraz online. Dzięki środkom Zintegrowanego Systemu Usług Społecznych Powiatu Kartuskiego POKOLENIA udział w konferencji był bezpłatny. W konferencji udział wzięło 105 osób osobiście oraz 62 osoby online. Konferencję swoją obecnością uświetniła Iwona Formela, etatowa członkini Zarządu Powiatu Kartuskiego, która dokonała uroczystego otwarcia spotkania.

Konferencja spotkała się z bardzo pozytywnym odbiorem – tematy były ciekawe i bliskie uczestnikom, jednakże pozwoliły na głębsze spojrzenie na codzienną pracę z rodziną i dzieckiem.

W roku 2022 kontynuowano także spotkania psychoanalityczne spotkania seminaryjno-superwizyjne dla przedstawicieli służb społecznych. Spotkania miały formę w pierwszej części omawiania zadanego tekstu bądź wykładu prowadzącej, natomiast w drugiej części była możliwość omówienia przypadków z własnej praktyki i skorzystania z doświadczenia grupy oraz Prowadzącej. Odbyło się 10 takich spotkań, zapisanych było 13 osób z różnych ośrodków.

Nagroda - Odznakę Honorową Primus in Agendo

Powiat Kartuski znalazł się w elitarnym gronie powiatów wyróżnionych w zakresie deinstytucjonalizacji pieczy zastępczej i otrzymał z tego tytułu nagrodę Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej - Odznakę Honorową Primus in Agendo. Powiat reprezentował Starosta Kartuski Bogdan Łapa, który uroczystie przyjął wyróżnienie w Warszawie. To ważne wyróżnienie doceniające zaangażowanie osób pracujących na rzecz pieczy zastępczej, a przede wszystkim na rzecz pomocy dzieciom na terenie powiatu.

W okresie sprawozdawczym 23 dzieci z terenu powiatu kartuskiego przebywało w pieczy zastępczej rodzinnej na terenie innego powiatu. Natomiast, aż 74 dzieci z innych powiatów przebywało w zastępczych formach opieki w powiecie kartuskim, co obrazuje tabela nr 14.

Tabela 14. Liczba dzieci z innych powiatów przebywających w pieczy zastępczej na terenie powiatu kartuskiego w roku 2022

Lp.	Miejsce pochodzenia dziecka	Pieczna rodzinna	Pieczna instytucjonalna	Razem
1	Gmina Miasta Gdańska	9	-	9
2	Gmina Miasta Gdyni	2	-	2
3	Miasto Sopot	2	-	2
4	Miasto Kraków	1	-	1
5	Miasto Łódź	5	-	5
6	Miasto Słupsk	2	3	5
7	Powiat Wejherowski	16	3	19
8	Powiat Kościerski	3	-	3
9	Powiat Zgierski	1	-	1
10	Powiat Gdański	2	1	3
11	Powiat Lęborski	1	-	1
12	Powiat Starogardzki	2	-	2
13	Powiat Ostródzki	1	-	1
14	Powiat Bytowski	1	-	1
15	Powiat Drawski	1	1	2
16	Powiat Pucki	5	-	5
17	Powiat Malborski	1	-	1
18	Gmina Miasta Siemianowice Śląskie	4	-	4
19	Powiat Sławieński	1	-	1
20	Miasto Bydgoszcz	-	1	1
21	Powiat Tczewski	-	4	4
22	Powiat Świecki	-	1	1
Razem		60	14	74

Powiat prowadzący rodzinne formy opieki lub placówki opiekuńczo-wychowawcze przyjmujący dziecko z innego powiatu zawiera porozumienie w sprawie jego pobytu i wysokości wydatków na jego utrzymanie. Dochód z porozumień pomiędzy ww. powiatami w roku 2022 wyniósł 1.922.859,03 zł, co obrazuje tabela nr 15.

Tabela 15. Dochody z porozumień pomiędzy powiatami w roku 2022

Lp.	Miejsce pochodzenia dziecka	Pieczą rodzinną kwota zwrotu	Pieczą instytucjonalną kwota zwrotu	Razem
1	Gmina Miasta Gdańska	106 848,77 zł	-	106 848,77 zł
2	Gmina Miasta Gdyni	19 283,40 zł	-	19 283,40 zł
3	Miasto Sopot	49 771,92 zł	-	49 771,92 zł
4	Miasto Kraków	64 893,39 zł	-	64 893,39 zł
5	Miasto Łódź	116 590,31 zł	-	116 590,31 zł
6	Miasto Słupsk	40 321,04 zł	173 820,00 zł	214 141,04 zł
7	Powiat Wejherowski	474 331,33 zł	163 760,00 zł	638 091,33 zł
8	Powiat Kościerski	13 978,00 zł	-	13 978,00 zł
9	Powiat Zgierski	39 136,28 zł	-	39 136,28 zł
10	Powiat Starogard Gdański	14 269,87 zł	-	14 269,87 zł
11	Powiat Gdański	26 011,00 zł	38 136,97 zł	64 147,97 zł
12	Powiat Lęborski	41 287,03 zł	-	41 287,03 zł
13	Powiat Drawski	2 262,00 zł	7 780,00 zł	10 042,00 zł
14	Powiat Pucki	126 414,50 zł	-	126 414,50 zł
15	Gmina Miasta Siemianowice Śląskie	141 728,38 zł	-	141 728,38 zł
16	Powiat Sławieński	9 225,00 zł	-	9 225,00 zł
17	Powiat Malborski	10 642,50 zł	-	10 642,50 zł
18	Powiat Tczewski	178 966,47 zł	-	178 966,47 zł
19	Miasto Bydgoszcz	50 262,97 zł	-	50 262,97 zł
20	Powiat Świecki	7 712,90 zł	-	7 712,90 zł
21	Powiat Ostródzki	5 425,00 zł	-	5 425,00 zł
	Razem	1 539 362,06 zł	383 496,97 zł	1 922 859,03 zł

Od stycznia 2012 roku zgodnie z zapisami ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej gmina właściwa ze względu na miejsce zamieszkania dziecka przed umieszczeniem go w pieczy zastępczej ponosi odpowiednio wydatki w wysokości:

- 1) 10% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w pierwszym roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 2) 30% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w drugim roku pobytu dziecka w pieczy zastępczej,
- 3) 50% wydatków na opiekę i wychowanie dziecka – w trzecim roku i następnych latach pobytu dziecka w pieczy zastępczej.

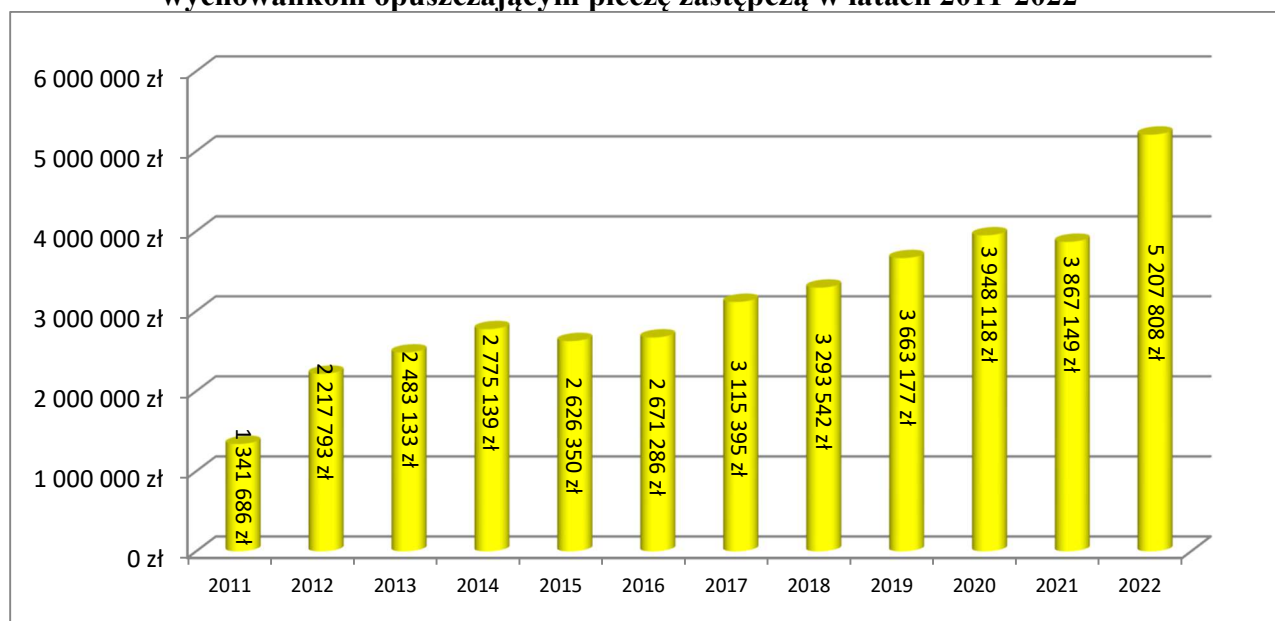
Uzyskane dochody od gmin przedstawia tabela nr 16.

Tabela 16. Dochody uzyskane z tytułu odpłatności gmin za pobyt ich dzieci w pieczy zastępczej w 2022 r.

Lp.	Nazwa gminy	Liczba dzieci	Kwota zwrotu	Rodzaj pieczy
1	Chmielno	9	68 226,86 zł	piecza rodzinna i instytucjonalna
2	Przodkowo	16	53 978,31 zł	piecza rodzinna i instytucjonalna
3	Sierakowice	43	393 831,92 zł	piecza rodzinna i instytucjonalna
4	Somonino	28	410 070,65 zł	piecza rodzinna i instytucjonalna
5	Stężycza	10	73 811,08 zł	piecza rodzinna i instytucjonalna
6	Sulęczyno	7	13 704,50 zł	piecza rodzinna
7	Kartuzy	66	515 135,76 zł	piecza rodzinna i instytucjonalna
8	Żukowo	65	520 169,44 zł	piecza rodzinna i instytucjonalna
Razem:			2 048 928,52 zł	

W roku sprawozdawczym obserwujemy duży wzrost wydatków na pieczę zastępczą, sytuacja taka była spowodowana znacznym zwiększeniem ilości dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej (łącznie 95 dzieci). Wielkość udzielonej pomocy obrazuje wykres nr 5.

Wykres 5. Wielkość udzielonej pomocy rodzinom zastępczym i usamodzielnianym wychowankom opuszczającym pieczę zastępczą w latach 2011-2022

Zakres udzielonej pomocy w ramach pieczy zastępczej przedstawia tabela nr 17.

Tabela 17. Struktura wypłaconych świadczeń na utrzymanie dziecka w rodzinnej pieczy i usamodzielnianym wychowankom pieczy zastępczej w roku 2022

Lp.	Forma pomocy	Liczba osób korzystających	Kwota wypłaconych świadczeń
1	Świadczenie na pokrycie kosztów utrzymania dziecka w rodzinnej pieczy zastępczej w tym dodatek z tytułu niepełnosprawności dziecka	121 rodzin 254 dzieci	2 511 238,84 zł
2	Świadczenie jednorazowe na pokrycie kosztów przyjmowanego dziecka	21 rodzin 42 dzieci	56 300,00 zł
3	Świadczenie jednorazowe lub okresowe z tytułu zdarzenia losowego	10 rodzin 20 dzieci	21 700,00 zł
4	Środki finansowe na utrzymanie lokalu mieszkalnego	14 rodzin	245 932,59 zł
5	Świadczenie na remont	8 rodzin	28 800,00 zł
6	Środki finansowe na pokrycie niezbędnych i nieprzewidzianych kosztów związanych z opieką i wychowaniem dziecka lub funkcjonowaniem rodzinnego domu dziecka	8 rodzin	14 300,00 zł
7	Świadczenie na utrzymanie dzieci w rodzinach pomocowych	1 dziecko	1 150,65 zł
8	Pomoc na usamodzielnienie*	7	23 136,00 zł
9	Pomoc na zagospodarowanie*	14	26 207,00 zł
10	Pomoc na kontynuowanie nauki*	45	223 148,41 zł
11	Pomoc w uzyskaniu odpowiednich warunków mieszkaniowych*	4	8 000,00 zł
11	Wynagrodzenie dla zawodowych rodzin zastępczych i prowadzących rodzinne domy dziecka	22	1 149 407,64 zł
12	Wynagrodzenie osoby do pomocy przy sprawowaniu opieki i pracach gospodarskich	28	733 386,71 zł
13	Wynagrodzenie rodzin pomocowych	1	2 000,00 zł
14	Szkolenia rodzin zastępczych	176	7 600,00 zł
15	Dofinansowanie do wypoczynku dziecka poza miejscem zamieszkania	4 rodziny 10 dzieci	5 500,00 zł
16	Zorganizowanie kolonii dla dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej na czas wypoczynku ich opiekunów.	50 dzieci	150 000,00 zł
Razem			5 207 807,84 zł
17	Dodatek wychowawczy (500+) finansowany ze środków budżetu państwa wraz z kosztem obsługi	79 rodzin 166 dzieci	404 520,73 zł
18	Dodatek z art. 113a (500+) finansowany ze środków budżetu państwa wraz z kosztem obsługi	43 dzieci	98 158,36 zł
19	Finansowanie pobytu dzieci – obywateli Ukrainy umieszczonych w polskim systemie pieczy zastępczej	1 dziecko	1 112,29 zł
RAZEM			503 791,38 zł

*Wsparcie to obejmuje wychowanków pieczy rodzinnej i instytucjonalnej

Tabela 18. Wielkość przyznanej dotacji dla placówek opiekuńczo-wychowawczych w roku 2022 (stan na 31.12.2022 r.)

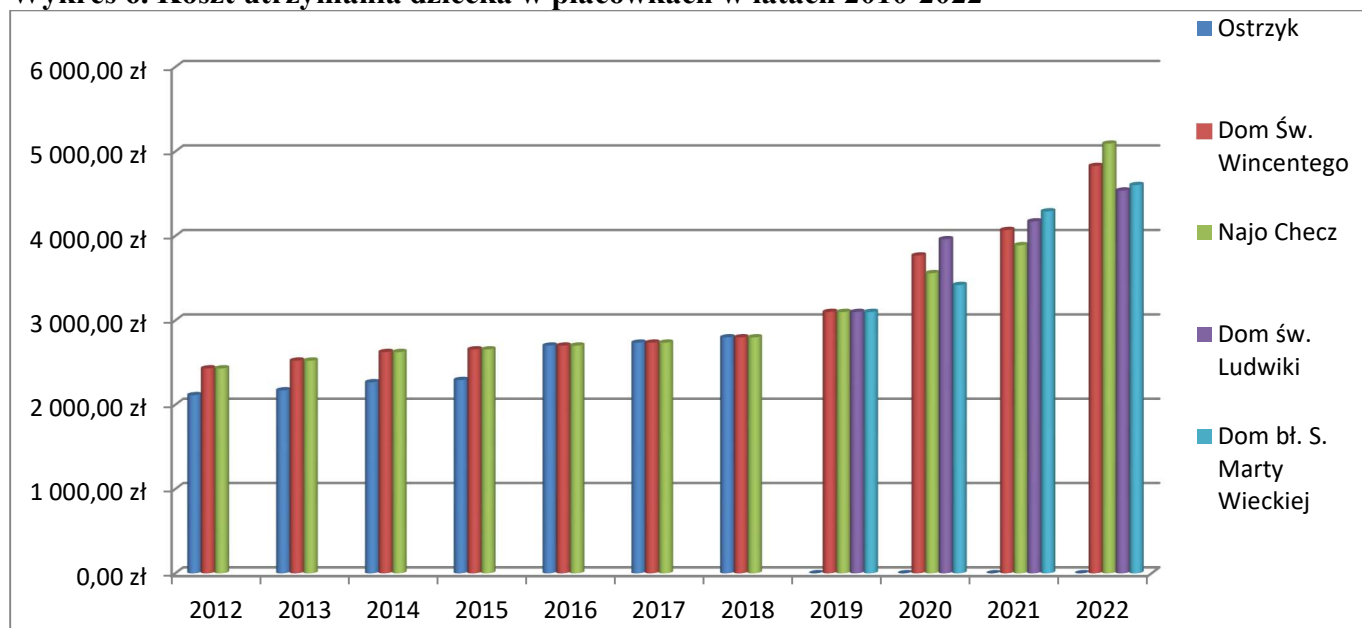
Lp.	Forma pomocy	Liczba miejsc	Liczba dzieci	Łączna kwota dotacji
1.	Placówka socjalizacyjna „Dom św. Wincentego” w Kartuzach	14	14	788 431,60 zł
2.	Placówka socjalizacyjna „Najo Checz” w Kartuzach	14	14	811 742,80 zł
3.	Placówka socjalizacyjna „Dom św. Ludwiki” w Kartuzach	14	14	734 739,70 zł
4.	Placówka socjalizacyjna „Dom bł. s. Marty Wieckiej” w Kartuzach	14	14	776 666,80 zł
RAZEM		56	56	3 111 580,90 zł

Wydatki na utrzymanie dziecka w placówce systematycznie wzrastają mimo, że koszt utrzymania wychowanka w placówkach opiekuńczo-wychowawczych prowadzonych przez Zgromadzenie Sióstr Miłosierdzia św. Wincentego a’ Paulo w Kartuzach jest jednym z najniższych w województwie i w kraju. Koszt utrzymania wychowanka obrazuje tabela nr 19 i wykres nr 6.

Tabela 19. Koszt utrzymania wychowanka w placówkach opiekuńczo-wychowawczych w latach 2012-2022 (w zł)

Lp.	Wyszczególnienie	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
1	Placówka Socjalizacyjna „Dom św. Wincentego” w Kartuzach	2 431	2 523	2 625	2 656	2 701	2 736	2 799	3 100	3 768	4 070	4828
2	Placówka Socjalizacyjna „Najo Checz” w Kartuzach	2 431	2 523	2 625	2 656	2 701	2 736	2 799	3 100	3 559	3 890	5092
3	Placówka Socjalizacyjna „Dom św. Ludwiki” w Kartuzach	-	-	-	-	-	-	-	3 100	3 961	4 172	4537
4	Placówka Socjalizacyjna „Dom bł. s. Marty Wieckiej” w Kartuzach	-	-	-	-	-	-	-	3 100	3419	4 291	4602

Wykres 6. Koszt utrzymania dziecka w placówkach w latach 2010-2022

We wszystkich sprawach dotyczących pobytu dzieci w pieczy zastępczej zbadano sytuację bytową osób zobowiązanych do ponoszenia odpłatności za pobyt dzieci w pieczy i wydano stosowne decyzje. W 2022 roku wydano łącznie 274 decyzje. Z tytułu odpłatności rodziców biologicznych uzyskano kwotę 24.242,23 zł.

Tabela 20. Liczba wydanych decyzji dotyczących opłat rodziców za pobyt dziecka w pieczy w 2022 roku

	ws. odstąpienia od ustalenia opłaty za pobyt dziecka w pieczy zastępczej	ws. ustalenia opłaty za pobyt dziecka w pieczy zastępczej	ws. umorzenia należności za pobyt dziecka w pieczy zastępczej	ws. odroczenia terminu płatności za pobyt dziecka w pieczy zastępczej	ws. rozłożenia na raty zaległości z tytułu opłat za pobyt dziecka w pieczy zastępczej	ws. umorzenia postępowania dot. ustalenia opłaty za pobyt dziecka w pieczy zastępczej
Liczba wydanych decyzji	248	15	2	1	1	7

Do zadań z zakresu pomocy społecznej realizowanych przez powiat należy również przyznawanie pomocy pieniężnej na usamodzielnienie, zagospodarowanie oraz pokrywanie wydatków związanych z kontynuowaniem nauki osobom opuszczającym placówki opiekuńczo-wychowawcze czy rodziny zastępcze. Zgodnie z obowiązującymi przepisami dla każdego dziecka wychodzącego z systemu pomocy został opracowany indywidualny program usamodzielnienia oraz system wsparcia, co obrazuje tabela nr 21.

Tabela 21. Pomoc usamodzielnianym wychowankom w roku 2022

Lp.	Rodzaj pomocy	Liczba osób	Kwota
1	kontynuacja nauki	46	229 761,41 zł
2	pomoc na usamodzielnienie	7	40 476,00 zł
3	pomoc na zagospodarowanie	14	26 207,00 zł
4	mieszkanie chronione	2	8 132,78 zł
5	dofinansowanie do wynajmu mieszkania	5	10 000,00 zł
6	pomoc psychologiczna	1	-
7	pomoc prawna	1	-
8	pomoc w uzyskaniu zatrudnienia	3	-
Razem			314 577,19 zł

III. Poradnictwo specjalistyczne w 2022 roku

Poradnictwo jest niepieniężną formą pomocy dla osób i rodzin, które mają trudności lub wykazują potrzebę wsparcia w rozwiązywaniu swoich problemów życiowych bez względu na posiadany dochód. Oferowane wsparcie jest dostosowane do rodzaju problemu oraz sytuacji klienta. Poradnictwo specjalistyczne w roku 2022 prowadzone było w następujących formach:

- 1) edukacja w zakresie prawidłowego sprawowania opieki rodzicielskiej,
- 2) prowadzenie rozmów zmierzających do zmniejszenia skutków wyuczonej bezradności,
- 3) mediacje między małżonkami będącymi w konflikcie oraz rodzicami i dziećmi,
- 4) udział w posiedzeniach zespołów interdyscyplinarnych i grupach roboczych,
- 5) udzielenie schronienia osobom znajdującym się w sytuacjach kryzysowych, o charakterze nagłym i zagrażającym ich zdrowiu i życiu tj. osoby doświadczającym przemocy w rodzinie (w tym kobiety w ciąży i matki z małoletnimi dziećmi, także ojcowie z małoletnimi dziećmi i inne osobom, sprawujące opiekę nad dziećmi),
- 6) udzielanie doraźnej, kompleksowej pomocy osobom poszkodowanym w tak zwanych sytuacjach kryzysowych o charakterze nagłym, losowym, wynikającym z dysfunkcji życia rodzinnego w celu: łagodzenia szkód wynikających z sytuacji kryzysu, przeciwdziałaniu przechodzenia sytuacji kryzysowej w stan chroniczny,
- 7) motywowanie osób dotkniętych przemocą do podejmowania działań zmierzających do jej zapobiegania,
- 8) zachęcanie, nakłanianie i motywowanie do podejmowania leczenia,
- 9) motywowanie do zwiększenia aktywności w poszukiwaniu zatrudnienia,
- 10) edukacja współmałżonka w zakresie zagrożeń związanych z nadużywaniem alkoholu i innych używek oraz przemocy w rodzinie,
- 11) konsultacje i poradnictwo psychologiczne,
- 12) współpraca z wolontariuszami, organizacjami pozarządowymi i innymi podmiotami współpracującymi z dzieckiem i rodziną,
- 13) uczenie konstruktywnego rozwiązywania konfliktów,
- 14) udzielanie informacji z zakresu przysługujących praw i uprawnień osób niepełnosprawnych, ofiar przemocy,
- 15) poradnictwo w sprawach opiekuńczo-wychowawczych, nabywanie i doskonalenie umiejętności, edukacja w zakresie prawidłowego pełnienia ról rodzicielskich,

- 16) pomoc w redagowaniu pism i wniosków do instytucji zewnętrznych (sądów, urzędów),
- 17) poradnictwo prawne.

Działalność Centrum Interwencji Kryzysowej w Kartuzach

Od 2002 roku Powiat Kartuski prowadzi Centrum Interwencji Kryzysowej funkcjonujące w strukturze organizacyjnej PCPR w Kartuzach. Wszechstronność prowadzonych działań w obszarze interwencji kryzysowej wymaga zatrudnienia kadry merytorycznie przygotowanej do realizacji określonych działań. W roku 2022 z pomocy CIK skorzystało 926 osób, udzielono 1 830 konsultacji.

Tabela 22. Struktura pomocy udzielonej w ramach Centrum Interwencji Kryzysowej w Kartuzach w 2022 r.

<i>Formy pomocy</i>	<i>Łącznie</i>	<i>Porady</i>	<i>Psycholog/pedagog</i>
Przemoc – osoby doświadczające przemocy	294	294	252
W tym mężczyźni	10	10	10
Alkoholizm i inne uzależnienia od środków psychoaktywnych	230	230	220
Uzależnienia behawioralne	62	62	62
W tym dorośli	9	9	9
W tym dzieci	53	53	53
Dzieci ofiary przemocy	48	48	48
Molestowanie, gwałt	16	16	16
Nieppełnosprawność i choroby psychiczne	50	50	48
Strata Bliskiej osoby	41	41	41
Nieszczęśliwy wypadek, np. komunikacyjny	5	5	5
Bezdomność i problemy socjalno-bytowe	11	11	11
Problemy rodzinne (bezzadność, konflikty małżeństwa, problemy wychowawcze, problemy osobiste)	369	369	366
próby samobójcze, myśli samobójcze	78	78	67
w tym dorośli:	34	34	33
w tym dzieci:	44	44	34
Depresja	75	75	70
Interwencje w miejscu zamieszkania	-	-	-
Sesje rodzinne, mediacje	61	61	58

<i>Formy pomocy</i>	<i>Łącznie</i>	<i>Porady</i>	<i>Psycholog/pedagog</i>
Grupa terapeutyczna dla osób doznających przemocy	2 edycje (24 sesje po 2 godz.), zgłoszonych 26 os., ukończyło 17 os.		
Grupy wsparcia dla osób doznających przemocy	11 spotkań (po 3 godz.), łącznie uczestniczyło 17 osób		
Udział w przesłuchaniach, rozprawach sądowych	9		
Organizowanie zespołów kryzysowych na rzecz poprawy sytuacji w rodzinie i osób przebywających w schronieniu	3		
Organizowanie zespołów kryzysowych w związku z popełnieniem próby samobójczej przez małe dziecko	15		
Udział w zespołach interdyscyplinarnych i grupach roboczych w GOPS-ach z terenu powiatu kartuskiego	152		
Bezpłatne porady prawne	60		
Ofiary cyberprzemocy	8	8	8
W tym dorośli:	1	1	1
W tym dzieci:	7	7	7
Program korekcyjno-edukacyjny dla osób stosujących przemoc „Można Inaczej”	1 edycja: 27 os zgłoszone, diagnoza 19 os, podpisanie kontraktu 14 os., ukończyło 8 os.		
Program psychologiczno-terapeutyczny dla osób stosujących przemoc	1 edycja: 14 os. zgłoszonych, diagnoza 12 os., podpisanie kontraktu 10 os, ukończyło 7 os.		
Osoby wobec, których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc	92	92	90
Punkt wsparcia rodzicielskiego	28	28	28
Schronienie CIK	-	-	-
Szkoła dla Rodziców jak rozmawiać z nastolatkiem	1 edycja, zgłoszonych 21 os., rozpoczęło 13 os., ukończyło 8 os.		
Szkoła dla Rodziców	2 edycje Zgłoszonych 66 os. rozpoczęło 34 os. ukończyło 25 os.		
Program „Lekcja Enter”	Zgłoszonych 13 os. rozpoczęło 12 os, ukończyło 7 os.		
Program Fred	3 edycje 59 os. w diagnozie, zakwalifikowanych 23 os. ukończyło 21 os.		

W roku 2022 do CIK zgłosiło się 131 osób zgłaszających przemoc po raz pierwszy, w tym 108 kobiet, 19 dzieci oraz 4 mężczyzn. Te liczby wskazują na konieczność podejmowania działań w zakresie interdyscyplinarnego wsparcia dla ofiar przemocy, ale przede wszystkim na szeroką edukację społeczeństwa w zakresie konsekwencji stosowania przemocy w różnej postaci.

Punkt konsultacyjny dla osób uzależnionych od środków psychoaktywnych

W ramach działań realizowanych przez Centrum Interwencji Kryzysowej w Kartuzach przy współpracy z wszystkimi gminami powiatu kartuskiego w roku 2022 kontynuowano działalność punktu konsultacyjnego dla osób uzależnionych od środków psychoaktywnych.

Tabela 23. Osoby korzystające z punktu konsultacyjnego dla osób uzależnionych od środków psychoaktywnych w roku 2022

Lp.	Miejscowość	Dzieci od 14 do 17 lat	Osoby dorosłe od 18 lat do 60 lat w tym osoby współuzależnione	RAZEM
1	Kartuzy	11	27	38
2	Żukowo	4	6	10
3	Sulęczyno	2	7	9
4	Przodkowo	3	5	8
5	Stężycza	2	2	4
6	Somonino	2	2	4
7	Sierakowice	4	3	7
8	Chmielno	3	6	9
Razem		31	58	89

W 2022 roku odbyły się 264 konsultacje i spotkania terapeutyczne. Z działalności punktu konsultacyjnego skorzystało łącznie 89 osób (w tym 58 osób dorosłych i 31 osób nieletnich).

W ramach działalności punktu odbyły się również:

- spotkania terapeutyczne, konsultacje i realizacje programu korekcyjno-edukacyjnego dla osób używających substancji psychoaktywnych i ich rodzin skierowanych przez sąd lub/i pozostających pod opieką kuratora - **64 spotkania dla 35 osób**. Ze względu na współwystępujące problemy wychowawcze część spotkań odbyła się w formie sesji rodzinnych ukierunkowanych na profilaktykę używania substancji psychoaktywnych oraz wzmocnienie rodzinnych czynników chroniących,
- **28 sesji rodzinnych dla 11 rodzin** (łącznie 15 osób dorosłych, 9 osoby nieletnich) dotyczących wzmocnienia kompetencji wychowawczych, problemów związanych z uzależnieniem, współuzależnieniem czy eksperymentowaniem ze środkami psychoaktywnymi, oraz epizodami depresyjnymi. W ramach sesji rodzinnych odbyła się również część konsultacji do programów grupowych realizowanych przez CIK Kartuzy,

- **9 osób zostało skierowanych na terapię w trybie stacjonarnym** w ośrodku terapii uzależnień, w chwili obecnej 5 osób podjęło leczenie, 2 osoby są w trakcie spotkań motywujących. Dwie osoby ukończyły terapię w ośrodku stacjonarnym i obecnie uczestniczą w spotkaniach post readaptacyjnych,
- 7 rodzin uczestniczyło w konsultacjach dotyczących procedur niezbędnych przy umieszczeniach nieletnich w ośrodkach terapii uzależnień,
- **przeprowadzono 1 cykl zajęć** w ramach kontynuacji realizacji pilotażowego programu stworzonego w roku 2021 dla rodziców i opiekunów pn. „**Lekcja Enter**”, którego celem jest wzmocnienie kompetencji i umiejętności wychowawczych w zakresie utrzymania higieny cyfrowej dzieci i młodzieży. **Program rozpoczęło 12 osób, ukończyło 7 osób.**
W związku z dużą ilością zgłaszających się do Centrum Interwencji Kryzysowej rodziców nastolatków powyżej 14 roku życia z problemem nadużywania i uzależnienia mieszanego (behawioralne i chemiczne) zmienione zostały metody krótkiej interwencji z zajęć grupowych na spotkania indywidualne. Stąd realizacja jednego cyklu zajęć grupowych w ramach programu „Lekcja Enter”. Zmiana ta ma związek z ograniczonymi możliwościami wpływu rodziców na dzieci w grupie wiekowej 14 - 17 lat. Środki zaplanowane na realizację grupy programu „Lekcja Enter” zostały przeznaczone na wsparcie indywidualne i rodzinne, które okazało się bardzo trafną nową ofertą wsparciową.
- zrealizowane zostały 3 cykle grupowe warsztatowe w ramach rekomendowanego przez Krajowe Biuro przeciwdziałania Narkomani pn. „**Fred goes Net**” skierowanego do młodzieży eksperymentującej z substancjami psychoaktywnymi realizowanym w Kartuzach w ramach porozumienia PCPR w Kartuzach a Stowarzyszeniem Praktyków Profilaktyki Społecznej w Gdańsku. W zajęciach uczestniczyło 23 osoby, ukończyło 21 osób.

Tabela 24. Konsultacje, warsztaty i spotkania terapeutyczne dla osób korzystających z punktu konsultacyjnego dla osób uzależnionych od środków psychoaktywnych i ich rodzin w 2022 r.

Lp.	Miejscowość (gmina)	Dzieci od 14 do 17 lat Porady	Osoby dorosłe od 18 lat do 60 lat Porady	RAZEM
1	Kartuzy	53	89	142
2	Żukowo	10	17	27
3	Sulęczyno	2	8	10
4	Przodkowo	14	12	26
5	Stężyca	16	5	21
6	Somonino	2	2	4
7	Sierakowice	6	4	10
8	Chmielno	2	22	24
Razem		105	159	264

W okresie sprawozdawczym w ramach Punktu Konsultacyjnego dla Osób Uzależnionych od Środków Psychoaktywnych i ich Rodzin klienci zgłaszali następujące problemy:

- 1) potrzebę wzmocnienia umiejętności wychowawczych w opiekunów i rodziców – związanych głównie podejrzeniem z uzależnień behawioralnych u dzieci i młodzieży (nadużywanie i uzależnienie od mediów ekranowych) lub/i eksperymentowania z substancjami psychoaktywnymi. Nowym, nasilającym się zjawiskiem, obserwowanym w całej Polsce - zgłaszanym przez klientów CIK jest używanie Mefordronu i pochodnych (m.in. Klefedron), oraz innych syntetycznych stymulantów przez bardzo młode osoby w wieku 14- 15 lat;
- 2) problemy związane z nadużywaniem i uzależnieniem od środków psychoaktywnych u dorosłych mieszkańców powiatu. Zgłaszające się do punktu uzależnione osoby dorosłe i ich rodziny prócz alkoholu zgłaszają problemy związane z naużywaniem i uzależnieniem od narkotyków – głównie meta - amfetamina i amfetamina. Najczęściej spotykaną kombinacją używania środków jest uzależnienie mieszane, w którym osoba używająca prezentuje wzorzec używania naprzemienny (alkohol lub narkotyki). Szczególnie narażoną na uzależnienie grupą, jest grupa dorosłych mężczyzn pracujących wyjazdowo w sektorze usług budowlanych poza granicami kraju;
- 3) zachowania autoagresywne wśród młodych osób do 18 roku życia, w tym zaburzenia odżywiania, samookaleczenia i inne zaburzenia zachowania;

- 4) zgłoszenia związane z koniecznością uczestniczenia w psychoedukacji realizowanej w ramach CIK w związku z orzeczeniem sądowym lub wymogiem kuratora;
- 5) problemy młodzieży związane z narastającymi lękami i rozwijającym się fobiami w odniesieniu do rzeczywistości, narastająca w wyniku izolacji społecznej nieśmiałość oraz w związku z przedłużającą się zdalną edukacją zespół amotywacyjny i istotne epizody depresyjne;
- 6) problemy rodziców i opiekunów związane z ograniczeniem lub brakiem dostępu do placówek edukacyjnych w obszarze zdrowia psychicznego dla dzieci i młodzieży;
- 7) inne - działania readaptacyjne (młodzież i dorośli), przeciwdziałanie nawrotom, problemy wychowawcze i emocjonalne związane z rozpadem rodziny;

Wśród uzależnionych i eksperymentujących z substancjami psychoaktywnymi klientów niezmiennie najczęściej wybieranymi środkami są marihuana, alkohol, amfetamina, mefedron i substancje pochodne, przy czym większość przypadków dotyczących używania substancji psychoaktywnych dotyczy zarówno używania narkotyków jak i alkoholu (uzależnienie mieszane).

Utrzymującą się tendencją jest wysoka liczba osób zgłaszających obniżenia nastroju, stany/ epizody depresyjne oraz wzrastający brak motywacji do działania. Utrzymuje się tendencja eksperymentowania z marihuaną przez bardzo młode osoby (13–14 lat).

W całej Polsce obserwuje się obniżanie wieku inicjacji używania tego środka. Jest to stosunkowo łatwo dostępny środek psychoaktywny wobec którego, zauważalnie rośnie tendencja przyzwolenia społecznego - również ze strony rodziców i opiekunów. Dodatkowo **w koalicji z THC (marihuana) coraz częściej młodzież używa Mefedronu** – który w najmłodszym pokoleniu osób używających funkcjonuje jako środek stosunkowo niegroźny i atrakcyjny cenowo. Coraz większą popularność zyskuje również MDMA. W tym kontekście większość początkowych faz konsultacji terapeutycznych z młodzieżą wiązała się z koniecznością psychoedukacji w zakresie neurobiologicznych konsekwencji używania środków psychoaktywnych.

W związku z młodym wiekiem osób eksperymentujących widoczna staje się tendencja do podejmowania ryzykownych zachowań seksualnych łączonych z używaniem substancji psychoaktywnych – chemseks.

Ze względu na wysokie zanieczyszczenie nowych substancji psychoaktywnych odnotowujemy liczne zaburzenia zachowania wymagające interwencji psychiatrycznej. W kontekście ograniczonego dostępu do lekarza tej specjalizacji konieczne wydaje się wygospodarowanie odrębnych środków na zatrudnienie lekarza psychiatry do dyspozycji

PCPR i CIK w Kartuzach.

Koszty funkcjonowania tego punktu to koszt zatrudnienia (umowa zlecenie) specjalisty ds. uzależnień od środków psychoaktywnych wynoszący 31.200,00 zł.

Tabela 25. Wysokość udziału finansowego samorządów powiatu kartuskiego w działalności punktu konsultacyjnego dla osób uzależnionych od środków psychoaktywnych w roku 2022

Lp.	Wyszczególnienie	Kwota
1	Chmielno	1 400,00 zł
2	Przodkowo	1 500,00 zł
3	Sierakowice	2 800,00 zł
4	Kartuzy	3 500,00 zł
5	Somonino	1 400,00 zł
6	Sulęczyno	830,00 zł
7	Stężycza	1 700,00 zł
8	Żukowo	4 000,00 zł
9	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kartuzach	14 070,00 zł
Razem		31 200,00 zł

Punkt konsultacyjny dla osób uzależnionych behawioralnie

Przy Centrum Interwencji Kryzysowej w Kartuzach działa punkt konsultacyjny udzielający pomocy w zakresie uzależnień behawioralnych. Łącznie odbyło się 284 sesji i spotkań z klientami. Na konsultację zgłosiły się 102 osoby.

Tabela 26. Problemy zgłaszane w punkcie konsultacyjnym – uzależnienia behawioralne

Lp.	Problem	Dzieci	Osoby dorosłe
1	Uzależnienia behawioralne (nadużywanie komputera i telefonu komórkowego, zaburzenia odżywiania).	56	9
2	Samookaleczanie (w tym ryzyko uzależnienia od komputera i telefonu komórkowego).	4	3
3	Problemy wychowawcze	-	38
4	Szkodliwe używanie, uzależnienia od substancji psychoaktywnych.	1	5
5	Eksperymentowanie	4	3
6	Współuzależnienie	4	15
7	Bezradność wobec sytuacji życiowej (śmierć w rodzinie) w tym ryzyko uzależnienia od komputera i telefonu komórkowego.	5	19

8	Przemoc rówieśnicza	5	-
9	Ofiary cyberprzemocy	7	1
		86	93

Ponadto ramach punktu konsultacyjnego dodatkowo pozostali specjaliści CIK udzielali wsparcia 54 osobom uzależnionym behawioralnie tj. 50 dzieci i 2 osoby dorosłe oraz 2 osobom będącymi ofiarami cyberprzemocy – dzieci.

Całkowity koszt zatrudnienia specjalisty w Punkcie Konsultacyjnym udzielającym pomocy osobom uzależnionym behawioralnie przy Centrum Interwencji Kryzysowej w Kartuzach za rok 2022 wynosił 33.120,00 zł i został sfinansowany ze środków budżetu Powiatu Kartuskiego (Wydział Edukacji, Kultury i Promocji Starostwa Powiatowego w Kartuzach).

W roku 2022 Centrum Interwencji Kryzysowej w Kartuzach kontynuowało realizację programu korekcyjno-edukacyjnego dla osób stosujących przemoc w rodzinie „Można Inaczej”. Program korekcyjno-edukacyjny dla osób stosujących przemoc „Można Inaczej” realizowany był przez okres 6 miesięcy od czerwca 2022 r. do listopada 2022 r. Odbyły się wszystkie z zaplanowanych 24 sesji grupowych.

Głównym celem programu było wyposażenie uczestników programu w wiedzę i umiejętności pozwalające na zmianę zachowań przemocowych na zachowania konstruktywne, które w efekcie mogą doprowadzić do poprawy funkcjonowania rodzin osób będących uczestnikami grupy. Udział w zajęciach poprzedzony był diagnozą psychologiczną oraz motywowaniem uczestników do udziału w zajęciach.

Cele ogólne programu:

1. uzupełnienie działań edukacyjnych i socjalizacyjnych, istniejących form interwencji prawnej, w tym karnej i administracyjnej, podejmowanych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie,
2. uznanie przez osobę stosującą przemoc w rodzinie faktu stosowania tej przemocy,
3. zdobycie i podniesienie poziomu wiedzy na temat mechanizmów powstawania przemocy w rodzinie,
4. wykształcenie u sprawców przemocy społecznie akceptowalnych sposobów radzenia sobie z napięciem, agresją i negatywnymi emocjami,
5. zmiana zachowań i postaw osób stosujących przemoc, która zmniejszy ryzyko dalszego stosowania przez nie przemocy oraz zwiększy zdolność do samokontroli agresywnych zachowań i do konstruktywnego życia w rodzinie,

6. kształtowanie u osób stosujących przemoc, umiejętności w zakresie wychowywania dzieci bez użycia przemocy w rodzinie.

Do programu zostało zgłoszonych 27 osób stosujących przemoc w rodzinie, w tym 3 osoby zostały skierowane przez Sąd Rejonowy – Wydział Karny w Kartuzach (na podstawie prawomocnego wyroku), 9 osób skierowanych przez Zespoły Interdyscyplinarne z terenu powiatu kartuskiego, 1 osoba skierowana przez kuratorów sądowych, 8 osób skierowanych przez Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej z terenu powiatu kartuskiego, 6 osób zgłosiło się dobrowolnie.

W spotkaniach rekrutacyjnych, diagnozujących wzięło udział 19 osób, natomiast 14 osób podpisało kontrakt.

Grupa miała charakter otwartych spotkań co oznacza, że przez cały czas trwania projektu prowadzona była rekrutacja. Program ukończyło 8 osób. Zdaniem prowadzących, tematy dotyczące strat emocjonalnych, jakie ponosiły ich dzieci dla większości uczestników stały się motywatorem do dokonania zmian w swoim życiu. Istotnym tematem okazały się również mechanizmy kontrolowania własnych zachowań w sytuacjach społecznych, rodzinnych.

Osiągnięcie celów, jakie miały być zrealizowane podczas zajęć grupowych było możliwe dzięki skutecznej koordynacji wszystkich działań związanych z realizacją programu w całości. Realizacja programu opierała się na sprawdzonym modelu pracy z osobami stosującymi przemoc czyli Modelu Duluth. Szczególną wartość miała również możliwość korzystania ze wsparcia indywidualnego, ukierunkowanego na utrwalenie zmian jakie wypracowano u uczestników programu, jak i wspierający osoby stosujące przemoc zmierzające do wzmocnienia zmian zapoczątkowanych oddziaływaniami programu. Ponadto tematem najczęściej poruszonym podczas sesji indywidualnych dotyczyły spraw wychowawczych oraz relacji z bliskimi. Podczas konsultacji wewnętrznych prowadzący grupę pracowali z uczestnikami w sytuacji reakcji kryzysu, który zmierzał do przerwania udziału w zajęciach programu oraz z oporem uczestników przed zmianą. Osoby, które ukończyły program deklarowały chęć udziału w programie psychologiczno-terapeutycznym dla osób stosujących przemoc w roku 2023. W większości uczestnicy programu uznali własną odpowiedzialność za zaistniałą sytuację.

W ramach programu „Można Inaczej” zrealizowane zostały wszystkie zakładane działania.

Na sfinansowanie działań w programie wydatkowano kwotę 24.980,00 zł, kwota pochodzi z dotacji budżetu Wojewody Pomorskiego.

Brak pełnej wnioskowanej dotacji z budżetu na początku roku, oraz brak pewności uzyskania pozostałych środków wnioskowanej kwoty, stanowi poważny czynnik ryzyka realizacji zadania i planowania jego ukończenia, zaplanowania działań, składania ofert

pomocowych osobom, wobec których istnieje podejrzenie, że stosują przemoc w rodzinie podczas działań związanych z procedurą „Niebieskie Karty”, w indywidualnym kontakcie wspierającym, czy składania oferty pomocowej instytucjom pracującym w obszarze przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

W roku 2022 kontynuowano realizację programu psychologiczno-terapeutycznego dla osób stosujących przemoc, który realizowany był w okresie od 14 maja do 27 września 2022 r. Odbyły się wszystkie z zaplanowanych sesji grupowych i indywidualnych. Udział w zajęciach poprzedzony był diagnozą psychologiczną oraz motywowaniem uczestników w sesjach.

Cel podstawowy ukierunkowany był na rozpoznanie oraz zmianę zachowań i postaw osób stosujących przemoc w rodzinie. Założeniami programu były:

- rozwój samoświadomości,
- nabycie umiejętności budowania celów życiowych,
- rozwój umiejętności interpersonalnych, emocjonalnych
- rozwój zachowań prospołecznych,
- działania przeciwstawiające się agresji oraz innym zagrożeniom.

Do programu zostało zgłoszonych 14 osób w tym: 6 osób, które ukończyły program korekcyjno–edukacyjny dla osób stosujących przemoc w poprzednich latach, 1 osoba skierowana przez sąd, skazana za przestępstwo przeciwko rodzinie ze stwierdzeniem sprawstwa przemocy, korzystające z warunkowego zawieszenia wykonywania kary pozbawienia wolności, 5 osób zgłosiło się do programu dobrowolnie będące w systemie wsparciowym indywidualnym, oraz

2 osoby skierowane z zespołów interdyscyplinarnych również będące w systemie wsparciowym indywidualnym. W rezultacie w programie poprzez indywidualne spotkania rekrutacyjne i motywująco-diagnostyczne uczestniczyło 12 osób, 10 osób podpisało kontrakt. Program ukończyło 7 osób. Na sfinansowanie działań w programie wydatkowano kwotę 10.200,00 zł, gdzie kwota ta pochodzi z dotacji z budżetu Wojewody Pomorskiego.

W okresie sprawozdawczym specjaliści Centrum Interwencji Kryzysowej w Kartuzach przeprowadzili zajęcia profilaktyczne powiatowego programu "STOP PRZEMOCY".

Zrealizowane działania w ramach tego programu polegały na przeprowadzeniu spotkań informacyjno-edukacyjnych skierowanych dla dzieci i młodzieży ze szkół podstawowych, ponadpodstawowych z powiatu kartuskiego z zakresu zagadnień cyberprzemocy oraz rodziców. Łącznie w zajęciach brało udział 871 osób, w tym 30 rodziców uczniów klas V i VI Szkoły

Podstawowej. Zajęcia odbywały się w systemie online, natomiast spotkanie z rodzicami miały charakter bezpośredni.

Zajęcia warsztatowe „Szkoła dla Rodziców”

W roku 2022 odbyły się dwie edycje zajęć „Szkoły dla rodziców”. Do programu zostało zgłoszonych 66 osób. W wyniku spotkań diagnozująco-motywujących na warsztaty zakwalifikowały się 34 osoby. Zajęcia ukończyło 25 osób.

Cykl zajęć obejmuje 10 spotkań, trwających po 3 godziny, poprzedzony indywidualną konsultacją psychologiczną o charakterze diagnozującym.

Rodzice, mieli możliwość:

- lepszego poznania siebie, swoich zachowań, a także oczekiwań i potrzeb swoich dzieci;
- uświadomienie sobie roli „granic” w życiu własnym, a przede wszystkim życiu dziecka;
- opanowanie umiejętności bardziej trafnego rozpoznania i nazywania stanów emocjonalnych;
- nauczenie się radzenia z własnymi negatywnymi emocjami i uczuciami innych;
- poznania skutecznych sposobów motywowania dziecka do działania, do nauki;
- nauczenia się konstruktywnego rozwiązywania konfliktów występujących na relacji dziecko-rodzic;
- właściwego stosowania pochwały, która nie wprawia w zakłopotanie lecz mobilizuje oraz właściwego stosowania kary, która nie rani a przyczynia się do zmiany w zachowaniu dziecka.

„Szkoła dla Rodziców - jak rozmawiać z nastolatkiem”

Do programu zostało zgłoszonych 21 osób. W wyniku spotkań diagnozująco-motywujących na warsztaty zakwalifikowało się 13 osób. Warsztaty ukończyło 8 osób.

Szkoła dla Rodziców jest programem profilaktyki uniwersalnej ukierunkowany na przeciwdziałanie zachowaniom problemowym młodzieży dorastającej oraz podnoszenie kompetencji wychowawczych rodziców. Warsztaty obejmowały tematykę wieku dorastania: młodzieńczy bunt; pragnienie akceptacji; potrzeba decydowania o sobie; przedwczesne zainteresowanie seksem; zachowania ryzykowne – narkotyki, alkohol, nikotyna; niebezpieczeństwa mediów. Poruszane, tematy, moduły to: potrzeby rozwojowe wieku dorastania; zachowania dysfunkcyjne jako przejaw nieefektywnej realizacji potrzeb; charakterystyka okresu dojrzewania; zmienność nastrojów – jak pomóc nastolatкови radzić sobie z uczuciami; zasady, normy, granice, co chroni przed zachowaniami ryzykownymi.

Umiejętność wprowadzania i egzekwowania norm; potrzeba autonomii a zachęcanie do współpracy; rezygnacja z kontroli na rzecz odpowiedzialności i samodyscypliny; ponoszenie konsekwencji zamiast tradycyjnego karania; wspólne rozwiązywanie problemów; jak rozmawiać na tzw. trudne tematy (seks, używki, reklamy, media).

Program obejmuje 40 godzin dydaktycznych (cykl dziesięciu spotkań); poprzedzonych indywidualnymi konsultacjami. Warsztaty mają pomóc rodzicom w zrozumieniu nastolatka oraz w radzeniu z problemami wychowawczymi okresu dojrzewania.

Grupa wsparcia dla rodziców dzieci podejmujących próby samobójcze

Do projektu zostało zgłoszonych 10 osób. Spotkania ukończyły 4 osoby. Założeniem pilotażowego projektu było łagodzenie u rodziców negatywnych skutków kryzysu wynikającego z zachowań suicydalnych dziecka jak i pomoc samemu dziecku.

Grupowa pomoc psychologiczna (para specjalistów) dla rodziców miała cel przyjrzenia się swoim uczuciom, potrzebom, frustracjom, przekonaniom. Grupa miała charakter psychoedukacyjny i warsztatowy: uczestnicy otrzymali stosowną wiedzę, którą będą mieli okazję wdrożyć w konkretne narzędzia. Zaopatrzenie w wiedzę i umiejętności umożliwiające korzystanie z technik i narzędzi ma na celu zapobieganie utracie lub przywrócenie utraconej równowagi

w wymiarze psychicznym, społecznym. Natomiast celem edukacji było rozpoznawanie zagrożeń samobójczych. Ponadto rodzice mieli możliwość dzielenia się doświadczeniami, troskami, sukcesami, co wzajemnie wzmocniło i dało nadzieję na pokonanie kryzysu a także pozwoliło wspólnie wypracować sprawdzone sposoby działania.

Specjaliści prowadzący grupę wsparcia po zrealizowaniu pierwszej edycji pilotażowej projektu stwierdzają, że rodzice po podjęciu przez ich dzieci próby samobójczej potrzebują konkretnych działań typu warsztaty „Szkoly dla Rodziców” oraz indywidualnych rozmów dotyczących kwestii emocjonalnych, których celem miałyby być złagodzenie kryzysu aby zapobiec powstaniu kryzysu chronicznego. Specjaliści sugerują, że grupa wsparcia powinna być organizowana dla grupy osób po realnej stracie osoby bliskiej. Wskazują też, że w roku 2022 do CIK zgłosiło się na indywidualne spotkania 41 osób, będących po stracie bliskiej osoby. Dlatego zespół CIK poważnie zastanawia się nad zmianą realizacji projektu tj. wsparcie dla osób i rodzin będących w żałobie po stracie bliskiej osoby. Zespół też podjął się tworzenia takiego projektu.

Grupa terapeutyczna dla osób doświadczających przemocy w rodzinie

W roku 2022 poszerzono ofertę dla osób doświadczających przemocy w rodzinie tj. grupę terapeutyczną, którą przeprowadzono w dwóch edycjach, gdzie jedna edycja obejmowała 12 cotygodniowych dwugodzinnych spotkań. Celem projektu była pomoc psychologiczna ukierunkowana na zwiększenie sprawczości osób objętych wsparciem a w konsekwencji zatrzymanie przemocy w rodzinie. Celami szczegółowymi projektu były psychoedukacja na temat uwarunkowań oraz predyspozycji w relacjach przemocowych, zapoznanie z mechanizmami wyuczonej bezradności, rozpoznanie mechanizmów aktywujących łańcuch przemocy oraz nabywanie umiejętności związanych z pozyskaniem umiejętności wyzwalających z relacji przemocowych. Uczestniczki projektu nabyły umiejętności korzystania z zasobów własnych, jak też z zasobów zewnętrznych w radzeniu sobie w niesymetrycznych relacjach. Do projektu zgłoszono 26 osób, łącznie ukończyło 17 osób.

Dom Samotnej Matki

W dniu 6 grudnia 2021 r. zostało podpisane porozumienie (kontynuacja na rok 2022) pomiędzy Caritas Archidiecezji Gdańskiej OPP z siedzibą w Sopocie a Powiatem Kartuskim w sprawie udostępnienia miejsca pobytu w Domu Samotnej Matki w Gdańsku-Matemblewie, samotnym matkom, kobietom w ciąży, pochodzącym z terenu powiatu kartuskiego. Schronienia udziela się na wniosek Gminnych Ośrodków Pomocy Społecznej z terenu powiatu kartuskiego zgodnie z § 4 ust. 1, 2 oraz 3 rozporządzenia Ministra Polityki Społecznej z dnia 8 marca 2005 r. w sprawie domów dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży. Strony porozumienia ustaliły, że koszt pobytu jednej osoby wynosi 46 zł za dobę pobytu. Dotyczy to zarówno osoby dorosłej jak i dziecka. W 2022 roku jedna kobieta w ciąży została skierowana do Domu Samotnej Matki w Matemblewie, placówkę opuściła w listopadzie 2022 r. na własną prośbę. W dniu 22 listopada 2022 r. Powiat Kartuski ogłosił otwarty konkurs ofert na powierzenie realizacji tego zadania w roku 2023 z możliwością przedłużenia do 2027 roku. W wyniku konkursu w dniu 29 grudnia 2022 r. podpisano umowę z Caritas Archidiecezji Gdańskiej na realizację zadania publicznego pt. „Prowadzenie Domu dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży w 2023 r.”.

Schronienie Centrum Interwencji Kryzysowej w Kartuzach

Z dniem 1 lipca 2020 r. przy Centrum Interwencji Kryzysowej w Kartuzach utworzono schronienie, które jest przeznaczone dla 6 osób – mieszkańców z terenu powiatu kartuskiego. Wsparcie w schronieniu mogą otrzymać osoby znajdujące się w sytuacjach kryzysowych,

o charakterze nagłym i zagrażającym ich zdrowiu i życiu tj. osoby doświadczające przemocy w rodzinie (w tym kobiety w ciąży i matki z małoletnimi dziećmi, także ojcowie z małoletnimi dziećmi i inne osoby, sprawujące opiekę nad dziećmi).

Celem funkcjonowania schronienia jest:

- 1) udzielenie krótkotrwałego schronienia od 1 do 2 dni, w uzasadnionych przypadkach do 3 miesięcy,
- 2) zapobieganie przechodzenia reakcji kryzysowej w stan chronicznej niewydolności psychospołecznej,
- 3) usamodzielnienie mieszkańców, readaptacja i powrót do środowiska.

Wsparcie świadczone w schronieniu, w przypadku udzielenia miejsca do 3 miesięcy, obejmuje przede wszystkim:

- 1) pracę socjalną, o której mowa w art. 6 pkt 12 ustawy o pomocy społecznej, przy współdziałaniu z pracownikiem socjalnym jednostki organizacyjnej pomocy społecznej właściwej ze względu na miejsce zamieszkania osoby ubiegającej się o umieszczenie w schronieniu,
- 2) poradnictwo specjalistyczne, o którym mowa w art. 46 ustawy o pomocy społecznej,
- 3) naukę lub utrzymanie posiadanego poziomu sprawności w zakresie samodzielności życiowej, rozwijania kontaktów społecznych i pełnienia ról społecznych,
- 4) pomoc w ubieganiu się o uzyskanie mieszkania.

W roku 2022 nie wystąpiła potrzeba umieszczenia osób w schronieniu.

LOKALNY PUNKT POMOCY POKRZYWDZONYM PRZESTĘPSTWEM

Od dnia 01 lutego 2022 r. lokalny punkt pomocy pokrzywdzonym przestępstwem w ramach Funduszu Sprawiedliwości prowadzony jest przez Stowarzyszenie Integracja na Plus z siedzibą w Skarszewach. W ramach Funduszu działania specjalistów Stowarzyszenia polegała między innymi na: organizowaniu i finansowaniu pomocy prawnej, w tym alternatywnych metod rozwiązywania konfliktów dla osób pokrzywdzonych przestępstwem, pomoc psychologiczna dla świadków.

ORGANIZOWANIE SZKOLEŃ, KONFERENCJI, SPOTKAŃ DYSKUSYJNYCH

W związku z licznymi zgłoszeniami dotyczącymi zachowań suicydalnych w powiecie kartuskim, zorganizowano szkolenie dla grup zawodowych pn.: „Wspieranie, gdy już się nie da nic cofnąć” w dniu 07.07.2022 r. w sali Środowiskowego Domu Samopomocy w Kobysewie.

Celem szkolenia było zdobycie podstawowej wiedzy i umiejętności, która umożliwi bardziej skutecznie podejmować działania w trudnej sytuacji rodziny, gdzie małe dziecko podjęło próbę samobójczą. Uczestnicy szkolenia mieli okazję poznać własne postawy wobec samobójstwa, sytuację rodziny, w której doszło do samobójstwa i jej potrzeby oraz elementy wspierające w sytuacji samobójstwa w rodzinie. Ponadto było pierwszym etapem do stworzenia wytycznych/procedur interwencyjnych na rzecz pomocy rodzinie.

Grupy zawodowe związane z pomaganiem: pracownicy socjalni, asystenci rodziny, kuratorzy sądowi, nauczyciele i pedagodzy, psychologowie, koordynatorzy pieczy zastępczej, funkcjonariusze policji, prokuratura W szkoleniu uczestniczyło 46 osób.

Niestety funkcjonariusze policji nie podjęli dalszej współpracy w celu zmodyfikowania procedur, które stworzyli. Opracowany przez funkcjonariuszy system informowania instytucji o zdarzeniach suicydalnych w praktyce okazuje się nie jasny i chaotyczny.

Ogólnopolska kampania Ministerstwa Sprawiedliwości - Tydzień Pomocy Osobom Pokrzywdzonym Prześpiństwem

W związku z obchodami „Tygodnia Pomocy Osobom Pokrzywdzonym Prześpiństwem” w dniach 21-27 lutego 2022 roku, Centrum Interwencji Kryzysowej w Kartuzach włączyło się w akcję organizowaną przez Ministerstwo Sprawiedliwości.

Dyżury specjalistów Centrum Interwencji Kryzysowej w Kartuzach w ramach tej akcji odbywały się w dniach od 21-25 lutego 2022 r.

Do inicjatywy dołączyło się również Stowarzyszenie Integracja na Plus z siedzibą w Skarszewach, które udzielało nieodpłatnej pomocy osobom pokrzywdzonym prześpiństwem i ich świadkom a także ich osobom najbliższym w Lokalnym Punkcie Pomocy Pokrzywdzonym Prześpiństwem przy Centrum Interwencji Kryzysowej w Kartuzach.

IV. Realizacja zadań w ramach ustawy o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych, programy celowe PFRON w 2022 roku

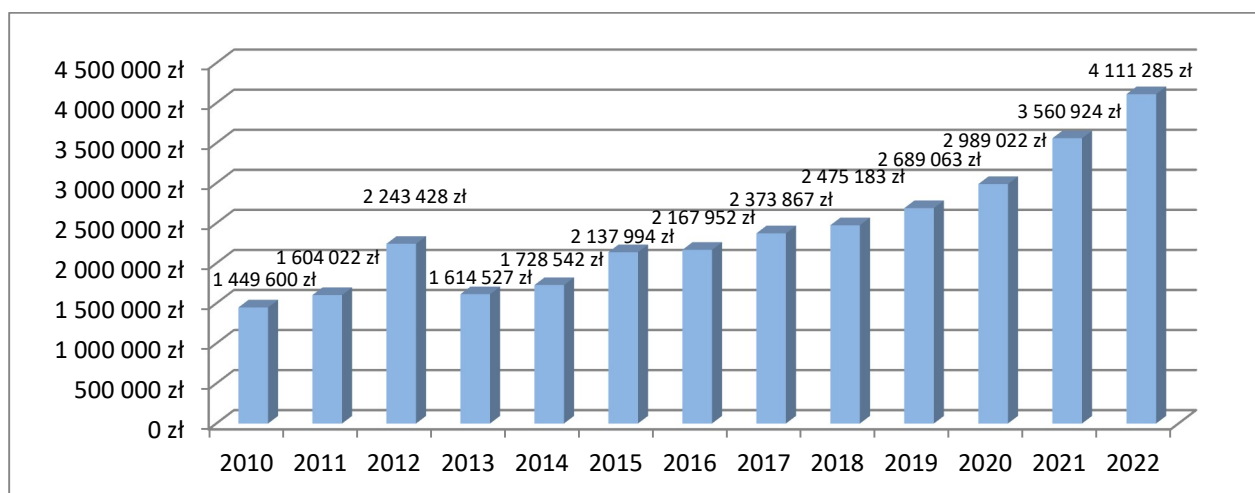
System wsparcia osób niepełnosprawnych stanowi jeden z elementów strategii rozwiązywania problemów społecznych. Celem strategicznym jest rehabilitacja społeczna i zawodowa osób niepełnosprawnych. Na system pomocy dla tej kategorii klientów w 2022 roku z PFRON otrzymano kwotę 4.119.798,00 zł.

Rehabilitacja zawodowa ma na celu ułatwienie osobie niepełnosprawnej uzyskanie i utrzymanie odpowiedniego zatrudnienia jak również umożliwienie korzystania z poradnictwa zawodowego, szkolenia zawodowego, pośrednictwa pracy. Zadanie to realizował Powiatowy Urząd Pracy w Kartuzach.

Rehabilitacja społeczna ma na celu umożliwienie osobom niepełnosprawnym uczestnictwa w życiu społecznym. Celem jest wyrobienie zaradności osobistej i pobudzenie aktywności społecznej, kształtowanie właściwych postaw i zachowań sprzyjających integracji.

Rada Powiatu Kartuskiego uchwałą nr XXXVII/353/2022 z dnia 25 lutego 2022 r. (z późniejszymi zmianami uchwały) zatwierdziła wykaz zadań oraz podział środków finansowych PFRON na ich realizację. W roku sprawozdawczym na pomoc osobom niepełnosprawnym wydano łącznie 4.111.284,97 zł, czyli 99,79% otrzymanych środków z PFRON. Wielkość i strukturę udzielonej pomocy przedstawia wykres nr 7 i tabela nr 27.

Wykres 7. Wielkość udzielonej pomocy ze środków PFRON w latach 2010 – 2022

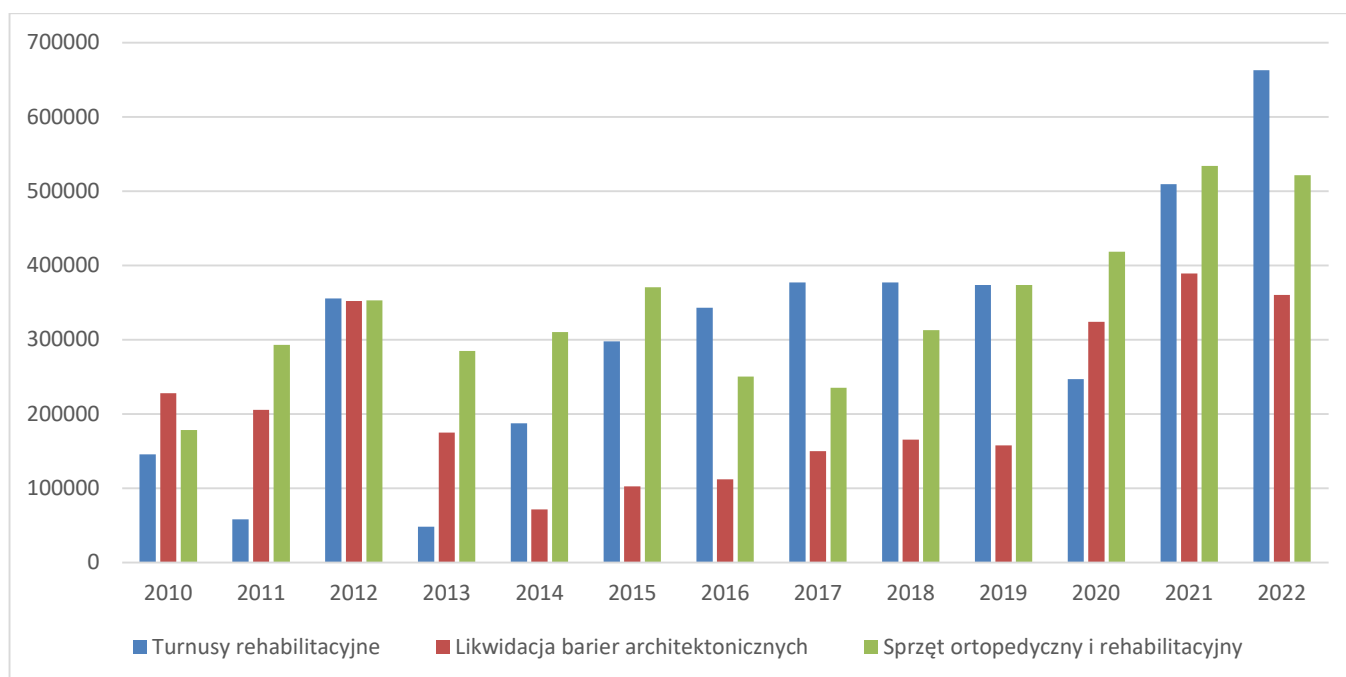

Tabela 27. Struktura wypłaconych dofinansowań ze środków PFRON w roku 2022

Lp.	Formy pomocy	Ilość osób objętych pomocą	Kwota wypłaconych dofinansowań
1	Likwidacja barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych dla dzieci i młodzieży.	8	18.000,00 zł
2	Likwidacja barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych dla dorosłych.	75	342.230,00 zł
3	Zaopatrzenie w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze dla dzieci i młodzieży.	135	161.796,00 zł
4	Zaopatrzenie w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze dla osób dorosłych.	350	352.023,00 zł
5	Zaopatrzenie w sprzęt rehabilitacyjny dla dzieci i młodzieży.	5	4.298,14 zł
6	Zaopatrzenie w sprzęt rehabilitacyjny dla osób dorosłych.	9	3.187,00 zł
7	Dofinansowanie do turnusów rehabilitacyjnych dla dzieci i młodzieży wraz z opiekunami.	137	202.052,00 zł
8	Dofinansowanie do turnusów rehabilitacyjnych dla osób dorosłych wraz z opiekunami.	295	460.591,00 zł
9	Dofinansowanie zakupu sprzętu rehabilitacyjnego dla instytucji i organizacji pozarządowych.	0	0,00 zł
10	Dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki dla osób niepełnosprawnych.	1 388	33.499,17 zł
11	Działalność Warsztatów Terapii Zajęciowej.	3 placówki (95 uczestników)	2.451.608,66 zł
12	Szkolenie osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy.	0	0,00 zł
13	Jednorazowe dofinansowanie dla osób niepełnosprawnych na rozpoczęcie działalności gospodarczej, rolniczej lub wniesienie wkładu do spółdzielni socjalnej.	1	32.000,00 zł
14	Zwrot kosztów wyposażenia nowych stanowisk pracy dla osób niepełnosprawnych.	1	50.000,00 zł
15	Finansowanie instrumentów i usług rynku pracy dla osób niepełnosprawnych zarejestrowanych w PUP (staże, praktyki, prace interwencyjne).	0	0,00 zł
16	Zlecenie realizacji zadań w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej fundacjom i organizacjom pozarządowym.	0	0,00 zł
RAZEM		2 499	4.111.284,97 zł

Powyższe dane wskazują, że najwięcej osób, bo aż 485 otrzymało pomoc finansową przy zakupie przedmiotów ortopedycznych i środków pomocniczych, 432 osoby wraz z opiekunami skorzystały z dofinansowania do uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych. Natomiast najwięcej środków przeznaczono na działalność warsztatów terapii zajęciowej (WTZ). Wielkość udzielonej pomocy osobom niepełnosprawnym w poszczególnych latach przedstawia wykres nr 8.

Wykres 8. Wielkość przyznanych środków na turnusy rehabilitacyjne, likwidację barier architektonicznych oraz sprzęt ortopedyczny i rehabilitacyjny w latach 2010 – 2022

Jak wynika z powyższego wykresu w okresie 2018-2021 systematycznie wzrastały wydatki na dofinansowanie zakupu przedmiotów ortopedycznych, środków pomocniczych i sprzętu rehabilitacyjnego (pomoc otrzymały dzieci i młodzież niepełnosprawna oraz osoby dorosłe ze znacznym, umiarkowanym i lekkim stopniem niepełnosprawności), w roku 2022 pozostały na podobnym poziomie jak w roku 2021. W roku 2022 po zniesieniu stanu epidemii COVID-19 i wprowadzeniu stanu zagrożenia epidemicznego wznowiono działalność polegającą na organizowaniu turnusów rehabilitacyjnych. 432 osoby wraz z opiekunami skorzystały z dofinansowania do uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych. Zadanie to cieszyło się największym zainteresowaniem pomimo pewnych ograniczeń w dostępie (np. dofinansowanie nie częściej niż raz na dwa lata). Pomoc w zakresie dofinansowania na likwidację barier architektonicznych została zrealizowana w trochę mniejszym zakresie jak w roku 2021, jednakże wszystkie potrzeby na rok 2022 były w tym zakresie zaspokojone. W roku sprawozdawczym w zakresie likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych podpisano łącznie 83 umowy, z tego 75 – dla osób dorosłych, a 8 dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnej. W roku sprawozdawczym w ramach likwidacji barier technicznych dofinansowano zakup m.in. 26 łóżek rehabilitacyjnych z napędem elektrycznym dla osób zależnych.

Tabela 28. Rodzaj dofinansowanego sprzętu ortopedycznego, rehabilitacyjnego i środków pomocniczych w roku 2022

Nr	Wyszczególnienie		
I	Sprzęt rehabilitacyjny	razem	46
II	Przedmioty ortopedyczne	razem	155
1	z tego na: wózki inwalidzkie ręczne		9
2	wózki inwalidzkie specjalne		14
3	wózki inwalidzkie specjalne dziecięce		10
4	protezy, ortezy		29
5	pończochy kikutowe		0
6	gorsety i kołnierze ortopedyczne		24
7	obuwie ortopedyczne		2
8	balkoniki i podpórki		8
9	indywidualne przedmioty pionizujące		7
10	urządzenia multifunkcyjne		1
11	pozostałe		51
III	Środki pomocnicze	razem	45 801
1	z tego na: soczewki		1
2	aparaty słuchowe		151
3	wkładki uszne		83
4	systemy wspomagające słyszenie		7
5	cewniki urologiczne		1800
6	pieluchomajtki		43200
7	protezy piersi		0
8	peruki		1
9	materace przeciwoleżynowe		8
10	Pozostałe (m.in. worki stomijne,)		550
IV	Zadanie art. 35a ust.1 pkt 7 lit. c	Ogółem	46 002

W roku 2022 podobnie jak w latach ubiegłych najczęściej wspierano osoby niepełnosprawne w zakupie pieluchomajtek, cewników oraz aparatów słuchowych. Ponadto należy zauważyć, że zwiększyła się liczba osób korzystających ze wsparcia w kosztach zakupu protez i ortez.

W roku 2022 samorządy jak i organizacje pozarządowe przystąpiły do zorganizowania przedsięwzięć w zakresie sportu, kultury, turystyki i rekreacji dla osób niepełnosprawnych. Podpisano 8 umów na realizację tego zadania na kwotę dofinansowania 33.499,17 zł.

W roku 2022 – 98% środków PFRON zostało przeznaczonych na rehabilitację społeczną, co wynikało z ogromnych potrzeb w tym zakresie. Na działania w zakresie rehabilitacji zawodowej osób niepełnosprawnych przeznaczono ze środków PFRON kwotę 82.000,00 zł na sfinansowanie rozpoczęcia kosztów działalności gospodarczej (1 osoba) oraz

zwrotu wydatków na instrumenty i usługi rynku pracy dla 1 osoby niepełnosprawnej, co stanowi 2% środków.

Pomoc osobom niepełnosprawnym to nie tylko pomoc materialna. Mając na uwadze mnogość problemów związanych z niepełnosprawnością w roku sprawozdawczym prowadzono doradztwo dla osób niepełnosprawnych i ich otoczenia. Skalę udzielonej pomocy przedstawia tabela nr 29.

Tabela 29. Liczba udzielonych porad i informacji w 2022 roku

Lp.	Podmiot zgłaszający się po informacje	Liczba osób
1	Osoby niepełnosprawne	3 545
2	Otoczenie osoby niepełnosprawnej	379
3	Organizacje pozarządowe i instytucje	47
4	Pracodawcy	9
Razem		3 980

Oprócz doradztwa w roku 2022 Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kartuzach zorganizowało spotkania informacyjno-edukacyjne dla osób niepełnosprawnych i ich opiekunów przy współpracy z Urzędem Skarbowym, Powiatowym Urzędem Pracy w Kartuzach, Środowiskowym Domem Samopomocy „Ostoja” w Kartuzach. Zakres tematyczny spotkań przedstawia tabela nr 30.

Tabela 30. Zakres tematyczny spotkań informacyjno-edukacyjno-wychowawczych w roku 2022

Lp.	Zakres tematyczny	Miejsce	Termin realizacji
1.	Punkt konsultacyjny z pracownikiem Urzędu Skarbowego dla osób niepełnosprawnych i ich opiekunów pt. „Jak prawidłowo rozliczyć PIT za 2021 r.” w zakresie rozliczeń podatkowych dotyczących ulgi rehabilitacyjnej z którego skorzystało 8 osób.	US Kartuzy	06.04.2022 r. 13.04.2022 r. 20.04.2022 r. 27.04.2022 r.
2.	Spotkanie informacyjne dla osób niepełnosprawnych i ich opiekunów w Dziennym Domu Pomocy w Centrum Wsparcia Społecznego (GOPS) w Kartuzach w spotkaniu uczestniczyło 20 osób	CWS Kartuzy	06.04.2022 r.
3.	Spotkanie informacyjne dla osób niepełnosprawnych niewidomych i słabo widzących i ich opiekunów w spotkaniu w uczestniczyło 38 osób	Urząd Miejski w Kartuzach	21.04.2022 r.
4.	Udział w I Powiatowych Targach Pracy – Kartuzy 2022, stoisko informacyjne dla osób niepełnosprawnych i pracodawców	KCK Kartuzy	20 .05.2022 r.
5.	Spotkanie informacyjne dla osób niepełnosprawnych i ich opiekunów oraz seniorów, w spotkaniu w uczestniczyło 7 osób	GOK Somonino	03.06.2022 r.
6.	Spotkanie informacyjne dla bezrobotnych osób niepełnosprawnych nt: „Pokonam Bariery”.	CAZ Kartuzy	16.11.2022 r.

Realizacja programu PFRON „Aktywny samorząd” w 2022 roku

Na podstawie umowy z PFRON w roku 2022 realizowano program „Aktywny samorząd” zaadresowany do osób niepełnosprawnych o znacznym i umiarkowanym stopniu niepełnosprawności oraz do dzieci niepełnosprawnych, którego celem jest wyeliminowanie lub zmniejszenie barier ograniczających uczestnictwo beneficjentów programu w życiu społecznym, zawodowym i w dostępie do edukacji. Wśród najważniejszych zadań należy wymienić pomoc w zakupie protez kończyn górnych i dolnych na III lub IV poziomie jakości, pomoc na zakup sprzętu elektronicznego wraz z oprogramowaniem, pomoc w zakupie skuterów lub wózków inwalidzkich o napędzie elektrycznym, naprawa wózków elektrycznych, pomoc w zdobyciu prawa jazdy kat. B, C itp. W ramach programu wsparcie otrzymały również osoby niepełnosprawne uczące się w szkołach wyższych oraz policealnych w zakresie dofinansowania czesnego oraz dodatku do kosztów kształcenia. W roku 2022 wsparcie otrzymało łącznie 168 osób niepełnosprawnych o łącznej wartości 828.191,00 zł. Na samo dofinansowanie do kosztów nauki wydano łącznie 402.290,00 zł dla 99 osób niepełnosprawnych. Corocznie obserwujemy wzrost zainteresowania ze strony osób niepełnosprawnych ofertą w tym programie. Program ten corocznie ewaluuje a jego działania odpowiadają występującym potrzebom w tym zakresie.

Działanie to jest realizowane przez system PFRON – SOW umożliwiającą złożenie wniosku bez wychodzenia z domu. Taka forma komunikacji projektowej z PCPR pozwoliła na realizację zadania na zadowalająco wysokim poziomie.

Załącz konto w Systemie SOW
Dowiedz się, z jakiego wsparcia możesz skorzystać
sow.pfron.org.pl

ZŁÓŻ WNIOSEK ON-LINE

Dowiedz się więcej:
portal-sow.pfron.org.pl **0 800 889 777**
(połączenie bezpłatne)

Fundusze Europejskie
Polska Cyfrowa

Państwowy Fundusz Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych

SOW

Unia Europejska
Europejski Fundusz Regionalny

Finansowanie i nadzór nad działalnością Warsztatów Terapii Zajęciowej

Na terenie powiatu kartuskiego w roku 2022 funkcjonowały trzy warsztaty terapii zajęciowej dla 95 osób niepełnosprawnych. Organami prowadzącymi dla dwóch placówek są samorządy gminne w Somoninie i w Chmielnie, a dla placówki w Stężycy - Fundacja Słoneczne Wzgórze w Stężycy.

Ponadto powiat kartuski w ramach podpisanego porozumienia z powiatami wejherowskim i gdańskim ponosi koszty terapii zajęciowej 6 mieszkańców powiatu kartuskiego będących uczestnikami WTZ w Bojanie (powiat wejherowski) i w Łapinie Dolnym (powiat gdański). Na podstawie porozumienia podpisanego z powiatem wejherowskim jedna osoba (z gm. Linia) jest uczestnikiem WTZ w Chmielnie. Powyższe dane obrazuje tabela nr 31.

Tabela 31. Liczba osób niepełnosprawnych z powiatu kartuskiego korzystających ze wsparcia warsztatów terapii zajęciowej w 2022 roku

Lp.	Nazwa placówki	Ilość uczestników
1	Warsztat Terapii Zajęciowej w Somoninie	40 osób
2	Warsztat Terapii Zajęciowej w Chmielnie	30 osób
3	Warsztat Terapii Zajęciowej w Stężycy	25 osób
4	Warsztat Terapii Zajęciowej w Bojanie (powiat wejherowski)	5 osób
5	Warsztat Terapii Zajęciowej w Łapinie Dolnym (powiat gdański)	1 osoba
Razem		101 osób

Uczestnikami WTZ są osoby niepełnosprawne ze znacznym oraz umiarkowanym stopniem niepełnosprawności. Przyczynami niepełnosprawności są:

- upośledzenie umysłowe,
- choroby psychiczne,
- epilepsja,
- schorzenia neurologiczne i ruchowe.

W roku 2022 placówki WTZ opuściło łącznie 10 uczestników i przyjęto również 10 nowych uczestników, powyższe dane obrazuje tabela nr 32.

Tabela 32. Liczba uczestników WTZ na terenie powiatu kartuskiego według stopnia i rodzaju niepełnosprawności w 2022 roku

Lp.	Wyszczególnienie	Liczba osób	Rodzaj niepełnosprawności						Liczba osób:	
			U	P	E	N	R	Inne	Opuszczających WTZ	Przyjętych do WTZ
1	Stopień znaczny	59	28	18	6	15	11	12	6	7
2	Stopień umiarkowany	36	15	23	4	4	0	3	4	3
Razem		95	x	x	x	x	x	x	10	10

Uczestnikami Warsztatów Terapii Zajęciowej są głównie ludzie młodzi, którzy opuścili system edukacji i wymagają aktywizacji społecznej i zawodowej. Najliczniejszą grupę stanowią osoby do 34 roku życia – 55,80 % wszystkich uczestników. Kolejną grupą są osoby w wieku od 35 do 45 lat – 23,16 %, od 46 do 65 lat – 21,04 %. Kobiety stanowią 45,26% uczestników. Powyższe obrazuje tabela nr 33.

Tabela 33. Liczba uczestników WTZ z terenu powiatu kartuskiego według płci i wieku w 2022 roku

Lp.	Przedział wiekowy (lat)	Liczba	Płeć	
			M	K
1	18-21	0	0	0
2	22-25	16	6	10
3	26-29	17	12	5
4	30-34	20	10	10
5	35-40	16	9	7
6	41-45	6	4	2
7	46-50	12	9	3
8	51+	8	2	6
Razem		95	52	43

Warsztaty Terapii Zajęciowej zapewniają wsparcie dla osób niepełnosprawnych z terenu całego powiatu. Udział mieszkańców z poszczególnych gmin przedstawia tabela nr 34.

Tabela 34. Liczba uczestników WTZ według miejsca zamieszkania z uwzględnieniem podmiotu zapewniającego transport w 2022 roku

Lp.	Gminy	Liczba osób	Transport			
			WTZ	Gmina	Rodzina	Publiczny
1	Chmielno	14	12	-	2	-
2	Kartuzy	18	18	-	-	-
3	Przodkowo	4	4	-	-	-

4	Sierakowice	15	15	-	-	-
5	Somonino	11	7	-	4	-
6	Stężycza	12	12	-	-	-
7	Sulęczyno	2	2	-	-	-
8	Żukowo	18	18	-	-	-
9	Gm. Linia	1	1			
Razem:		95	89	0	6	0

Z uwagi na rozmieszczenie placówek WTZ na terenie powiatu oraz z uwagi na sieć transportu publicznego z nieadekwatną liczbą połączeń dla 89 uczestników WTZ zapewnia transport własnymi lub gminnymi środkami transportu. Jedyne 6 osobom transport do placówek zapewnia rodzina, żadna osoba nie dojeżdża transportem publicznym. Zgodnie z ustawą o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych koszty działalności WTZ są finansowe ze środków PFRON w 90% oraz ze środków powiatu kartuskiego w wysokości 10%. Ponadto organy prowadzące warsztaty wspierają ich działalność w ramach środków własnych, co przedstawia tabela nr 35.

Tabela 35. Struktura kosztów działalności WTZ w powiecie kartuskim w 2022 roku

Lp.	Placówki	Organ prowadzący	Koszty działalności ogółem	Środki PFRON	Środki powiatu	Środki własne
1	Warsztat Terapii Zajęciowej w Somoninie	Gmina Somonino	1 270 864,00 zł	1 027 329,00 zł	128.535,00 zł	115 000 zł
2	Warsztat Terapii Zajęciowej w Chmielnie	Gmina Chmielno	874 080,00 zł	776 880,00 zł	97.200,00 zł	0,00 zł
3	Warsztat Terapii Zajęciowej w Stężycy	Fundacja Słoneczne Wzgórze w Stężycy	728 400,00 zł	647.400,00 zł	81.000,00 zł	0,00 zł
Razem			2.873.344,00 zł	2.451.609,00 zł	306 735,00 zł	115.000,00 zł

Średni miesięczny koszt utrzymania uczestnika w WTZ w roku 2022 wyniósł 2.419,60 zł. Celem warsztatów terapii zajęciowej było podniesienie poziomu funkcjonowania osób niepełnosprawnych w sferze społecznej i zawodowej poprzez uczestnictwo w terapii zajęciowej.

Placówki podlegają corocznie kontrolom ze strony PCPR Kartuzy oraz kontrolom ZUS, Sanepidu oraz w przypadku jednostek w Somoninie i w Chmielnie również samorządu gminnego w zakresie prawidłowości działalności. W 2022 r. przeprowadzono kontrolę WTZ w Somoninie, w Stężycy oraz w Chmielnie.

W ogólnej ocenie na podstawie przeprowadzonych kontroli oraz złożonych dokumentów

sprawozdawczych pozytywnie oceniono wszystkie WTZ funkcjonujące na terenie powiatu kartuskiego.

Domy Pomocy Społecznej w Kobysewie oraz w Stężycy

Do zadań z zakresu pomocy społecznej należy również zapewnienie i prowadzenie usług o określonym standardzie w ośrodkach wsparcia, domach pomocy społecznej dla osób niepełnosprawnych, starych. Na terenie powiatu kartuskiego funkcjonują dwa publiczne domy pomocy społecznej tj. dom w Kobysewie z filią w Sulęczynie dla 80 mieszkańców z zaburzeniami psychicznymi oraz dom w Stężycy dla 30 osób dorosłych niepełnosprawnych intelektualnie, dla którego organem prowadzącym jest gmina Stężycy. W ramach porozumienia zawartego pomiędzy powiatem i gminą Stężycy Starosta kieruje mieszkańców do ww. placówki. Stan mieszkańców na dzień 31 grudnia 2022 r. wynosił 110 osób. Zakres pomocy instytucjonalnej przedstawia tabela nr 36.

Tabela 36. Ilość osób przebywających i oczekujących na umieszczenie w domu pomocy społecznej w roku 2022

Lp.	Nazwa placówki	Liczba umieszczonych	Łącznie korzystających	Liczba oczekujących osób z terenu powiatu
1	Dom Pomocy Społecznej Kobysewo	14	93	0
2	Dom Pomocy Społecznej Stężycy	5	30	1

Tabela 37. Liczba mieszkańców w domach pomocy społecznej wg trybu umieszczania - stan na dzień 31.12.2022 r.

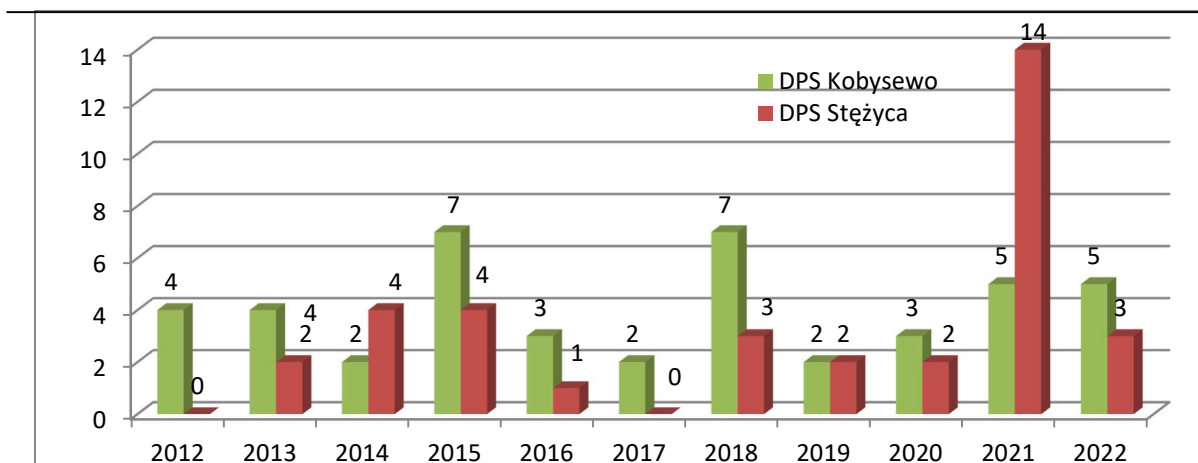
Lp.	Wyszczególnienie	Liczba mieszkańców	Umieszczone na nowych zasadach	Umieszczone na starych zasadach
1	Dom Pomocy Społecznej Kobysewo	80	49	31
2	Dom Pomocy Społecznej Stężycy	30	18	12
RAZEM		110	67	43

Większość mieszkańców to osoby z całkowicie lub częściowo ograniczoną sprawnością fizyczną, uzależnione od pomocy osób drugih w zakresie zaspakajania podstawowych potrzeb.

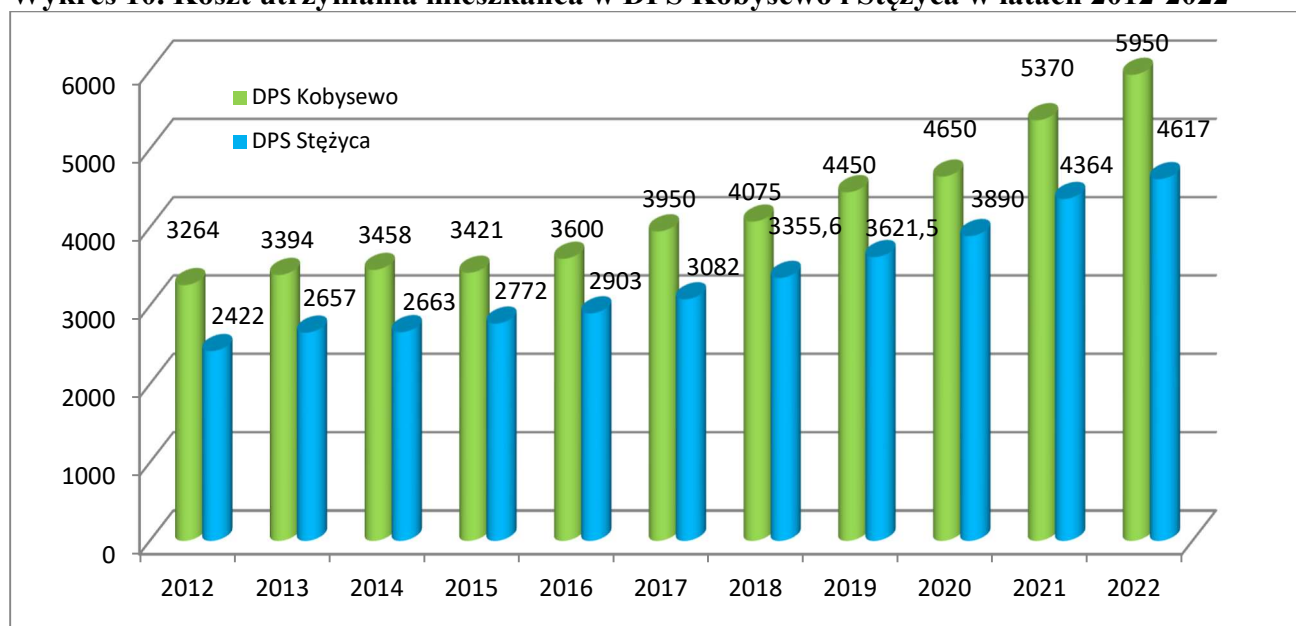
Obecnie w Domu Pomocy Społecznej w Kobysewie przebywa 39 osób całkowicie ubezwłasnowolnionych posiadających opiekuna prawnego oraz 3 osoby częściowo ubezwłasnowolnione posiadające kuratora, 17 osób znajduje się z nakazu Sądu. Dla 17

ubezwłasnowolnionych osób opiekunami prawnymi są osoby z rodziny, dla 17 pracownicy DPS, dla 5 osób ubezwłasnowolnionych opiekunem prawnym jest osoba obca. Większość opiekunów prawnych regularnie odwiedza swoich podopiecznych, zabiera ich do swoich domów.

Wykres 9. Liczba osób umieszczonych w domach pomocy społecznej na terenie powiatu w latach 2012-2022

Wykres 10. Koszt utrzymania mieszkańca w DPS Kobysewo i Stężycza w latach 2012-2022

Dom Pomocy Społecznej w Kobysewie podnosi systematycznie standard opieki. W tym celu przeprowadzono wiele remontów oraz inwestycji, co obrazuje tabela nr 38.

Tabela 38. Zakres remontów i inwestycji w DPS w Kobysewie w 2022 r.

Remonty	23.438,67 zł
w tym:	
Przeгляд kotłowni – instalacji gazowej	6.734,40 zł
Naprawa i konserwacja kserokopiarek	1.232,46 zł
Naprawa wyposażenia RTV, AGD oraz sprzętu gospodarczego	8.119,63 zł
Serwis agregatu	3.296,40 zł
Konserwacja systemu alarmowego	344,40 zł
Naprawa i konserwacja samochodów służbowych	915,95 zł
Pozostałe	2.795,43 zł
Inwestycje	81.992,47 zł
w tym:	
Zakup agregatu prądowłórczego	60.000,00 zł
System CCTVIP	21.992,47 zł

Zadaniem domów pomocy społecznej jest zapewnienie ich mieszkańcom warunków do lepszego i godnego życia, intymności, niezależności oraz umożliwienie rozwoju osobistego przez świadczenie usług zgodnie z obowiązującym standardem. Domy prowadzą usługi: socjalne (mieszkanie, wyżywienie, ubranie, środki czystości), rehabilitacyjne, medyczne, terapeutyczne (terapia zajęciowa), kulturalne i rekreacyjne oraz religijne. Usługi medyczne dla mieszkańców Domu Pomocy Społecznej w Kobysewie świadczą lekarze i pielęgniarki ZOZ. W placówkach działają zespoły terapeutyczno-opiekuńcze, których celem jest opracowanie i wdrażanie planów indywidualnego wsparcia. Specyfika domów i potrzeby mieszkańców wymagają zatrudnienia odpowiedniej kadry. W Domu Pomocy Społecznej w Kobysewie w 2022 r. zatrudniano 76 osób w wymiarze 73,65 etatu. W roku sprawozdawczym placówki były kontrolowane przez wiele podmiotów i instytucji. Zakres przeprowadzonych kontroli przedstawia tabela nr 39.

Tabela 39. Kontrole przeprowadzone w 2022 roku

Kontrole w DPS w Kobysewie w 2022 roku			
Lp.	Jednostka kontrolująca	Przedmiot kontroli	Termin przeprowadzenia kontroli
1	Państwowy Powiatowy Inspektorat Sanitarny w Kartuzach	Kontrola w zakresie bezpieczeństwa żywności i żywienia.	29.03.2022 r.
2	Sąd Rejonowy w Kartuzach	Legalność pobytu, sytuacja prawna podopiecznych.	24.06.2022 r.
3	Starosta Kartuski	Kontrola wewnętrzna w ramach kontroli zarządczej.	27-28.06.2022 r.
4	Zakład Ubezpieczeń Społecznych o/Gdańsk	Prawidłowość i rzetelność obliczania składek, ustalanie uprawnień do świadczeń, prawidłowość i terminowość opracowywania wniosków o świadczenia, wystawianie zaświadczeń.	03.10.2022 r.
5	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kartuzach	Standard oferowanych usług, opieka lekarska i pielęgnarska, standardy zabezpieczenia na wypadek COVID-19.	29.12.2022 r.

W Domu Pomocy Społecznej w Stężycy przebywało 18 osób całkowicie ubezwłasnowolnionych z tego jedna osoba ubezwłasnowolniona nie ma ustalonego opiekuna. Opiekuna prawnego posiadało 17 osób. Jedna osoba częściowo ubezwłasnowolniona posiadająca kuratora, 9 osób znajduje się z nakazu Sądu. Dla 9 osób ubezwłasnowolnionych opiekunami prawnymi są osoby z rodziny, dla 2 osób pracownicy DPS, dla 6 osób ubezwłasnowolnionych opiekunem prawnym jest osoba obca. Większość opiekunów prawnych regularnie odwiedza swoich podopiecznych, 4 z nich zabiera ich do swoich domów.

Kontrole w DPS Stężycza w 2022 roku			
Lp.	Jednostka kontrolująca	Przedmiot kontroli	Termin przeprowadzenia kontroli
1	PUW Gdańsk	Kontrola kompleksowa: usługi bytowe, opiekuńcze i wspomagające.	9 – 17.05.2022 r.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Kartuzach ściśle współpracując z gminami kierującymi swoich mieszkańców z powiatu i spoza powiatu prowadzi procedury umieszczenia osób w domach pomocy społecznej zlokalizowanych na terenie powiatu kartuskiego. W 2022 r. wydano 8 decyzji administracyjnych dotyczących umieszczenia w domu pomocy społecznej.

Środowiskowy Dom Samopomocy w Kobysewie

Środowiskowy Dom Samopomocy jako jednostka organizacyjna Powiatu Kartuskiego funkcjonuje od 3 czerwca 2019 r., obejmuje swoim zasięgiem Powiat Kartuski i przeznaczony jest dla 30 uczestników.

Wszystkie pomieszczenia budynku - sale terapeutyczne, łazienki, toalety, korytarze, szatnie przystosowane są do potrzeb osób niepełnosprawnych, poruszających się na wózku lub przy pomocy innych sprzętów umożliwiających poruszanie się, nie ma progów. Pomieszczenia są klimatyzowane, jest winda, dom wyposażony jest w wózki inwalidzkie, balkoniki i kule łokciowe, otoczenie ładnie zagospodarowane, ławki zewnętrzne, możliwość korzystania z siłowni zewnętrznej. Przy wejściu do budynku są 2 pełnowymiarowe miejsca postojowe dla osób niepełnosprawnych i podjazd. Dom działa od poniedziałku do środy w godz. 7.30 - 15.30, w czwartek 7.30 - 16.00, w piątek 7.30 - 15.00 za wyjątkiem dni ustawowo wolnych od pracy. Zajęcia z uczestnikami prowadzone są co najmniej 6 godzin dziennie. Dom jest ośrodkiem wsparcia dziennego typu A, B, C, D dla pełnoletnich osób i dzieli się na następujące typy:

- 1) typ A – dla osób przewlekle psychicznie chorych,
- 2) typ B – dla osób z niepełnosprawnością intelektualną,
- 3) typ C – dla osób wykazujących inne zaburzenia czynności psychicznych,
- 4) typ D – dla osób ze spektrum autyzmu lub niepełnosprawnościami sprzężonymi.

Placówka wsparcia dziennego realizuje następujące formy zajęć:

- 1) trening umiejętności praktycznych,
- 2) trening dbałości o wygląd zewnętrzny,
- 3) trening kulinarny,
- 4) trening gospodarowania własnymi środkami finansowymi,
- 5) rehabilitacja ruchowa, zajęcia sportowe i rekreacyjne,
- 6) zajęcia indywidualne i grupowe,
- 7) trening umiejętności spędzania czasu wolnego, w tym korzystanie z komputera, programów radiowych i telewizyjnych,
- 8) udział w spotkaniach towarzyskich i kulturalnych jako element zapobiegania izolacji oraz wykluczeniu społecznemu poprzez integrację uczestników z ich środowiskiem lokalnym.

Ważnym elementem działalności Placówki jest wsparcie psychologiczne, współpraca z rodziną, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Kartuzach, Powiatowym Zespołem ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Kartuzach, gminnymi ośrodkami pomocy społecznej, przychodniami, szpitalami, Sądem Rodzinnym w Kartuzach, kościołami, szkołami

i organizacjami pozarządowymi.

W roku 2022 z oferty placówki skorzystały łącznie 43 osób z 5 gmin Powiatu Kartuskiego (Chmielno, Kartuzy, Przdokowo, Żukowo, Sulęczyno). Zgodnie z wydanymi decyzjami liczba miejsc statutowych tj. 30 jest w pełni wykorzystana. Ponadto miejsca nieobecnych uczestników, którzy ze względu na stan zdrowia lub z obawy przed zakażeniem koronawirusem nie uczęszczali na zajęcia, zostały wykorzystane przez osoby z listy rezerwowej.

Uczestnicy mają umożliwiony transport samochodami należącymi do placówki, są dowożeni na zajęcia i odwożeni po zajęciach do swojego miejsca zamieszkania samochodami przez pracowników. W 2022 r. uzyskano wsparcie w transporcie z GOPS w Żukowie. Jeden dzień w tygodniu kilku uczestników z gminy Żukowo dowozi na zajęcia pojazd z gminy Żukowo.

W grudniu 2022 r. uzyskano dofinansowanie ze środków PFRON w ramach Programu wyrównywania różnic między regionami III – obszar D na zakup kolejnego pojazdu dostosowanego do przewozu osób niepełnosprawnych dla placówki, w wysokości 120.000,00 zł. Zakup pojazdu będzie zrealizowany do października 2023 r.

Koszty funkcjonowania placówki w 2022 r. zamknęły się kwotą 1.083.517,63 zł, w tym 916.230,96 zł z budżetu wojewody pomorskiego, 167.286,67 zł z środków budżetu Powiatu Kartuskiego.

V. Powiatowy Zespół do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Kartuzach w 2022 roku

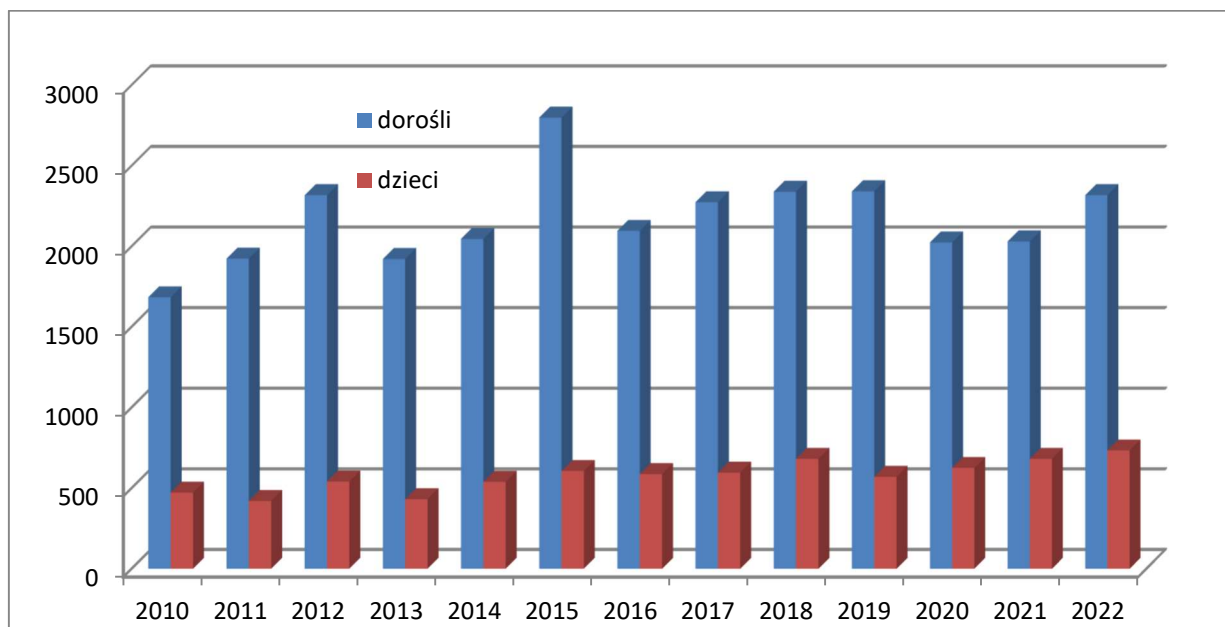
Prowadzenie Powiatowego Zespołu do Spraw Orzekania o Niepełnosprawności w Kartuzach jest zadaniem zleconym przez administrację rządową. Zespół funkcjonuje od stycznia 2001 roku. W skład Zespołu wchodzi: przewodniczący, sekretarz, 14 lekarzy, 3 psychologów, 8 pedagogów, 6 pracowników socjalnych i 8 doradców zawodowych. Niektórzy specjaliści posiadają uprawnienia do orzekania w więcej niż jednej specjalności. Łącznie wydano 3050 orzeczeń. W roku sprawozdawczym wydano 1005 kart parkingowych oraz 1182 legitymacji. Powyższe dane przedstawia tabela nr 40.

Tabela 40. Liczba wydanych orzeczeń i legitymacji oraz kart parkingowych w 2022 roku

Orzeczenia				Legitymacje			Karty Parkingowe		
Dorośli	Dzieci	Łącznie	Odwolania	Dorośli	Dzieci	Łącznie	Osoby niepełnosprawne	Instytucje	Łącznie
2 317	733	3 050	280	976	206	1 182	988	17	1005

W roku sprawozdawczym wystąpił niewielki wzrost wydanych orzeczeń dla dorosłych jak również dla dzieci w stosunku do roku ubiegłego. Powyższe dane obrazuje wykres nr 13. Od lipca 2014 r. wydawane są karty parkingowe osobom niepełnosprawnym i placówkom a od listopada 2017 r. wydawane są nowe legitymacje dla osób niepełnosprawnych.

Wykres 11. Ilość wydanych orzeczeń w latach 2010 - 2022

Zdecydowana większość osób ubiegała się o wydanie orzeczenia w celu uzyskania zasiłków pielęgnacyjnych oraz uzyskania środowiskowego wsparcia. Na kolejnym miejscu

wnioskowali o uzyskanie bądź utrzymanie odpowiedniego zatrudnienia, uzyskania karty parkingowej. Wydane orzeczenia ze względu na cel przedstawia tabela nr 41.

Tabela 41. Powód ubiegania się o ustalenie stopnia niepełnosprawności w 2022 roku

Lp.	Wyszczególnienie	Liczba wydanych wniosków
OSOBY DOROSŁE POWYŻEJ 16 roku życia		
1	Zasiłek pielęgnacyjny	572
2	Odpowiednie zatrudnienie	523
3	Pomoc społeczna, środowiskowe wsparcie	572
4	Sprzęt ortopedyczny	222
5	Karta parkingowa	493
6	WTZ	23
7	Inne (w tym świadczenie pielęgnacyjne)	498
DZIECI do 16 roku życia		
8	Zasiłek pielęgnacyjny	691
9	Świadczenie pielęgnacyjne	57
10	Inne	40

Działania Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w związku z pandemią COVID-19

W roku 2022 podobnie jak w dwóch poprzednich latach, posiedzenia składów orzekających odbywały się w trybie zaocznym, tj. bez konieczności udziału osoby zainteresowanej, ale tylko w tych przypadkach, kiedy zainteresowani wyrazili na to zgodę.

W lipcu 2021 r. weszły w życie przepisy umożliwiające w okresie trwania pandemii otrzymywanie karty parkingowej bez osobistego stawiennictwa wnioskodawcy. Ułatwiło to osobom niepełnosprawnym otrzymanie karty parkingowej np. za pośrednictwem operatora pocztowego albo osoby przez nią upoważnionej.

Z uwagi na bezpieczeństwo klientów oraz pracowników, obsługa odbywa się tylko w wyznaczonym miejscu. Stanowisko jest wyposażone w pleksę ochronną oddzielającą klienta od pracownika. W przedsionku został zainstalowany domofon oraz stworzono miejsce dla klienta umożliwiające wypełnienie odpowiednich formularzy i wniosków.

W celu wypełnienia obowiązku zapewnienia bezpieczeństwa pracownikom i klientom PCPR, zakupiono lampę bakteriobójczą, urządzenie do dezynfekcji i ozonowania dokumentów, automatyczne urządzenia do dezynfekcji rąk (bezdotykowe) dla PCPR oraz CIK, a także niezbędne środki ochrony osobistej i dezynfekcyjne (maseczki, rękawiczki jednorazowe, mydła antybakteryjne, płyny do dezynfekcji rąk, powierzchni, dla specjalistów orzeczników przyłbice,

fartuchy jednorazowe).

Mając na uwadze utrzymanie standardów orzekania w Powiatowym Zespole ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Kartuzach, w 2022 r. zostali powołani do zespołu kolejni specjaliści (lekarze, pedagodzy, psychologowie, doradcy zawodowi i pracownicy socjalni). W związku z rosnącą liczbą załatwianych spraw w zespole, tj. składanie wniosków o ustalenie niepełnosprawności/ stopnia niepełnosprawności, kart parkingowych, legitymacji osoby niepełnosprawnej, wydłużył się termin oczekiwania na uzyskanie orzeczenia nawet do 4 miesięcy. Budzi to niezadowolenie wśród klientów a także wśród kadry pracowniczej. Dodatkowo od 2022 r. w związku z konfliktem zbrojnym w Ukrainie, do zespołu zaczęły napływać wnioski uchodźców z Ukrainy, który do końca 2022 r. odnotowaliśmy 73. Ilość pracowników – etatów , którzy obsługują sprawy z zakresu orzecznictwa jest stała od lat. Natomiast, jak pokazują powyższe wykresy liczba spraw nieustannie rośnie. Powoduje to opóźnienia w realizacji spraw w ustawowym terminie. W połowie 2023 r. planowana jest zmiana przepisów dot. ważności orzeczeń i kart parkingowych w czasie trwania stanu zagrożenia epidemicznego. W związku z tym, spodziewamy się kolejnej fali wniosków osób, które korzystają z uprawnień wynikających z możliwości posługiwania się dokumentami orzeczniczymi, których ważność upłynęła w czasie trwania stanu epidemii lub stanu zagrożenia epidemicznego.

Gabinety specjalistów zostały wyposażone w odpowiednie urządzenia zapewniające obsługę ww. systemu. Zdecydowana większość członków orzekających w zespole wyraziła chęć i gotowość pracy w takich warunkach. Posiedzenia składów orzekających odbywają się w godzinach pracy zespołu, jak również w godzinach popołudniowych i w soboty. Jest to determinowane dyspozycyjnością lekarzy specjalistów w dziedzinach mających zastosowanie w procesie orzekania. Możliwość planowania posiedzeń poza standardowymi godzinami pracy pracowników zespołu wynika z akceptacji przez pracowników, którzy na posiedzeniach składów orzekających pełnią rolę protokolantów. Za pracę poza godzinami otrzymują czas wolny albo wynagrodzenie zgodnie z przepisami kodeksu pracy w tym zakresie.

VI. Realizacja strategii rozwiązywania problemów społecznych i programów

W kwietniu 2021 r. Rada Powiatu Kartuskiego przyjęła uchwałą Strategię Rozwiązywania Problemów Społecznych w powiecie kartuskim na lata 2021-2027. To nowy dokument, opracowany w szerokim zespole merytorycznym i uwzględniający wszelkie najważniejsze cele i zadania stojące przed powiatem do realizacji w zakresie polityki społecznej. Przeprowadzona diagnoza pozwoliła nie tylko poznać, z jakimi problemami boryka się społeczeństwo Powiatu Kartuskiego, ale także określić, które z nich są najbardziej istotne i wymagają najszybszej interwencji ze strony instytucji publicznych. Strategia ma również na celu rozpoznanie potencjału, jakim dysponuje Powiat Kartuski – tym potencjałem są zarówno instytucje publiczne działające na polu polityki społecznej jak i pozornie tylko niezwiązane z polityką społeczną zjawiska – rozwój sektora prywatnego, a także aktywność obywatelska wyrażająca się w dużej ilości organizacji pozarządowych.

Dzięki poznaniu występujących problemów oraz możliwego do wykorzystania potencjału można było wskazać w przygotowanej Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych cele do realizacji, które w danym momencie są najważniejsze i realne do osiągnięcia.

Tabela 42. Strategia rozwiązywania problemów społecznych w powiecie kartuskim na lata 2021-2027

Cele	Podjęte działania
Systematyczne wspieranie rodziny i rozwój systemu pieczy zastępczej.	Prowadzenie zajęć „Szkoła dla Rodziców – jak rozmawiać z nastolatkiem”- dwie edycje edycja. Ustawiczne wspieranie i bogata oferta szkoleń i superwizji dla funkcjonujących rodzin zastępczych i RDD. Wzmocnienie wsparcia dla rodzin zastępczych w postaci psychiatry dziecięcego. Szkolenie dla kandydatów na rodzinę zastępczą – dwie edycje. Szkolenia i Superwizja koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej. Promocja w różnych formach medialnych rodzicielstwa zastępczego, konkurs plastyczny, akcje plakatowe oraz publikacje w internecie. Wspieranie wychowanków pieczy zastępczej przygotowujących się do usamodzielnienia - Klub Młodzieżowy, informator, spotkania informacyjne, opieka pracownika socjalnego, kursy prawa jazdy kat. B w ramach projektu „Zintegrowany system wsparcia usług społecznych Powiatu Kartuskiego – POKOLENIA”. Organizacja wypoczynku dla 50 dzieci z RZZ i RDD w celu umożliwienia rodzinom czasowego niesprawowania opieki.
Polityka senioralna odpowiedzią na potrzeby i wyzwania seniorów.	W ramach realizacji projektu „Zintegrowany system wsparcia usług społecznych Powiatu Kartuskiego – POKOLENIA” realizowane są działania w powiecie w zakresie powstawania grup samopomocowych, klubów seniora i zajęć Uniwersytetu III wieku. Prowadzenie wielu akcji profilaktycznych i zdrowotnych.

Wyrównywanie szans osób z niepełnosprawnościami.	Systematyczne zwiększanie wsparcia dla osób z niepełnosprawnościami w zakresie realizacji zadań powiatu i wielu celowych programów PFRON, zwiększających dostęp do edukacji, kształcenia, podnoszenie kwalifikacji zawodowych, likwidujących bariery transportowe, komunikacyjne i architektoniczne. Zwiększenie działań w zakresie rehabilitacji i dostępu do środków ortopedycznych i pomocniczych. Realizacja programu pilotażowego PFRON Aktywny samorząd w celu niwelowania barier transportowych, komunikacyjnych i edukacyjnych dla 59 osób niepełnosprawnych.
Obserwacja i reagowanie na zagrożenia i nowe zjawiska społeczne.	Wdrożenie do realizacji programów profilaktycznych „Lekcja Enter”, „Fred goes net” dedykowanych osobom wymagającym wsparcia. Kontynuowanie działalności punktu ds. uzależnień od środków psychoaktywnych, punktu ds. uzależnień behawioralnych oraz punktu wsparcia dla osób pokrzywdzonych przestępstwem przy współpracy z organizacją pozarządową oraz samorządami 8 gmin powiatu kartuskiego. Zwiększenie oferty CIK o nowy program psychologiczno-terapeutycznych, warsztaty „Szkoły dla rodziców: oraz schronienie dla ofiar przemocy przy CIK.
Stały rozwój wszelkich form aktywizacji zawodowej dla różnych grup społecznych.	Koordynowanie edukacji zawodowej odpowiadającej potrzebom lokalnego rynku pracy, szczególnie w zakresie usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej. Tworzenie miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych oraz wspieranie aktywności osób niepełnosprawnych przy uruchamianiu własnej działalności gospodarczej poprzez działania PUP w Kartuzach.

W roku 2021 dokonano ewaluacji wszystkich programów strategicznych realizowanych do roku 2020 i opracowano wspólnie z przedstawicielami samorządów gminnych, ośrodków pomocy społecznej, WTZ, organizacji pozarządowych i podmiotów ekonomii społecznej, nowe dokumenty strategiczne na lata 2021-2027.

Tabela 43. Program rozwoju pieczy zastępczej w powiecie kartuskim na lata 2021-2023

Cele	Podjęte działania
Rozwój i wspieranie rodzinnych form pieczy zastępczej.	<p>1. Promowano ideę rodzicielstwa zastępczego poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> - dystrybucję ulotek informacyjnych, plakatów oraz materiałów na FB i na stronie internetowej PCPR Kartuzy, wśród parafii, do gmin i innych podmiotów, - wywiady prasowe i radiowe promujące rodziny zastępcze oraz w zakresie poszukiwania kandydatów na rodziny zastępcze, - organizacja spotkania mikołajowo-świątecznego dla dzieci z rodzin zastępczych, - dystrybucja kalendarzy dla rodzin zastępczych i partnerów PCPR promujących idee rodzicielstwa zastępczego. <p>2. Wspierano rodziny zastępcze poprzez:</p> <ul style="list-style-type: none"> - superwizje oraz szkolenia tematyczne w ograniczonym zakresie oraz w reżimie sanitarnym, - psychoterapię indywidualną dla wychowanków pieczy, - pomoc finansową, rzeczową oraz przekazano dary w postaci żywności, - realizacja działań dedykowanych rodzinom zastępczym i wychowankom pieczy zastępczej w ramach grantu „Pomorskie dzieciom” - działania integracyjne i wspierające w ramach części projektu Powiatu Kartuskiego „Zintegrowany system wsparcia usług społecznych Powiatu Kartuskiego – POKOLENIA”, - wsparcie mieszkaniowe poprzez mieszkanie chronione i dofinansowanie do wynajmu lokalu, - opiekę koordynatora rodzinnej pieczy zastępczej, - paczki świąteczne dla dzieci z rodzin zastępczych oraz POW, - bezpłatna opieka prawna, - umożliwienie rodzinom zastępczym zawodowym i prowadzącym rodzinne domy dziecka – organizacja 30-dniowego wypoczynku dla 50 dzieci.
Doskonalenie istniejącego systemu instytucjonalnej pieczy zastępczej.	<p>Liczba wychowanków w pieczy instytucjonalnej utrzymuje się na poziomie 56 dzieci.</p> <p>Zorganizowano szereg szkoleń dla kadry pomocy społecznej oraz szkolenia z zakresu realizacji ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej dla rodzin zastępczych, koordynatorów pieczy zastępczej oraz wychowawców placówek opiekuńczo-wychowawczych.</p> <p>Zorganizowano konferencję „Rodzina. Tu powstaje człowiek. Rozważania o więzi.” – dla 167 uczestników.</p>
Wsparcie wychowanków pieczy zastępczej w procesie usamodzielnienia.	<p>Prowadzono klub młodzieżowy dla 25 wychowanków pieczy Zastępczej. Realizowano program dla usamodzielnianych wychowanków pieczy zastępczej „Z nadzieją w przyszłość”.</p> <p>Procesem usamodzielnienia zostało objętych 7 wychowanków opuszczających pieczę zastępczą.</p> <p>Kontynuowano realizację działań wspierających dla usamodzielnianej młodzieży w ramach części projektu Powiatu Kartuskiego „Zintegrowany system wsparcia usług społecznych Powiatu Kartuskiego – POKOLENIA”.</p>

Tabela 44. Powiatowy program przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie w powiecie kartuskim na lata 2021-2027

Cele	Podjęte działania
Stworzenie szerokiej oferty pomocy i wsparcia dla osób uwikłanych w przemoc.	Prowadzenie Centrum Interwencji Kryzysowej. Realizowano program „Można inaczej” oraz program psychologiczno-edukacyjny. Realizowano program psychologiczno-terapeutyczny. Bezpłatna pomoc prawna. Prowadzenie grupy wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie. Utrzymanie schronienia dla osób w kryzysie przy CIK na 6 miejsc. Podpisanie porozumienia z Caritas Archidiecezji Gdańskiej w zakresie udostępnienia miejsc dla mieszkańców powiatu kartuskiego w Domu Samotnej Matki.
Podniesienie jakości i skuteczności świadczonej pomocy osobom doświadczającym przemocy w rodzinie.	Prowadzono mediacje w sprawach rodzinnych i karnych. Kontynuowanie wsparcia w zakresie prowadzenia punktu konsultacyjnego dla osób uzależnionych od środków psychoaktywnych oraz punktu konsultacyjnego w zakresie uzależnień behawioralnych. Dodatkowo przy CIK funkcjonują punkty dot. poradnictwa specjalistycznego dla ofiar przemocy (Stowarzyszenie Integracja na Plus ze Skarszew).
Utworzenie ponadresortowego systemu informacji o skali problemu, możliwościach pomocy, rodzajach działania.	Opracowanie informatora „Gdzie szukać pomocy” i jego dystrybucja. Prowadzono stronę internetową PCPR Kartuzy, która zawiera wszelkie aktualne informacje o prowadzonej działalności oraz o możliwościach wsparcia.
Prowadzenie edukacji społecznej i promowanie pozytywnych postaw w stosunkach międzyludzkich.	Przygotowano i opublikowano w lokalnych mediach propozycję działań w zakresie depresji i jak sobie radzić z obecnym stanem epidemii, jak również w zakresie zjawiska prób samobójczych.

W okresie sprawozdawczym realizowano założenia i cele powiatowego programu przeciwdziałania przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy w rodzinie w powiecie kartuskim na lata 2021-2027.

Tabela 45. Program działań na rzecz osób niepełnosprawnych w powiecie kartuskim na lata 2021-2027

Cele	Podjęte działania
Prowadzenie nowoczesnego systemu informacji o możliwościach rehabilitacji społecznej i zawodowej osób z niepełnosprawnościami.	Zorganizowanie spotkań informacyjnych dla niepełnosprawnych osób bezrobotnych i poszukujących pracy w ramach porady grupowej „Pokonam bariery” wspólnie z PUP w Kartuzach. Kontynuowanie działania punktu konsultacyjnego dla osób niepełnosprawnych i ich opiekunów z Urzędem Skarbowym w zakresie rozliczeń podatkowych za 2021 rok (w formie stacjonarnej) – cztery takie dyżury w siedzibie PCPR. Funkcjonowanie w strukturach PUP w Kartuzach Centrum Poradnictwa Zawodowego w bezpośrednim sąsiedztwie PCPR. Aktualizacja mapy pomocy osobom niepełnosprawnym zamieszczonej w formie interaktywnej na stronie internetowej PCPR Kartuzy.
Zwiększenie aktywnego udziału osób z niepełnosprawnościami w edukacji, kulturze, sporcie, turystyce i rekreacji.	W roku 2022 dofinansowano ze środków PFRON organizację 8 przedsięwzięć w zakresie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób niepełnosprawnych realizowanych przez samorządy gminne i organizacje pozarządowe. W 2022 r. w ramach programu „Aktywny samorząd” – moduł II dofinansowanie koszty nauki na poziomie szkół policealnych i szkół wyższych dla 99 osób niepełnosprawnych. W ramach działań przewidzianych w module I wsparcie otrzymało 68 osób niepełnosprawnych.

Ustawiczne podnoszenie jakości usług medycznych i rehabilitacyjnych dla osób z niepełnosprawnościami.	Wspieranie projektów dot. rehabilitacji osób niepełnosprawnych ze środków budżetu powiatu w ramach konkursów grantowych. W roku 2022 - wsparcie przyznano 6 organizacjom pozarządowym na łączną kwotę 46.752,00 zł.
Stworzenie systemu wsparcia aktywności zawodowej osób niepełnosprawnych.	Kontynuacja działalności Centrum Poradnictwa Zawodowego w bezpośrednim sąsiedztwie PCPR w Kartuzach. Promocja projektów skierowanych do osób niepełnosprawnych w zakresie ich aktywizacji społecznej i zawodowej realizowanych przez Powiat Kartuski.
Udoskonalenie systemu działań opiekuńczych, asystenckich i terapeutycznych wspierających osoby z niepełnosprawnościami i ich rodziny.	W roku 2022 w dalszym ciągu funkcjonował powiatowy Środowiskowy Dom Samopomocy w Kobysewie. Placówka jest przeznaczona dla 30 osób niepełnosprawnych. W roku 2022 w zajęciach uczestniczyło 30 osób niepełnosprawnych, w tym 2 osoby ze spektrum autyzmu i 28 osób z niepełnosprawnością sprzężoną.
Podjęcie zintegrowanych działań w zakresie likwidacji barier funkcjonalnych utrudniających uczestnictwo osób z niepełnosprawnościami w życiu społeczności lokalnej.	Zawarto umowy pięcioma podmiotami na dofinansowanie ze środków PFRON zakupu 5 pojazdów 9-osobowych do przewozu osób niepełnosprawnych oraz na remont WTZ w Chmielnie. Dodatkowo podpisano umowy z PFRON na realizację programu Samodzielność-Aktywność Mobilność !!! Dostępne mieszkanie oraz Mieszkanie dla Absolwenta – w roku 2022 r. złożono 1 wniosek o wsparcie osoby niepełnosprawnej. Opracowano koncepcję oraz projekt architektoniczny na połączenie budynków PCPR Kartuzy z jednoczesną poprawą dostępności obiektu dla osób z niepełnosprawnością ruchową, otrzymano pozwolenie na budowę. Złożono w wniosek o wsparcie inwestycji do Urzędu Marszałkowskiego woj. Pomorskiego. Realizacja zadania nastąpi w 2023 roku.

Podobnie jak w przypadku Strategii rozwiązywania problemów społecznych, program działań na rzecz osób niepełnosprawnych w swych założeniach i celach został zrealizowany, a jego ewaluacja została zawarta w nowych celach i założeniach na lata 2021-2027. Dokument ten został przyjęty uchwałą Rady Powiatu Kartuskiego.

Nagroda Starosty Kartuskiego „Perła dla życia”

W roku 2022 z uwagi na ograniczone możliwości organizacyjne i finansowe Zarząd Powiatu Kartuskiego podjął decyzję o nie realizowaniu tego zadania.

Projekt „Pomorskie dzieciom”

W dniu 10 sierpnia 2021 roku podpisano umowę na realizację wsparcia Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Kartuzach w walce z epidemią COVID-19, wsparcie dzieci i młodzieży zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, przebywającej w rodzinnej pieczy zastępczej i osób opuszczających pieczę zastępczą, jak również wsparcie rodzin zastępczych i rodzinnych domów dziecka oraz kadry organizatora rodzinnej pieczy zastępczej pracującej bezpośrednio z rodzinami zastępczymi. W roku 2022 otrzymano dodatkowo kwotę 35.704,00 zł i wydłużono okres realizacji projektu do 30 czerwca 2023 r. W ramach ww. umowy przewidziano następujące formy wsparcia:

1. Specjalistyczne wsparcie psychologiczne i psychiatryczne dla wychowanków rodzinnej pieczy zastępczej.
2. Warsztaty edukacyjne dla rodzin zastępczych i RDD w związku z COVID-19.
3. Warsztaty edukacyjne dla pracowników systemu wsparcia rodziny i pieczy zastępczej w związku z COVID-19.
4. Superwizja dla rodzin zastępczych oraz kadry pracującej bezpośrednio z rodzinami zastępczymi.
5. Zapewnienie rehabilitacji dzieciom niepełnosprawnym, które z powodu COVID-19 nie mogą korzystać z rehabilitacji NFZ.

Na realizację działań skierowanych do łącznej grupy 85 osób otrzymano łączną kwotę 286.779,00 zł, projekt będzie realizowany do 30.6.2023 r.

W okresie sprawozdawczym realizowano projekty i programy na rzecz wspierania osób niepełnosprawnych, pomocy dziecku i rodzinie stanowiące integralną część strategii rozwiązywania problemów społecznych w powiecie.

Podjęte działania przyczyniły się do pozyskania dodatkowych środków pozabudżetowych. Zakres otrzymanej pomocy obrazuje tabela nr 46.

Tabela 46. Środki pomocowe pozyskane w roku 2022

Lp.	Wyszczególnienie	Cel	Podmiot udzielający dotację	Kwota dotacji
1	Pilotażowy Program PFRON „Aktywny samorząd”.	Realizacja wszystkich obszarów programu AKTYWNY SAMORZĄD – wsparcie osób niepełnosprawnych w działaniach edukacyjnych (na poziomie wyższym oraz w zakresie likwidacji barier) – 168 osób	PFRON Gdańsk	937.463,54 zł
2	PFRON Program wyrównywania różnic między regionami III - obszar D i F.	Zakup mikrobusu w celu dowozu uczestników Środowiskowego Domu Samopomocy w Kobysewie – D-120.000,00 zł Mobilny wychowanek ośrodka rewalidacyjno-wychowawczego w Szklanej – D – 240.000,00 zł Zakup mikrobusu dostosowanego do przewozu osób niepełnosprawnych w OREW Pierszczewo - D-120.000,00 zł Zakup samochodu „mikrobusu” 9-cio osobowego przystosowanego do przewozu osoby na wózku inwalidzkim dla mieszkańców Domu Pomocy im. Św. Antoniego w Łosienicach – D-108.864,90 zł Bezpieczne warsztaty. Remont dachu budynku WTZ, modernizacja podjazdu dla osób niepełnosprawnych wraz z wejściem głównym, przedsionkiem i klatką schodową oraz poszerzenie parkingu – F- 160.000,00 zł	PFRON Gdańsk	748.864,90 zł
3	PFRON – Samodzielność – Aktywność – Mobilność ! Dostępne mieszkanie	Dofinansowanie do zakupu mieszkania pozbawionego barier architektonicznych dla osób niepełnosprawnych ruchowo	PFRON Gdańsk	124.676,56 zł
4	PFRON – Samodzielność – Aktywność – Mobilność ! Mieszkanie dla Absolwenta	Dofinansowanie do wynajęcia mieszkania dla osoby niepełnosprawnej absolwenta – rozpoczynającego aktywność zawodową.	PFRON Gdańsk	160.298,40 zł
5	Program korekcyjno-edukacyjny „Można Inaczej”.	Edukacja sprawców przemocy.	PUW Gdańsk	24.980,00 zł
6	Program psychologiczno-terapeutyczny	Edukacja osób, które ukończyły program dla sprawców przemocy w latach poprzednich.	PUW Gdańsk	10.200,00 zł

7	Grant w ramach projektu „ Pomorskie dzieciom ” – poddziałanie 6.2.2 Rozwój usług społecznych RPOWP na lata 2014-2020	Dofinansowanie specjalistycznego wsparcia psychologicznego i psychiatrycznego dla wychowanków pieczy zastępczej, warsztaty edukacyjne dla RZ i RDD, warsztaty edukacyjne dla koordynatorów RPZ, bony edukacyjne dla wychowanków PZ, superwizja dla RZ, RDD i kadry, doposażenie kadry ZRPZ, zajęcia rehabilitacyjne dla wychowanków PZ - dla 85 osób	UMWP ROPS Gdańsk	286.779,00 zł
8	Realizacja części projektu „ Zintegrowany system wsparcia usług społecznych Powiatu Kartuskiego – POKOLENIA ”	Działania skierowane do wychowanków Pieczy zastępczej - Oś Priorytetowa: 6 Integracja, Działanie: 6.2. Usługi społeczne, Poddziałanie: 6.2.2. Rozwój usług społecznych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Pomorskiego na lata 2014-2020.	UMWP DEFS Gdańsk	158.602,50 zł
RAZEM				2.451.864,90 zł

VIII. Doradztwo Metodyczne i Szkolenia Kadry Pomocy Społecznej w 2022 roku

W okresie sprawozdawczym zorganizowano 21 szkoleń tematycznych, warsztatów i konferencji dla łącznej liczby 548 uczestników. Szkolenia odpowiadają zgłaszanym potrzebom w tym zakresie. Zakres przeprowadzonych szkoleń oraz ich tematykę przedstawia tabela nr 47.

Tabela 47. Zakres przeprowadzonych szkoleń dla kadry pomocy społecznej i podmiotów współpracujących w roku 2022

Lp.	Temat szkolenia	Termin	Adresaci szkolenia	Prowadzący	Liczba osób
1	Jak rozmawiać z dzieckiem o wojnie	stacjonarnie - 9.3.2022 r., online 11.3.2022 r.	Rodziny zastępcze oraz osoby prowadzące RDD, koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej, wychowawcy POW.	Bartosz Karcz - psychoterapeuta	41
2	Zapobieganie trudnościom wychowawczym w warunkach izolacji.	4.5.2022 r.	Rodziny zastępcze oraz osoby prowadzące RDD.	PW Tamari Tamara Duško Maciej Łysak – psychoterapeuta, socjolog.	17
3	Trening umiejętności wychowawczych przydatnych w sytuacji izolacji.	7-8.5.2022 r.	Rodziny zastępcze oraz osoby prowadzące RDD, koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej.	Daniel Mróz – pedagog, trener, członek Zespołu Monitorującego ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie w MRiPS.	30
4	Radzenie sobie ze stresem i lękiem w sytuacji globalnego zagrożenia.	7.6.2022 r.	Rodziny zastępcze oraz osoby prowadzące RDD.	PW Tamari Tamara Duško	17

5	Znaczenie więzi emocjonalnych w życiu dziecka i praktyczne zastosowanie w orzecznictwie sądowym w oparciu o teorię przywiązania.	13.5.2022 r.	Sędziowie wydziału rodzinnego i nieletnich SR, kadra PCPR Kartuzy.	Anna Piaskowska - psycholog	8
6	Wspieranie, gdy już nic się nie da cofnąć.	7.7.2022 r.	Pracownicy socjalni, asystenci rodziny, kuratorzy sądowi, nauczyciele, pedagodzy, psycholodzy, koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej, policjanci, prokuratorzy – z powiatu kartuskiego.	Mariusz Wilk – pedagog, terapeuta, trener, superwizor pracy socjalnej.	46
7	Współpraca z rodziną pochodzenia dziecka, wspieranie więzi w sytuacji izolacji.	7.9.2022 r.	Rodziny zastępcze oraz osoby prowadzące RDD.	PW Tamari Tamara Duško Maciej Łysak – psychoterapeuta, socjolog.	26
8	Szkolenie z zakresu diagnozy i profilaktyki nadużyć seksualnych dzieci.	15-16.9.2022 r.	Pracownicy socjalni, asystenci rodziny, kuratorzy sądowi, nauczyciele, pedagodzy, psycholodzy, koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej.	Rafał Rutkowski – psycholog, Anna Dziobak – psycholog.	17
9	Rozpoznawanie symptomów zaburzeń depresyjnych u dzieci i młodzieży.	20.9.2022 r.	Rodziny zastępcze oraz osoby prowadzące RDD.	Marta Rymer – psycholog, biegły sądowy.	17
10	Zaburzenia lekowe w funkcjonowaniu dzieci i młodzieży.	20.10.2022 r.	Rodziny zastępcze oraz osoby prowadzące RDD.	Marta Rymer – psycholog, biegły sądowy.	18
11	Trening umiejętności wychowawczych.	25.10.2022 r.	Rodziny zastępcze.	Danuta Morawska - pedagog, psychotraumatolog, socjoterapeuta, animator profilaktyki.	13
12	Psychologiczne aspekty procesu usamodzielnienia.	27.10.2022 r.	Rodziny zastępcze oraz osoby prowadzące RDD.	Katarzyna Łangowska – psycholog terapeuta.	10
13	Konferencja tematyczna „Rodzina. Tu powstaje człowiek. Rozważania o więzi”. Zadanie realizowane przy współpracy z Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną w Kartuzach oraz Starostą Kartuskim.	28.10.2021 r.	Rodziny zastępcze oraz osoby prowadzące RDD, koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej, pracownicy socjalni, asystenci rodzin, psychologowie i pedagodzy, sędziowie, nauczyciele, wychowawcy POW, funkcjonariusze Policji, kuratorzy sądowi.	Wykładowcy: Dr Anita Sumiła – psychiatra dziecięcy, Joanna Chmurzyńska-Golińska – psychoterapeutka, Anna Piaskowska – psycholog kliniczny, Marzena Margarethe Salamon – pielęgniarka rodzinna, Ana Petrović-Chojnacka – psychoterapeutka.	167
14	Rozwój psychoseksualny dzieci i młodzieży.	14.11.2022 r.	Rodziny zastępcze oraz osoby prowadzące RDD.	Ewa Zarebińska-Szczodra – trener.	8

15	Trening umiejętności wychowawczych.	10.11.2022 r. 15.11.2022 r.	Rodziny zastępcze oraz osoby prowadzące RDD.	Danuta Morawska - pedagog, psychotraumatolog, socjoterapeuta, animator profilaktyki. Magdalena Moćko-pedagog, koordynator rodzinnej pieczy zastępczej.	36
16	Budowanie kontaktu dziecka z rodzicem biologicznym.	16.11.2022 r.	Rodziny zastępcze oraz osoby prowadzące RDD.	Ewa Zarębińska-Szczodra – trener.	4
17	Profilaktyka uzależnień behawioralnych.	21.11.2022 r.	Rodziny zastępcze oraz osoby prowadzące RDD.	Ewa Zarębińska-Szczodra – trener.	13
18	Superwizja dla koordynatorów rodzinnej pieczy zastępczej.	2022 r.	Koordynatorzy rodzinnej pieczy zastępczej.	Katarzyna Janasiewicz-Nowak -psycholog, psychotraumatolog.	9
19	Superwizja dla rodzin zastępczych i prowadzących RDD.	2022 r.	Rodziny zastępcze oraz osoby prowadzące RDD.	Tomasz Kwiatkowski - psychoterapeuta, psychotraumatolog.	17
20	Superwizja dla kadry jednostek pomocy społecznej z powiatu kartuskiego	2022 r.	Kadra GOPS z powiatu kartuskiego.	Katarzyna Janasiewicz-Nowak -psycholog, psychotraumatolog.	17
21	Warsztaty dla dzieci z pieczy zastępczej – Terapia grupowa dla dzieci i młodzieży przebywającej w pieczy zastępczej. Spotkania dot. profilaktyki zaburzeń lękowych i depresyjnych w sytuacji globalnego zagrożenia i pogłębienia izolacji.	2022 r. – 8 spotkań	Dzieci z pieczy zastępczej (rodzinnej i instytucjonalnej)	Oktawia Gutowska – pedagog, trener,- Centrum Terapii Depresji - Gdynia	17

Zorganizowano:

- dwa spotkania z kierownikami WTZ funkcjonujących na terenie powiatu kartuskiego w celu omówienia sytuacji związanej z działalnością jednostek po ustaniu stanu zagrożenia epidemią COVID-19 oraz w związku z nowymi zadaniami w zakresie pomocy osobom z Ukrainy,
- zorganizowano spotkanie z kierownikami gminnych ośrodków pomocy społecznej z terenu powiatu kartuskiego oraz uczestniczono w dwóch takich spotkaniach - organizowanych cyklicznie w poszczególnych ośrodkach, gdzie przekazywano informacje na temat bieżącej działalności, oczekiwań w zakresie doradztwa metodycznego dla kadry pomocy społecznej oraz ewentualnych potrzeb w zakresie pomocy społecznej,
- systematycznie organizowano spotkania informacyjne dla Powiatowej Społecznej Rady ds. Osób Niepełnosprawnych (4 spotkania).
- Zorganizowano spotkanie z rodzinami zastępczymi zawodowymi i prowadzącymi rodzinne

domy dziecka w celu omówienia obecnej sytuacji w rodzinach w zakresie zmieniających się przepisów o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

W ramach podpisanego porozumienia z PFRON Powiat Kartuski w dalszym ciągu realizował całościowe wdrożenie elektronicznego systemu obsługi osób niepełnosprawnych aplikujących o środki PFRON - SOW.

Kontrole wewnętrzne:

W okresie sprawozdawczym przeprowadzono następujące kontrole wewnętrzne:

- Warsztat Terapii Zajęciowej w Somoninie (2 kontrole),
- Warsztat Terapii Zajęciowej w Chmielnie (2 kontrole),
- Warsztat Terapii Zajęciowej w Stężycy (2 kontrole),
- Placówki Opiekuńczo-Wychowawcze w Kartuzach (4 kontrole),
- rodziny zastępcze zawodowe (5 rodzin),
- rodziny zastępcze niezawodowe (3 rodziny),
- w Domu Pomocy Społecznej w Kobysewie
- w Domu Pomocy Społecznej w Stężycy.

Kontrole zewnętrzne:

1. 26-27.04.2022 r. – Starosta Kartuski – kontrola wewnętrzna w ramach systemu kontroli zarządczej – wydatki budżetowe od 1.6.2021 r. do 31.3.2022 r. oraz informacja i komunikacja, w tym obieg dokumentów i czynności kancelaryjne – kontrola przeprowadzona w formie zdalnej.
2. 23.06-13.09.2022 r. – Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Gdańsku – Wsparcie dla rodzin przeżywających trudności w okresie pandemii COVID-19 – ocena ogólna pozytywna, stwierdzone nieprawidłowości dot. braku zwrotów w uzasadnieniu decyzji oraz określenia odpłatności za pobyt w mieszkaniu chronionym zostały opisane w wystąpieniu pokontrolnym.

WYKAZ POTRZEB W ZAKRESIE POMOCY SPOŁECZNEJ W POWIECIE KARTUSKIM NA ROK 2023

Potrzeby z zakresu pomocy społecznej obejmują zadania powiatu z tego zakresu i w naszej ocenie wydają się niezbędne do realizacji. Za najważniejsze na rok 2023 uznano:

1. Podniesienie standardu realizacji zadań powiatu w zakresie oferty dla mieszkańców powiatu kartuskiego wymagających wsparcia w zakresie schronienia dla osób będących kryzysie oraz dla osób wymagających umieszczenia w domu dla matek z małoletnimi dziećmi i kobiet w ciąży – zlecenie realizacji zadania publicznego.
2. Prowadzenie i rozwój infrastruktury Środowiskowego Domu Samopomocy w Kobysewie – powiatowej placówki wsparcia dla osób z zaburzeniami psychicznymi, autyzmem i niepełnosprawnością sprzężoną.
3. Kontynuację programu korekcyjno-edukacyjnego dla sprawców przemocy „Można inaczej” i innych programów celowych, w tym programu psychologiczno-terapeutycznego dla ofiar przemocy oraz innych działań wspierających.
4. Kontynuacja działania punktu konsultacyjnego dla osób z uzależnieniami behawioralnymi.
5. Kontynuacja działania punktu konsultacyjnego dla osób uzależnionych od środków psychoaktywnych, przy współdziałaniu finansowym wszystkich gmin powiatu kartuskiego.
6. Prowadzenie i rozwój infrastruktury domów pomocy społecznej o zasięgu ponadgminnym oraz umieszczanie w nich osób wymagających całodobowej opieki.
7. Upowszechnienie mechanizmów aktywnej integracji osób zagrożonych marginalizacją i wykluczeniem społecznym poprzez działania zmierzające do ich aktywizacji społeczno-zawodowej w ramach projektów unijnych oraz w ramach programu „Z nadzieją w przyszłość”. W celu stałego podwyższania efektywności pomocy

usamodzielnianym wychowankom placówek opiekuńczo-wychowawczych oraz rodzin zastępczych zasadne jest dalsze kontynuowanie działalności Klubu Młodzieżowego przy Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Kartuzach.

8. Z uwagi na brak odpowiedniej liczby kandydatów na rodziny zastępcze, zasadne jest dalsze prowadzenie wszelkich działań promocyjnych w tym zakresie. Z uwagi na wzrastającą liczbę dzieci, gdzie konieczne jest zabezpieczenie ich w pieczy zastępczej w dalszym ciągu brakuje miejsc w rodzinach zastępczych (brak napływu nowych rodzin) oraz brak miejsc dla dzieci pow. 10 roku życia w pieczy instytucjonalnej.
9. Podjęcia działań zmierzających do zlecenia realizacji zadania publicznego w postaci prowadzenia nowej placówki opiekuńczo-wychowawczej (dla 14 dzieci) przez organizację pozarządową. Powiat Kartuski w tym zakresie nie dysponuje obiektami, które można by przeznaczyć na ten cel. Dlatego zasadne jest zlecenie realizacji zadania wraz z wynajęciem obiektu.
10. W zakresie bazy lokalowej oraz infrastrukturalnym:
  - realizacja inwestycji celu publicznego w postaci budowy łącznika między budynkami PCPR a budynkiem z salami szkoleniowymi (wraz z klatką schodową oraz windą dla osób niepełnosprawnych i adaptacja pomieszczeń na cele realizowanych zadań – piecza zastępcza) przy wsparciu środków PFRON będących w dyspozycji Marszałka Województwa Pomorskiego,
  - poprawa warunków lokalowych Centrum Interwencji Kryzysowej w związku z kończąca się umową użyczenia obecnych pomieszczeń do dnia 31.12.2023 r. Zasadne jest pozyskanie nowego miejsca na realizację zadania o większej powierzchni użytkowej ok. 70 m².
11. W zakresie wsparcia kadrowego PCPR Kartuzy:
  - w związku ze wzrostem liczny pracowników w PCPR możliwe jest wystąpienie potrzeby zwiększenia zatrudnienia o 1 osobę do prowadzenia spraw kadrowo-płacowych - 1 etat, w drugiej połowie roku 2023,
  - w związku z dużym wzrostem ilości wniosków o orzeczenie o niepełnosprawności zarówno w zakresie osób dorosłych jak i dzieci występuje potrzeba zwiększenia zatrudnienia w Powiatowym Zespole ds. Orzekania o Niepełnosprawności o 1 etat do prowadzenia postępowań w zakresie wydania orzeczenia.
12. Stały monitoring i zwiększenie dostępności dla osób niepełnosprawnych wdrożonego systemu obsługi osób niepełnosprawnych aplikujących o środki PFRON – SOW w zakresie wszystkich zadań realizowanych na rzecz osób z niepełnosprawnościami.
13. W zakresie doskonalenia zawodowego kadr pomocy społecznej planuje się organizację szeregu szkoleń i konferencji tematycznych obejmujących takie zagadnienia jak

przemoc, uzależnienia, depresja, samobójstwa, zaburzenia więzi, adolescencja. Dokonujące się zmiany dotyczące roli pomocy społecznej oraz rozwiązywania problemów wymagają systematycznego kształcenia i doskonalenia kadr pomocy społecznej. W związku z tym planuje się stałe inwestowanie w rozwój pracowników PCPR i rozwój metodyki pracy, przy wykorzystaniu zasobów własnych oraz podmiotów zewnętrznych.

Mamy nadzieję, że podejmowane działania i wdrożone rozwiązania pozwolą Powiatowemu Centrum Pomocy Rodzinie w Kartuzach na ewaluację wizerunku pomocy społecznej tworząc obraz profesjonalnej instytucji otwartej na współpracy, zaangażowaniu w przedsięwzięcia na rzecz opieki nad dziećmi w pieczy zastępczej (rodzinnej i instytucjonalnej), przygotowaniem młodzieży z pieczy do procesu usamodzielnienia oraz poprawy sytuacji mieszkańców powiatu kartuskiego zagrożonych wykluczeniem i izolacją społeczną.